universität
innsbruck
Universitäts- und
Landesbibliothek Tirol

Universitäts- und Landesbibliothek Tirol

Compotus manualis cum commento

Anianus

Straßburg, 14. Nov. 1488; [1488.11.14]

urn:nbn:at:at-ubi:2-39891

H. 1109
GK. 1951

Cōpotus manua lis magr̄i aniani metricus cū ꝯmēto Et algoriſmus

Pr
comp

L

Etdi
homi
comm
mo cu
dicit lu
otta cl
ſic dic
ſaluar
ſum q
ſcient
ratur
pio ſu
ctum
prob
metri
bilis
ſic.i.ta
tia eſt b
p diffi
bitus
nat re
ſcia ſu
lud q
hoc
ſit pa
ergo

Prologus in librũ aniani qui compotus nuncupatur incipit feliciter

LUx orta eſt iuſto. pſalmiſta Iſta verba poſſunt dupliciter conſiderari. Primo poſſunt dici de deo qui lux eſt vera. ideo dicebat Dauid. Lux orto eſt iuſto. Secundo exponitur de ſcientia. Et dicitur lux quaſi ſcientē lucem/vl' lucidum. quia facit hominem eſſe ſcientem vel lucidum. In quibꝫ verbis ad commendationem ſcientie duo breuiter tanguntur. Primo eñ tangitur ſcientie altitudo pꝛicioſa. per hoc quod dicit lux. Secũdo largitudo glorioſa. per hoc quod dicit orta eſt. Primum probatur auctoritate ꝛ ratione yſidori. ſic dicentis. ſcientia eſt fons indeficiens bonitatis via ſui ſaluatoris cognitio Ratiõe ſic: illud eſt validum ꝛ precioſum quod de inualido ꝛ impfecto facit validum ꝛ pfectũ. ſcientia eſt hmõi. ergo ꝛc. maior eſt manifeſta: minor declaratur per phm tertio de aĩa ſic dicentem. Anima in principio ſue creationis eſt tanq̄ꝫ tabula raſa. in qua nihil depictum eſt: depingibilis tamen ſcientijs ꝛ virtutibꝫ Primũ probatur auctoritate Boecij. ꝛ ratione in prologo ariſmetrice. Scientia eſt eorum que vera ſunt ꝛ impermutabilis eſſentie noſtraqꝫ cõprehenſione veritatis. Ratione ſic. i. tanq̄ꝫ ſummũ bonũ qd̄ hꝫ largitionē gloriſam. ſcientia eſt huiuſmodi. ergo ꝛc. maior eſt vera. minor probatur p diffinitionē ſcientie que talis eſt Scientia eſt quidã habitus aĩe rationalis nõ innatus ſed acquiſitus oĩm hũanarum rerum indagatrix ꝛ totius humane vite gubernatrix. q̄ ſcĩa ſit habitus ptꝫ. qꝛ ſcĩa eſt aliqd̄ exiſtēs in aĩa/ ſed oē illud qd̄ eſt in aĩa aut eſt habitus: aut potentia: aut paſſio. ꝛ hoc teſtatr̄ ariſtoteles in ſecundo ethicorum. q̄ ſcientia non ſit paſſio ptꝫ. qꝛ paſſiones ſunt ĩ volũtate: ſcĩa nõ eſt hmõi: ergo ꝛc. q̄ non ſit potentia ptꝫ. qꝛ quelibet potentia ſit a

diffinitio ſcientie

Prohemium.

natura:ſicut iraſcibilis ⁊ ꝯcupiſcibilis. ⁊ ſic relinquitur
ꝙ non ſit potentia. ꝙ ſit habitus anime rationalis patet
ꝑ predicta. ꝙ aũt ſit habitus nõ innatus patet. qꝛ ſi ille ha
bitus qui eſt ſcientia eſſet innatꝰ anime oĩa aĩam hñtia
haberẽt iſtũ habitũ a natura qđ eſt falſum. ꝙ ſit habitꝰ hu
manaꝝ reꝝ indagatrix ⁊ gubernatrix pꝫ. qꝛ ſine ſciẽtia ni
hil põt gubernari. Et quod ſit habitus totius vite hũane
eiuſqꝫ gubernatrix. pꝫ ꝑ phm ſcđo methaphiſice. vbi dicit
ꝙ ſapientia eſt alios regere ⁊ ordinare: nec ab alijs ordina
ri ⁊ qꝛ oĩs ſcientia ad dei cognitionem ordinata eſt: ⁊ deuꝫ
cognoſcere nõ poſſumus niſi ad domũ (teſtãte dauid) De
us in domibꝰ ſuis cognoſcetur. ideo domũ dei cognoſca
mus neceſſario Vñ đt btũs augꝰ. ꝙ quattuor ſũt nccãria
in domo dei. ſcꝫ grãmatica: ad verba dei exponenda. mu
ſica: ad laudes dei decãtandas. Jus canonicũ: ad iura ec
cleſiaſtica defẽdẽda ⁊ diſcernẽda Cõpotꝰ: ad feſta mobilia
⁊ imobilia inueniẽda. ¶ Poſt vidẽdũ eſt q̃d ſit tẽpus. Tẽ
pus eſt quo mundus incipit ⁊ mũdus finiet. tempus ſic
diuiditur per pygeneſim. ⁊ eſt pygeneſis ſpacium. 15. mille
annoꝝ. ⁊ hoc maxime magꝫ a phis denominatũ eſt Dicũt
eñ ꝙ oẽs ſtelle ⁊ planete ſe mouẽtes in celo poſt totum tẽ
pus redibũt in eadẽ puncta in quibꝰ create fuerũt. per yge
neſis diuidit in etatẽ que ꝯtinet triamilia annoꝝ / vel eo
circa. Et ſunt. 7. etates ſcḋm antiquos. verſus. Incipiens
ab adã quẽ formauit deus etas. Ad noe tranſiuit: prima
ſequens ad abraham Ad dauid extendit ſe tertia quarta
ſub inde Ad tranſmigrantes in babilonia fuit. Quinta
petit curſum chriſti venientes ad ortum Ad finem mun
di currere ſexta parat Clauditur in requie ſanctorum ſe
ptima cuius Claudere fulgorẽ veſpere nulla parat. Jteꝫ
debemus notare annos a creatione mũdi vſqꝫ ad natiui
tatẽ dñi: ſunt eñ q̃nqꝫ millia ãnoꝝ ⁊ ducenti minus vno.
ꝟſus Quingẽtos decies cũ bis cẽtũ minus vno. Annos
dic ab adã donec ꝟbũ caro factum. Etas diuiditur in euũ

quatuor in domo dei ne ceſſaria ſunt

Eſt autem euum ſpacium mille annorum. Nulla em̄ tabula excedit mille annos. Euum diuiditur in ſeculū. Eſt autem ſeculum ſpacium centum annorum. Seculum diuiditur in inditionem. Et eſt inditio ſpacium quindecim annorum. indicio diuiditur in luſtrum. Et eſt luſtruz ſpacium quinqꝫ annorum. Luſtrum diuiditur in ānum. Annus diuiditur in quattuor tempora. ſcilicet in ver eſtatez autumpnum. ⁊ hiemem. Et quodlibet iſtorum in tres mēſes. ⁊ quilibet menſis in quattuor ebdomadas. ⁊ quelibet ebdomada in ſeptē dies. ⁊ quilibet dies in. 4. quadrātes ⁊ quilibet quadrans in ſex horas. ⁊ quelibet hora in quattuor puncta. ⁊ quodlibet punctum in decem momenta. ⁊ quodlibet momentum in duodecim vntias. ⁊ quelibet vntia in. 27. athomos Athomus eſt ita paruum ſpaciuz qđ non poteſt plus diuidi propter ſui breuitatem Dicitur autem athomus ab a quod eſt ſine ⁊ thomos quod eſt diuiſio. quaſi ſine diuiſione

Compotus eſt talis proprie dictus manualis Leua manꝰ totum nobis facit hunc fore notum

Quoniam in magno compoto tradite ſunt multe regule ⁊ diuerſe/ a magiſtro alexandro de villa dei/ ⁊ a q̄buſdā aliis ad inueniendum hec feſta mobilia. ⁊ hoc ſub diſpendio multum longo. ⁊ quia prolixitas eſt mater ignorātie ⁊ etiā cecitatꝭ. ideo a diuerſis diuerſe tabule tradite ⁊ edite fuerūt in quibꝫ per vnaz ſolā litteram. dicta feſta mobilia poſſunt ſciri. ⁊ quia defacili ex ſcriptorum vicio ⁊ ignorātia errare poſſumus ideo ſuperuenerunt alij quorum quidam proſaice. alij vero metrice hāc doctrinam iuncturis manus ſiniſtre deſcribere voluerunt. Inter quos fuit magiſter anianus qui hanc doctrinam in iuncturis q̄nqꝫ

Prohemium.

digitorum manus ſiniſtre euidenter edocuit Ideo cauſaꝫ
quadruplicem inquiramus: ſcilicet/cauſam efficientem/
materialem/formalem/⁊ finalē Cauſa materialis eſt om-
ne illud quod in iſto libro continetur: ſiue ſit cōpotus me
tricus Cauſa formalis eſt duplex (vt in alijs libris) ſcilicꝫ
forma traotandi ⁊ forma tractatus Forma tractandi eſt
modus agēdi qui eſt metricꝰ Forma tractatus eſt diuiſio
libri per capitula/⁊ capitulorum per partes minus princi
pales Cauſa efficiens fuit magiſter anianus qui hunc li-
brum compoſuit (vt dictum eſt) vel cauſa efficiens eſt titu
lus cuiuſlibet ſcientie iſtius compoti Cauſa finalis vt ꝑ-
lecto libro ⁊ memorie commendato poſſimus ad maioreꝫ
temporis notitiam peruenire Subiectuꝫ huius libri eſt
tempus ſm curſum ſolis ⁊ lune conſideratum Cauſa ſu-
ſcepti huius operis eſt vt habeamus noticiam temporis
in aliqua ſui parte declarare Utilitas maxima eſt. qꝛ vt tā
gitur in magno compoto. Pudibunduꝫ eſt illud quod la
ici ſciunt ⁊ clericos ignorare. ſcilicet quando clerici neſci-
unt reſpondere de feſtis ſine compoto/ſcilicet quīqꝫ fe-
ſta mobilia in loco debito ſituare Alia vtilitas quia illud
quod habemus in magno compoto per multas regulas
in iuncturis manus ſiniſtre. ⁊ ſub paucis regulis poteſt
ſciri Supponitur autem aſtrologice ſcientie: cū ibi de tē-
pore ſiue curſu ſolis ⁊ lune determinet Titulus talis eſt
Incipit compotus manualis a magiſtro aniano metrice
ꝯpilatus: ad ignorantiā tꝑis expellēdā. Hic titulus bonꝰ
eſt. quia hic tanguntur q̄ttuor cauſe/ſcꝫ cauſa materialis
ꝑ hoc qđ dicit ꝯpotus manualis Cauſa formalis ꝑ hoc
qđ dicit metricus Cā efficiēs ꝑ hoc qđ dicit a mag̃ro ani
ano Cā finalis ꝑ hoc qđ dicit ad ignorātiam tꝑis expellē-
dam. ⁊ iſta debent queri in principio cuiuſlibet libri. Ꝟſus
Forma vel efficiens cū cā materiali Finis/⁊ vtilitas: cui
parti phie Dec. q̄s titulꝰ: opis que cauſa recepti. Princi-
pio libri debent hec oīa queri Et qꝛ diuiſio valet ad plura

ſcȝ ad memoriā firmiorē hñdam: ⁊ ad faciliorē acceptionē
⁊ ad euidentiā pleniorē. ideo iſte liber diuidit̄ In p̄ria p̄te
ꝓponit ponere denōiationē ſui libri Et in ſc̄da p̄te pſequit̄
P̄ria ps ⌊Cōpot⁹ eſt talis⌋ Sc̄da ibi ⌊Quattuor i p̄tes⌋
Et iſta in duas In p̄ria ponit quādā diuiſionē q̄druplicē
Sc̄do pſequit̄ de mēbris Sc̄da ⌊Ciclus ſola⌋ Et hec ē
diuiſio lectōis In p̄ria p̄te dicit actor iſte. ꝯpotus ꝓprie dr̄
manualis: quia ⌊in leua manu⌋ .i. in ſiniſtra ꝯpot⁹ eſt no-
bis notus Circa iſtā p̄tē breuiter tria ſunt notāda. P̄rio
q̄d ſit ꝯpotus: ⁊ vñ dicat̄ Sc̄do de nōibꝫ digitoꝝ Et ter-
tio de iūcturis eorūdē ¶ Cōpot⁹ ſic diffinit̄ Cōpotus eſt
ſc̄ia ꝯſiderās tp̄a diſtincta ſm̄ curſum ſolis ⁊ lune: ꝓut ad
vſum eccl̄ie dignoſcit̄ p̄tinere Sc̄ia ibi ponit̄ tāq̄ȝ gen⁹ .i.
tāq̄ȝ ſup̄i⁹. q2 illō eſt ſup̄i⁹ a q̄ nō ꝯuertit̄ ꝯſequētia ſubſiſtē-
di. vt deſcribit̄ i poſtp̄dicamēt̄ȝ Per h̄ qd̄ dr̄ tp̄a ꝯſiderās.
denotat̄ materia libri ſcȝ ꝯpoti. qm̄ tp̄us eſt materia circa
quā agit ꝯpotiſta. nō tñ dico tp̄s ꝯſideratū q̄libet mō/ſed
ſm̄ motū ſolis ⁊ lune Et differt ꝯpotus ab aſtrologia ſic̄
ps a ſuo toto. q2 ꝯpotus ꝯſiderat ſolū motū ſolis ⁊ lune.
ſed aſtrologia totū motū omniū planetaꝝ Et dr̄ ꝯpotus
a ꝯputo as. non q2 ꝯputare doceat/ſed q2 ꝯputādo docet̄.
Eſt aūt compotus duplex. ſcilicet ph̄icus ⁊ vulgaris. ſiue
eccleſiaſticus Ph̄icus eſt qui nullas diminutiones tp̄is
dimittit. ⁊ eſt infallibilis Eccleſiaſticus ſiue vulgaris. eſt
ille qui aliquas diminutiōes tp̄is dimittit: ⁊ ſepe fallibilis
Et ſciendū eſt q2 in anno ſunt. 366. dies ⁊ .6. hore de qui-
bus fit vna dies naturalis in quarto anno qui dies biſſex-
tus nuncupatur. Poſtea ad ſecundum accedendum eſt.
ſcilicet dicere de noībꝫ digitoꝝ Primus digitus groſſior
vocatur pollex. quia pollet in groſſitudine vel fortitudine
reſpectu aliorum digitorum Secundus vocatur index.
q2 mediāte ipſo indicamus res q̄s videmus Tertius vo-
catur medius. q2 ſtat in medio alioꝝ Quartus vocatur
medicus. q2 medicinalis eſt: vl' q2 phiſici magis illo vtūt̄

dies q̄ ſunt in anno

noīa digitorum

Prima pars

ꝙ alijs: vel quia eius vngula venenum non patitur: vel quia in illo conſuetum eſt ponere anulos medicinales. Quintus vocatur auricularis. quia aures mūdat. vel minimus. quia ſit minimus aliorum. ¶ Poſt hec dicenduꝫ eſt de tertio. ſcilicet de nominibus iuncturaꝝ. Primo incidendū eſt in loco inferiori in quo eſt iunctura indicis. q̄ radix appellat̄. Secūda iunctura ſupraradix. Tertia iunctura: ſecūda ſupraradix. Quarta vocat̄ ſummitas Quinta ſubungula. Sexta: ſecūda ſubūgula. Septima groſſa radix. patet ergo ꝙ in quolibet digito ſunt ſeptē iuncture. excepto police in quo ſolum ſūt quinqꝫ nec plures nec pauciores Ordo eſt ⌊ Talis liber ⌋ id eſt iſte liber ⌊ eſt dictus ⌋ .i. vocatur ⌊ proprie ⌋ .i. ꝯuenienter ⌊ cōpotus ⌋ a cōputo. tas. ⁊ vocatus eſt ⌊ manualis ⌋ a manu. Et bene dicitur manualis quia ⌊ manus leua ⌋ .i. ſiniſtra ⌊ facit totum hunc ⌋ librum ⌊ fore ⌋ .i. eſſe ⌊ notum ⌋ .i. cognituꝫ ⌊ nobis ⌋ Et hoc dicitur: quia iſte liber docetur computando. ⁊ illa computatio fit in manu ſiniſtra: ⁊ non in dextra

Quattuor in partes opꝰ hoc diſtinguere debes Dat ciclum prima ſolis. luneqꝫ ſecunda Tertia dat feſta diſtinguit tempora quarta

¶ In iſta parte actor proſequitur de ſuo intētо. ⁊ dicit ꝙ iſte liber diuiditur in quattuor partes. In prima determinatur de ciclo ſolari. In ſecūda de ciclo lunari. In tertia de feſtis mobilibus In quarta de quattuor temporibus anni. partes patebūt ¶ Ordo eſt. tu ⌊ debes diſtinguere ⌋ .i. diuidere ⌊ hoc opus ⌋ .i. hūc librū ⌊ in quattuor partes ⌋ quia ⌊ prima ⌋ pars huius libri ⌊ dat ciclum ſolis ⌋ .i. in prima parte determinatur de ciclo ſolari ⌊ qꝫ ⌋ pro ⁊ ⌊ ſe

cũda pars ⌋determinat de ciclo⌊ lune ⌋ꝛ ⌊tertia ⌋pars hu‑
ius libri⌊ dat feſta ⌋mobilia ſuple.i.determinat de quattu
oꝛ tpibꝫ anni⌊ quarta diſtinguit tpa ⌋.i.determinat de q̃t‑
tuoꝛ tpibꝫ anni. ſcꝫ de hieme.vere.eſtate.ꝛ autumpno

Ciclus ſolaris: ſeptem quater occu pat annos Ac in iuncturis totidem poni decet illos

¶ In parte precedenti actoꝛ poſuit quãdam diſtinctionẽ quadrimembrẽ. Hic proſequitur de membris. Et diuiditur in quattuoꝛ partes: ſecundũ ꝙ ſunt quattuoꝛ mẽbra. Prima ibi⌊ Ciclus ſolaris ⌋Secunda ibi⌊ Ignorãs numerum ⌋ Tertia ibi⌊ Per clauis numerum ⌋ Quarta ibi ⌊ Uer petro detur ⌋ Itẽ prima in duas q m̃ in prima parte docet ſituare in manu ſiniſtra. Et ratio eſt.qꝛ eſt prõptioꝛ ad ↄputandũ q̃ꝫ dextra. Secundo ex illa ſituatione docet inuenire lrãm dñicalẽ in quolibet anno Secũda⌊ Si forſan neſcis ⌋ Prima in duas.primo docet ſituare ꝑ vnũ verſum in generali.ſecundo ꝑ quattuoꝛ in ſpeciali. ꝓma. ⌊ Filius eſto ⌋Secunda ⌊ Fructus alit canos ⌋ Item ꝓma in tres.primo facit qđ dictum eſt.ſecundo rectificat. tertio declarat quoddã ſuppoſitum. Secũda⌊ Solaqꝫ iũcturam ⌋ Tertia⌊ Tunc biſſextus erit ⌋ In ꝓma parte dicit actoꝛ.ꝙ ciclus ſolaris efficitur ex vigintiocto annis: ꝛ in iuncturis quattuoꝛ digitoꝛum.ſcꝫ indicis.medij.medici.ꝛ auricularis põt ſituari. qꝛ quilibet digitus habet ſeptem iuncturas (vt viſum eſt ſupꝛa) ꝛ ſic cum ſint quattuoꝛ digiti/habent.28.iuncture. In iſtis aũt iuncturis ſituantur.28.anni cicli ſolaris. ¶ Ordo eſt⌊ ciclus ſolaris ⌋ .i.ciclus ſolis⌊ occupat ⌋.i.ↄtinet⌊ q̃ter ſeptẽ ãnos ⌋.i.28 ãnos⌊ ac ⌋ꝑ ꝛ⌊ decet ⌋.i.decẽs eſt illos.28.ãnos⌊ poni ⌋.i. ſituari⌊ in todidẽ iuncturis ⌋.i.in.28.iuncturis manus ſi‑

niſtre.q2.4.digiti manus ſiniſtre,hñt.28.iuncturas

Hinc imponat iñcturis poſtea ver ſus Filius.eſto.dei.celũ.bonus.ac cipe.gratis Filiꝰ f.ſignat ãnũ primũ manifeſtat Solus.ꝛindicis hanc ra dix tenet.eſto dat e.quã.Vult me dij radix.anni iunctura ſecundi Et ſic de reliquis facies velut ordo re quirit Primo ponuntur radices. inde ſequuntur Iũcture medie:po ſtea ſũt relique Verſu finito tu ſu mas hunc iterato Dum radix tacta minimi ſit:que manet extra Solaqꝫ iuncturam depoſcit dictio ſolã Om ni iunctura minimi ſit dictio bina. Propter biſſextum: minimus nam denotat illũ Eructus.alit.canos el.gallica.bellica.danos El.geni

trix.bona.dat.finis.amara.cadat.
Dat.flores.anni.calor.eius.gau-
dia.buſti Cambit.edent.griſo.boa
bel.dicens.fluet.augur

¶Hic docet actor ſituare predictos ānos in iūcturis ma
nus ſiniſtre p̱ iſtū verſum⌞Filius eſto dei⌟in quo ſunt ſe
ptem dictiones Pria incipit ibi⌞Filius⌟p̱ quā debem⁹
intelligere f.ꝛ p̱ f.pmū annū ſolarē Scđa icipit ibi⌞eſto⌟
p̱ quā debemus intellligere ſecundū ānuȝ ſolarē. Tertia
incſpit ibi⌞dei⌟p̱ quā debemus intelligere tertium annū
ꝛ ſic ꝯſequēter de alijs. Unde iſta dictio⌞filius⌟debet ſi-
tuari in radice indicis Scđa dictio⌞eſto⌟dȝ ſituari in
radice medij. Tertia dictio ſcȝ⌞dei⌟debet ſituari in radi-
ce medici Quarta ꝛ q̄nta in radice auricularis. ꝛ hoc ꝓpt
biſſextū ¶Poſtea debem⁹ redire ad ſupraradicē indicis.
ꝛ ibi ſituare⌞accipe⌟ꝛ ſic de alijs duplicādo ſp̱ minimum
digitū ꝓpter biſſextum (vt dictū eſt ¶⌞Primo ponūt⌟Di
cit actor. ꝙ radices digitoꝝ debēt pͥo poni. ita ꝙ pͥo po
nit radix indicꝭ. deinde radix medij. poſtea radix medici.
deinde radix auricularis/Poſtea debemus reuerti ad ſu-
praradices indicis. medij. medici. ꝛ auricularis per ordi-
nē Et deinde ad ſecūdas ſupraradices. ꝛ alias iuncturas
p̱ ordinem/ vſqȝ ad groſſam radicē auricucularis que eſt
extra. ꝛ ibi ſituatur⌞accipe gratis⌟propter biſſextuȝ Po
ſtea dicit actor ꝙ verſu finito debemus reincipere ꝛ ſitua
re in iuncturis (vt dictū eſt ſupra) ¶⌞Solaqȝ iuncturā⌟
¶Dicit actor. ꝙ in vna iunctura debet ſituari ſola dictio
hui⁹ ꝟſus⌞Fili⁹ eſto dei⌟tm̄ i iūcturꝭ auricłaris ſeu mīni
digiti debēt pōi due dictiōes ꝓpt biſſextū q̄ denotat p̱ iſtū
digitū ad ꝺnotādū. ꝙ due lr̄e ꝯcurrūt in āno biſſexti Iteȝ

Prima pars

Sol quid ſit

nota ꝙ prime littere iſtarum dictionum debent poni pro
litteris dñicalibꝫ non curãdo de alijs ¶ Item nota ꝙ ſol
ſic diffinit. Sol eſt mundi oculus/firmamenti pulcritu//
do. celi viator. fons totius caloris: planetaꝝ rector: anno
rum diuiſor. tpoꝝ diſtinctor: ꝛ orbis diſpenſator. Et dr
ꝑ ethimologiã. q̃ſi ſolꝰ lucẽs vl' q̃i ſupra oĩa lucẽs ⌊ Fructꝰ
alit ⌋ In iſta parte docet actor breuiter inuenire litteras
dñicales dicens. ꝙ ſi tu vis ſcire melius litteras dñicales
cuiuſlibet anni: debes iſtos q̃ttuor verſus in iuncturis
quattuor digitoꝝ manus ſiniſtre ſituare. ita ꝙ primꝰ ver
ſus ſcꝫ ⌊ Fructus alit ⌋ ſeruit primo digito ſcꝫ indici ⌊ El
genitrix ⌋ ſeruit ſecundo ⌊ Dat flores ⌋ ſeruit tertio ⌊ Cam
bit edent ⌋ ſeruit quarto Ita ꝙ de tribꝫ primis verſibꝫ de//
bemus accipere ſolum primam litteram cuiuſlibet dictio
nis/ꝛ de quarto debemus accipere duas primas literas
duarum primarum ſyllabarum: ꝛ hoc propter biſſextum:
vt patet de ⌊ Cambit ⌋ c/ꝛ b/de ⌊ edent ⌋ e ꝛ d Et ſic de alijs
dictionibꝫ verſus deſeruientibus minimo ¶ Itẽ notan//
dum eſt ꝙ in anno biſſextili. prima littera dominicalis q̃
incipit in circuncifione dñi/finit curſum in feſto Beati
mathie ſemper Et ſecunda incipit in illo feſto: ꝛ durat ꝑ
totum annum ¶ Item nota ꝙ ſecundum diuerſos/annꝰ
habet diuerſa principia/quorum opiniões ꝯpotiſte in ali
quo ſequũtur Latini eñ incipiunt annum ſuum in ianu
ario/talem rationem habentes/ꝙ ſol in illo menſe habet
oriri: ꝛ tendit ab inferiori emiſperio ad ſuꝑius emiſperiũ
Hebrei vero incipiunt annum ſuum in martio/talem ra
tionem habentes ꝙ ver oritur in illo menſe ꝛ in vere om//
nia renouantur Alij autem habent aliam rationem quia
duodecim ſigna ſunt in zodiaco. ꝛ ordinantur ſm ordinẽ
mẽſium Unde cũ aries ſit primum ſignum quod martio
attribuitur/videtur ꝙ annus in martio debeat incipere:
Alia ratio eſt/quia mundus factus fuit in martio ¶ Uñ
Principium mundi renouat g. tertia martis Egiptij ꝓ

incipiunt annū in ſeptembri. qm̄ in illo menſe recolligūt
fructus ſuos ⁊ colligūt omnia que debent ſufficere ad vi-
ctuꝫ totius anni Compotiſte imitantur exordiū latinoꝝ
in hoc ꝙ in martio renouantur ꝯcurrentes ⁊ regulares
feriales Vn̄ illud Sūt in marte noui ꝯcurrens ⁊ regula
ris Egiptios imitantur in hoc ꝙ in ſeptēbri renouantur
regulares lunares Vn̄ illud Lunares nonas hꝫ ſeptēber
epactas ¶ Ciclus ſolaris eſt adequatio curſus ſolis per *[marginal note: Ciclus solaris]*
ānos integros: ſeptimanas ⁊ dies Nūerus iſte ſcꝫ. 28. per
quē ſequūtur lr̄e dn̄icales: ⁊ feriales Et biſſextus vocatur
ciclus ſolaris. ⁊ ſituant̄ in iūcturis q̄ttuor digitoꝝ qui q̄t
tuor ſimul ſumpti habent. 28. iuncturas. ⁊ pria iunctura
primi digiti/ſcꝫ indicis in qua ponit̄ f. d. eſt pars interior
man⁹. ⁊ ꝑs iūcture in qua f. d. eſt exterior vel groſſa radix
(qđ idē eſt) ⁊ ſemper in auriculari ponunt̄ due lr̄e ad de-
notandū biſſextuꝫ: ⁊ ſituat̄ ꝑ iſtū ꝟſum ⌊ Filius/eſto/dei/
celū/bonus/accipe gratis Ordo eſt/hic ꝟſus ſcꝫ ⌊ Fili
us eſto ⌋ ꝛc. ⌊ imponat̄ ⌋ .i. ſituet̄ ⌊ poſtea ⌋ .i. deinde ⌊ iūctu
ris ⌋ manus ſiniſtre ⌊ filius ⌋ Iſta dictio ⌊ filius ⌋ ⌊ ſignat ⌋
.i. fcat̄ ⌊ f ⌋ eſſe pro littera dn̄icali: ⁊ ideo dictio ⌊ filius ⌋ ma-
nifeſtat ꝑmū annū ⌊ ſolis ⌋ .i. cicli ſolaris. ⁊ ⌊ radix ⌋ .i. pria
iūctura ⌊ indicis ⌋ .i. illius digiti ⌊ tenet hanc ⌋ dictionē fili⁹
.i. ſituat̄ in radice indicis ⌊ eſto ⌋ iſta dictio ⌊ dat e ⌋ pro lr̄a
dn̄ili ⌊ quā ⌋ lr̄ām ſcꝫ e ⌊ radix ⌋ .i. illa iūctura ⌊ mediꝫ ⌋ .i. illi⁹
digiti ⌊ vult ⌋ .i. hꝫ ⌊ radix ⌋ inq̄ꝫ ex̄ns ⌊ iūctura ⌋ .i. locus. ſe-
cundi anni ⌊ cicli ⌋ ſolaris ſuple/hoc eſt dictū ꝙ e. ſituat̄ in
radice indicis in qua radice ſituatur ſecūdus annus cicli
ſolaris ⌊ Et facies ſic ⌋ .i. taliter ⌊ de reliq̄s ⌋ .i. de aliꝭ dicti
onibꝫ ſcꝫ ⌊ dei/celū ⌋ ꝛc. ⌊ velut ⌋ .i. ſicut ⌊ ordo req̄rit ⌋ Et
vt ſciam⁹ illū ordinē ideo ſic poſtea ait ⌊ Radices ⌋ .i. ille iū
cture manus ſiniſtre ⌊ ponunt̄ ⌋ in tali ſituatione ⌊ primo ⌋
.i. ante alias iuncturas: ⁊ iūcture medie .i. ſupra radices. 4
digitoꝝ ⌊ ſequūtur ⌋ radices ſuple. qꝛ ſituando prio ꝑ oēs
radices procedimus ⁊ poſtmodū ad ſupradices venim⁹/

⁊ poſt illas ad ſecundas ſupraradices. ⁊ poſt ſecundas ſu
praradices ad ſummitates. ⁊ ſic de alĳs iuncturis / ſemꝑ
inſequendo ordinē Et hoc eſt ꝙ dicit⌊ reliquē⌋.i. alie iū-
cture⌊ ſunt poſtea⌋.i. ſituantur poſt iſtas ſecundas in tex
tu nominatas ¶ Sed poſſet obĳci. metrum illud ⌊ Filiꝰ
eſto⌋ ⁊c̄. nō hꝫ tot dictiones q̄t ſunt iūcture in manu igit̄
nō poſſumus mediante illo ꝑ oēs iūcturas ꝓcedere (vt di
ctum eſt) Pro ſolutione huius argumēti dicit textus ſic:
⌊ tu ſumas⌋.i. reſumas ⌊ iterato⌋.i. iterū⌊ hūc ꝟſum. ⁊ hoc
dicto ipo finito. ⁊ poſtea oñdit q̄tiēs debet reſumi (dicēs)
ꝙ ſꝑ reſumit̄ verſus donec veniamus ad groſſam radicē
minimi. ⁊ hoc eſt⌊ dū⌋ ꝑ donec⌊ radix⌋.i. illa iūctura⌊ mi-
nimi⌋ illius digiti⌊ que⌋ radix⌊ manet⌋.i. extra manū⌊ ta-
cta ſit⌋ ꝑ ſituationē⌊ ꝗ⌋ pro ⁊⌊ ſola dictio⌋ illius verſus
⌊ depoſcit⌋.i. vult⌊ ſolā iuncturā⌋.i. vnā ⁊ non plures. ⁊ ꝑ
ꝯuerſionē. ſola iunctura.i. vna iunctura depoſcit ſolā di
ctionē.i. vnā dictionē tantūmō. ⁊ hoc eſt verū in omnibus
digitis preterq̄ in minimo. qꝛ in qualibet iunctura mini-
mi ponūtur due dictiones: ⁊ hoc eſt qđ dicit poſt ea ⌊ bi-
na dictio⌋.i. due dictiones⌊ ſit⌋.i. ſituent̄⌊ in omni iūctu-
ra minimi⌋.i. illius digiti: cuius reddit cām. hoc fit ſuple
⌊ propter biſſextū⌋.i. ꝓpter annū biſſextilē⌊ nā⌋ pro qꝛ⌊ mi
nimus⌋ ille digitus ⌊ denotat⌋.i. ſcat⌊ illū⌋ biſſextū. eo ꝙ i
minimo biſſextus ſituat̄⌊ Fructus alit⌋ ⁊c̄. ꝑ frucus f. per
alit a. ꝑ canos c. per el. e. per gallica g. ⁊ ſic de alĳs ſꝑ capiē
do primā lrām prime ſillabe pro lr̄a dñicali ſolū: preter q̄
in minimo in quo capimus duas primas lrās prime ⁊ ſe
cunde ſillabe ꝓpter duas lrās currentes in anno biſſextili.

**Tūc biſſextus erit per partes quat-
tuor equas Annos partiri cum po
teris domini Biſſextū ſexte mar-**

tis tenuere kalende Poſteriori die celebrantur feſta mathie Sabbata ſi teneant ibi non alibi celebrantur

In parte precedenti actor facit mentionē de biſſexto Hic
determinat de ipſo. ꝛ diuiditur iſta pars in duas. primo
facit quod dictum eſt Secundo remouet dubium qm̄ ꝓ-
mo docet inuenire biſſextū. Sicundo docet ſituare ipſuꝫ
Secunda pars ⌊Biſſextū ſexte⌋ Et illa ps in duas. Prio
facit quod dictum eſt Secundo remouet dubiuꝫ. Scđa
⌊Poſteriori die⌋ Primo dicit actor ꝙ biſſextus fit quoti-
enſcunqꝫ anni ab incarnatione domini poſſunt diuidi ꝑ
quattuor partes equales: vt duꝫ habemus quattuor/octo
duodecim/ſedecim/vinginti/ꝛ ſic de alijs ¶ Circa iſtam
partem notandum eſt ꝙ differentia eſt inter ciclum ſolarē
ꝛ annum ſolarem. quia ciclus ſolaris ꝯtinet .28. annos ꝛ
annus ſolaris continet duodecim menſes. Unde ſi quis
querat quare in ciclo ſolari ſunt .28. anni: nec plures nec
pautiores ¶ Reſpondendum eſt ꝙ antiqui aſtronomi de
curſu ſolis dubitantes congregauerunt ſe: ꝛ iuerunt in q̄ſ-
dam montes altos in arabia ꝛ quidam inter eos peritiſſi-
mus vidit ſolem facientem curſum ſuum. ꝛ ordinauit in
quodam aſtrolobio: ꝛ ꝙ ſol faciebat curſum ſuum in pri-
mo anno in primo puucto inuanit/ ꝛ ſic diſcurrendo vſqꝫ
ad .28. annos. ꝛ .20. puncta. ꝛ tunc vidit ꝙ ſol non ibat vl-
tra: ſed regrediebatur in primo pūcto. ideo dicit ꝙ curſus
ſolis continebat .28. annos nec plures nec pautiores.
¶ Secundo nota ꝙ duplex eſt annus ſcilicet annus ſo-
laris ꝛ annus lunaris. ꝛ de illo anno lunari habemus in
capitulo de curſu lune Et alins eſt annus ſolaris/ qui ſic
diffinit Annus ſolaris eſt aliquod ſpacium temporis/
in quo ſol peragrat curſum ſuum per zodiacū/ tranſeūdo

duplex eſt annus

Solſticiū duplex ē

mūdꝯ creatꝯ eſt 15 kl' aprilis

ꝑ equinoctia ⁊ ſolſticia/ redeundo ad illud punctum a q̄
inceperat moueri Et dr̄ ānus ab eo is. vel ab an qđ eſt cir
cum vel circa.q2 cernit ⁊ circūdat curſum ſolis ¶ Ad eui
dentiam predictorum notandum eſt ꝙ duplex eſt ſolſtici
um ſcʒ hiemale.⁊ eſtiuale. Solſticium hiemale eſt qñ ſol
eſt in vltio gradu/nec amplius deſcendere poteſt.⁊ tunc
nobis remouetur calor ⁊ generatur frigus.⁊ tunc nox hʒ
16.horas.dies vero.8.Solſticiuʒ eſtiuale eſt qñ ſol eſt in
ſupiori gradu nec poteſt plus aſcendere/⁊ tunc nobis ap
propinquat/⁊ generatur maxima caliditas Et tunc dies
habet.16.horas nox vero.8. Item nota quod duplex
eſt equinoctium:ſcʒ.equinoctium vernale.⁊ equinoctiuʒ
autumnale Equinoctium vernale eſt quādo ſol eſt in me
dio curſus ſui in aſcendendo.⁊ tunc dies equatur nocti:⁊
incipit in calendis aprilis. Equinoctium autumnale eſt.
qñ ſol eſt in medio curſus ſui in deſcendendo Et dr̄ equi-
noctium ab equo equas:quia tunc dies equātur noctibꝫ
Itē ſolſticium quaſi ſolis ſtatio.⁊ dicitur a ſol ⁊ ſtatiū cij.
quia tunc ſol ſtat in yma vel in ſuperiori parte Item nota
ꝙ diuerſi diuerſimode inceperunt annum ſuum ¶ Nam
pompeius quidam imperator incepit in ſolſticio hiemali
quia tunc ſol incipit aſcendere. Alij vero ſicut romuli in
ceperunt annum ſuum iuxta equinoctium vernale. quia
tunc omnia rident ⁊ virent:⁊ ſm theologos mūdus fuit
creatus.15.kalendas aprilis. Alij vero inceperunt annuʒ
ſuum in equinoctio autumnali Iuxta illud dictum gene
ſis.Produxit terra herbā virentem ⁊ generantem fructū
iuxta genus ſuum.Et quia autumnus eſt tēpus fructuo
ſum.dicebatur mundum eſſe factuʒ in autumno Nos ꝟo
catholici illa principaliter imitamus/quoniam in ianua
rio incipimus claues noſtras ⁊ aureum numer̄.⁊ in mar
tio incipimus ꝯcurrentes/⁊ regulares feriales.⁊ in ſeptē
bri epactas ⁊ regulares lunares emboliſmales annos
Itē nota ꝙ annus ſolaris fit ex.365.dieb9 cū.6.horis.ſed

quia ſm actorem iſtū ⁊ vulgarem compotum remanēt.6.
hore ſingulis annis ad ꝯfuſionē oīm tollendam. nam fie
ret ꝯfuſio ſi vnus terminaret in meridie ⁊ alter in veſpere
vel circa veſpas. ideo ſtatuerūt ꝯpotiſte/ꝙ.6. hore primi
anni ⁊.6.ſecundi:⁊.6.tertij ⁊.6.quarti ꝯſtituerunt vnum
diem naturalē.⁊ ſupaditio illius diei vocatur biſſextus. ⁊
ille biſſextus ſituatur ſexto kalēdas martij.⁊ duo dies ſup
vnam litterā ꝯputantur ¶ Sed ſi queratur quare magis
dies biſſextilis attribuitur februario ꝙ̄ alijs menſibus.
Reſpondendum eſt/ꝙ februarius eſt minor alijs menſibꝫ
vel qꝛ eſt vltimus ſm illos qui annum ſuū inceperunt in
martio.⁊ ideo vltimus dies in vltimo menſe collocatur.
Et nota ꝙ biſſextus dicitur eo ꝙ vnus annus biſſextilis
in eccleſijs pronunciatur vel nuncupatur bis.⁊ dicitur a
bis quod eſt duo ⁊ ex quod eſt ſex.quia ī ſexto kl's martij
duo dies ꝯputantur ſupra vnā lrām. Item nota ꝙ ſi non
obſeruaretur dies biſſextilis infra multos annos contin
geret diem natalis dn̄i celebrari vbi annunciatio dn̄ica ce
lebratur Et etiam peius inconueniens ſequeretur/ꝙ vbi
celebratur natiuitas beati iohannis baptiſte/ibi contin
geret celebrari natalem vel natiuitatē dn̄i.ideo ad remouē
dum illam ꝯfuſionem ⁊ ad obſeruandam autoritatem be
ati iohānis.baptiſte dicentis.ſic te oportet creſcere: me au
tem minui. qꝛ ſol incipit aſcendere in natiuitate tua: ⁊ in
mea incipit deſcendere.ideo de quattuor annis in quattu
or annos habemus vnā diem vacātem a qua biſſextus or
tus eſt.⁊ ſemper habet tenere feſta fixa in eodem tempore
ideo fit biſſextus Uerumtn̄ ꝯpotiſte non potuerunt re=
mouere quin feſtum beati iohannis baptiſte celebraretur
duodecim diebꝫ poſt deſcenſum ſolis. quia ſol incipit de=
ſcendere in feſto beati barnabe.⁊ ſimiliter non potuerunt
facere quin feſtuꝫ natiuitatis dn̄i celebraretur.12.diebus
poſt aſcenſum ſolis.qꝛ ſol incipit aſcendere in feſto beate
lucie ¶ Poſteriori die.] Hic remouet actor dubiuꝫ quia

aliquis poſſet querere in qua die feſtum beati mathie cele
braretur. an in priori vel in poſteriori. quia ſunt duo dies
ſupra vnam lrām computandi Illud dubium remouet ⁊
dicit ꝙ debet celebrari in poſteriori die Et ratio eſt: quia ſi
celebraretur in prima die bis in anno celebraret᷑. quod eſt
inconueniens. ideo celebratur in vltima die ¶ Ordo eſt
⌊bisſextus erit/tunc⌊cū⌋pro qñ⌊poteris partiri⌋. i. diui-
dere⌊per q̄ttuor partes⌋ſcꝫ equales⌊annos dñi⌋. i. an-
nos ab incarnatione dñi⌊Sexte kalende martis⌋. i. mar
tij⌊tenuere⌋. i. tenuerunt⌊biſſextum⌋hoc eſt biſſextus ſi
tuatur in ſextis kalendis martij que ſunt in februario⌊fe
ſta mathie⌋. i. feſtum ſancti mathie⌊celebrātur poſteriori
die⌋. i. die ſequenti. i. in ſecūdo die illoꝝ dieꝝ qui ſub vna
littera continentur Sed⌊ſi ſabbata⌋. i. i dies ſabbati⌊te
neant⌋feſtum ſancti mathie: ipſa feſta⌊celebrātur ibi⌋. i.
in illo ſabbato: ⁊⌊non alibi⌋. i. non alio die

Si forſan neſcis que littera tu domi
ni ſit Et quotus eſt ſolis annus cog
noſcere queris Annos a domini de
mas annis prius octo Perqꝫ qua-
ter ſeptem domini diuiſeris annos
Dat quotus ē ſolis ānus quicquid
remanebit Et ſi nil reſtat: tunc ſupre
mum fore conſtat Octo bis ex cen
tum remanēt: ex mille viginti Mil
le quadringēti diuiſi: nil tibi donāt

Iuncturas auges quotiens nūe-
rum ſuperaddes Sed pro preterito
iuncturas tu remoueto Semper
preſentes annos excludere debes
Quartaqꝫ iunctura dat centū: mil
leqꝫ quinta Eiuſdem digiti. iunctu
raqꝫ ſit tibi ſinis Que quartam par
tem numeri tibi finiet omnem

Superius actor determinauit de anno biſſextili. ⁊ de ſi-
tuatione illius: ⁊ de anno ſolari: ⁊ de ciclo ipius anni Hic
docet variationē ipſius oñdēs lrām dñicalē cuiuſlibet an
ni Et diuiditur iſta ps in duas. primo facit qd̄ dictuꝫ eſt
Scd̄o determinat de ↄcurrentibꝫ Scd̄a ⌊ Tu ↄcurren-
tes ⌋ Prima in duas. qm̄ in prima facit qd̄ dictū eſt. Se-
do rectificat Scd̄a ⌊ Semper preſentes ⌋ In prima pte
dicit actor/ ꝙ ſi neſcimus lrām dñicalē/ ⁊ velis ſcire quot⁹
eſt annus ſolaris/ tu debes remouere .8. ab annis incar-
nationis dñi. qꝛ iam tranſierant. 8. anni cicli ſolaris quā
do chriſtus natus eſt Et poſtea debes diuidere totaꝫ ſum
mam per. 28. ⁊ illud quod remanebit ex tali diuiſione oſtē
det tibi quotus eſt annus ſolaris. ⁊ ſi nihil reſtat a tali di-
uiſione tunc eris in viceſimooctauo anno cicli ſolaris. ita
ꝙ prima radix indicis pro primo ↄputet: ⁊ radix medij ꝑ
ſecundo. ⁊ radix medici pro tertio. ⁊ ſic de alijs ¶ Item ſi
velis ſcire que littera ſit dominicalis alicuius anni: ſcito
prius quotus eſt annus ſolaris cuius litteram dominica
lem vis ſcire/ talis erit littera dominicalis per totū annū

que erit littera prima alicuꝰ dictionis huius verſus [Fi
lius eſto dei] vel illa dictio que cadet in iunctura vbi ſitu
atur annus de quo queris: vel que erit prima lr̃a alicuius
dictionis iſtoꝝ verſuū [¶ Fructus alit canos El genitrix
Dat flores Lambit edent] ¶ Verbi gratia: ſit hic tertius
annus cicli ſolaris/quia ille numerus ternarius cadit in
radice medici prīa dictio predicti verſus/ſcꝫ [Dat flores]
cadit in illa iūctura. vel tertia dictio huius verſus [Filiꝰ
eſto dei] Tunc pro illo anno habebis d. pro littera domi⸗
nicali. ⁊ ſic de alijs. ¶ [Octo bis ex centum] Hic ponit
quendam verſum ꝓpter illos qui neſciunt algoriſmum /⁊
dicit/ꝙ ex mille ꝑtitis per. 8. remanent. 20. ⁊ ex. 100. ꝑtitis
per. 8. remanent. 15. ¶ [Iuncturas auges] Dicit actor ꝙ
ſi velis ſcire vel querere de ciclo ſolari pro tempore futuro
vel pro tempore preterito: tu debes augere iuncturas iam
habitas. i. tu debes ꝯputare vltra iuncturas iam numera
tas vl' habitas pro ciclo ſolari futuro Sꝫ pro ciclo ſolari
preterito tu debes remouere a iuncturis iā hitis tot iun⸗
cturas q̄t annos vis ſcire preteritos ꝯputando retrogra
de ¶ [Sēper preſentes] Dicit actor ꝙ in tali nūero de⸗
bes excludere pn̄tē annū tā pro preterito q̄ꝫ ꝑ futuro. i. nō
debes ꝯputare illā iuncturā in q̄ tu es pro anno cicli ſola
ris. ſed debes incipere ⁊ ꝯputare in iunctura ſequēti pro
futuro ⁊ in iunctura precedenti pro preterito ¶ Ordo eſt
[ſi tu neſcis] i. ſi ignores [q̄ lr̃a dn̄i ſit] i. que lr̃a dn̄icalis
ſit [Et ſi queris] i. ſi vis [cognoſcere quotus ānus ſolis
eſt] i. quotum annū cicli ſolaris habemus [demas] i. re
moueas [prius] i. primo [octo annos ab ānis dn̄i] i. ab
annis incarnationis dn̄i ⁊c̄. Et [diuiſeris] i. diuidas [an
nos] ab incarnatione [dn̄i] [ꝑ quater ſeptē] i. ꝑ. 28. ānos
[quicq̄d remanebit] ex tali diuiſione [dat] i. oñdit [q̄tus
annus ſolis eſt] [Et ſi nil reſtat] i. ſi nihil remaneat ex ta
li diuiſione [ꝯſtat] i. manifeſtū eſt [ſupremū annū] i. vl⸗
timū annū cicli ſolaris [fore] i. eſſe [Octo bis] i. 16. [re⸗

manent ex cētum diuiſis p.28.7.20 └remanēt┘.i.reſtat└ex mille┘ Sed └mille quadringenti diuiſi┘.i.ſi mille 7 quadringenti diuidantur└nil┘pro nō 7 aliquid non └donāt tibi┘aliquid.i.nihil remanet ex tali diuiſiōe└Auges┘.i. addis ſemper └iuncturas┘totiens└quotiens ſupaddes numerum┘.i.quotiens queris lrām dñicalez pro futuro └Sed tu remoueto┘.i.remoueas└iuncturas┘in ꝯputādo└pro preterito┘.i.cum queris de lr̄a preterita└Quartaqꝫ iunctura┘ordo eſt└qꝫ┘pro 7└quarta iunctura eiuſdem digiti dat centum┘hoc eſt ꝯputando ꝑ preterito āno vel pro ſequenti in quarta iunctura accidit cēteſimus annus└qꝫ┘pro 7└quinta iunctura┘eiuſdē digiti└dat mille┘ 7c. 7 illa iunctura └ſit finis tibi┘└que finiet┘.i.terminabit└quartam partem numeri┘└Tu debes excludere┘.i. remouere non computare└ſemper annos preſentes┘.i. annum in quo ſumus non debemus computare.

Tu concurrens domini per grama ta noſces A ſex. b quinqꝫ. c duo. d tres Primus concurrens eſt f. littera. ſeptimus eſt g F primum reddit: ſed g. ſeptem tibi finit Concurrens tot⁹ f. quota martis erit Concurrens ſeptem non tranſit: ſʒ petit aſſem Mars cōcurrentes renouat. ſeptember epactas de concurrentibus

Prima pars.

¶ Dicto de inuentione littere dn̄icalis. dicendū eſt de cū-
currentibus/ ⁊ regularibꝫ ⁊ ferialibꝫ Et diuiditur in duas
ꝑtes Prio determinat de ꝯcurrentibꝫ ⁊ reglaribꝫ ferialibꝫ va-
lētibꝫ ad initiū cuiuſlibet menſis. In ſecunda parte deter
minat de menſibꝫ Secūda ps ⌊Annus ſolaris⌋ Prima
in duas Prio facit qd̄ dictū eſt. Secūdo docet fructum.
Secunda ⌊Dant feriā menſis⌋ Prima in duas Primo
determinat de cōcurrentibꝫ Secundo de regularibꝫ feri
alibus Et qꝛ vnū nihil facit ſine alio: ideo primo determi
nat de vno. ſcd̄o de alio Scd̄a ⌊Menſis cognoſces⌋ In
prima pte dicit actor/ ꝙ nos poſſumus cognoſcere ꝯcur-
rentes per lr̄as dn̄icales. qm̄ ſi a ſit lr̄a dn̄icalis: habemꝰ
ſex pro concurrētibus. ſi b habemus quinqꝫ. ſi c habemꝰ
4. ſi d habemus .3. ſi e habemus duo. ſi f vnum. ſi g .7.
Et ſcitis litteris dominicalibꝫ finaliter poſſumꝰ ſcire de
concurrentibus Deinde docet hoc per aliam regulam ſi-
ue rationem: Dicens ꝙ concurrens eſt totus in anno quo
ta feria denotatur per iſtaz litteram f. poſitaz in tertia die
martij. quoniam ſi f. ſit prima feria habemus vnum pro
concurrente. ſi ſecunda/ habemus duo ⁊c. ¶ Unde videa
mus quid ſit concurrens/ eſt nūerus variabilis ſiue ima
ginabilis datus anno ad inueniendum inicialem feriam
cuiuſlibet menſis illius cuius eſt concurrens coniunctꝰ
cum regularibus ferialibus Et dicitur concurrens a cō-
curro ris. quia concurrit cum regularibus ferialibus cu-
iuſlibet menſis ad inueniendum inicialem feriam cuiuſ-
libet menſis Et fuit inuentus concurrens ad ſciendum ꝑ
quam feriam quilibet menſis incipiat Unde nota ꝙ ſm̄
illos qui ponunt biſſextum in primo digito inuenitur ſic
concurrens. quoniam antiqui compotiſte diuiſerunt an-
num in quingētas ebdomadas/ vno die de reſiduo: qui
dies eſt cauſa inueniendi concurrentes in anno: ⁊ ideo ꝓ
illo die dederunt primo diei cicli ſolaris vnū pro concur
rente Secundus annus habet duos dies/ vnum cauſa

ſui:ꝛ alium cauſa precedentis. Tertius habet tres Quartus habet quinqꝫ/vnum cauſa ſui:ꝛ alium cauſa biſſexti. Quintus habet ſex/vnum ratione ſui:ꝛ quinqꝫ ratione p̄cedentium Nec obijcias de primo/ſcilicet de pollice. quia formatur a prima radice indicis poſt eſt biſſextilis. ꝛ ibi adueniūt. 8. ex quibus remouebis . 7 . ꝛ ſic remāebit vnꝰ pro ꝯcurrente Et ſciendum eſt ꝙ ciclus concurrentium durat per. 28. annos. ꝛ hoc per tabulam concurrentiū apparet: que habet. 4. cellulas in latitudine: ꝛ. 7. in longitudine. ſicut manus habet. 4. in latitudine. ꝛ. 7. in longitudine Unde quilibet quartus annus eſt biſſextilis incipiendo a prima linea ꝛc. quarta denotat biſſextum. quemadmodum quartus digitus. ꝛ ſic ſm̄ illos qui ponunt biſſextum in minimo. ſemper quartus annus eſt biſſextilis ꝛ incipitur a prima linea Deinde dicit ꝙ concurrens non aſcendit pluſq̄ 7. quia ſi numerus ſuperet 7. debemꝰ remouere 7. ꝛ capere reſiduuꝫ Item nota ꝙ concurrens ꝛ regulares feriales renouantur in martio ad memoriam romuli qui primus apud latinos compotuꝫ inuenit: ꝛ annum ſuum incepit in martio. ¶ Ordo eſt ⌊Tu noſces⌋ id eſt cognoſces ⌊concurrentes⌋ id eſt illum numerum/ ⌊per grammata⌋ id eſt per literas ⌊domini⌋ id eſt dominicales ⌊a⌋ id eſt quando habemus a. pro littera dominicali habemus ſex pro concurrente ꝛ ⌊b⌋ dat ⌊quinqꝫ⌋ id eſt qñ habemꝰ b. p̄ lr̄a dn̄icali hēmus. 5. pro ꝯcurrente ⌊c⌋ dat ⌊q̄ttuoꝛ⌋ e ⌋ dat ⌊duo⌋ ⌊d⌋ dat ⌊tres⌋ ⌊ Primus ꝯcurrēs eſt f⌋ i. qñ hēmꝰ f. p̄ ⌊lr̄a⌋ dn̄icali hēmꝰ tm̄ vnū p̄ ꝯcurrēte ſed ⌊g eſt ſeptimus⌋ ꝯcurrens. i. qñ habemꝰ g. pro lr̄a dn̄icali hēmꝰ ſeptē pro ꝯcurrente ꝛ vocatur vltimꝰ ꝯcurrens. qꝛ nūerus ꝯcurrētiū nō excedit ſeptē vel iſta lr̄a ⌊F⌋ qñ eā habemus pro lr̄a dn̄icali ⌊reddit⌋ i. dat ⌊ibi primum⌋ ꝯcurrentē. i. dat vnū p̄ ꝯcurrente. qui numerus eſt primꝰ inter ꝯcurrentes ⌊ſed g⌋ qñ eſt littera dn̄icalis ⌊finit⌋ i. dat ⌊tibi ſeptem⌋ pro concurrente ⌊Concurrens erit totus⌋

.ſ.in tanto numero⌊quota⌋.i. in quoto numero⌊f⌋iſta ⌊littera⌋f⌊martis⌋.i.que eſt in menſe martij erit⌊Concurrens non tranſit ſeptem⌋.i.non excedit numerum ſeptem⌊ſed petit aſſem⌋⌊Mars⌋.i.mēſis martij⌊renouat concurrentes⌋.i.numerum cōcurrentium ⁊⌊ſeptember⌋ renouat⌊epactas⌋id eſt illum numerum

Menſis cognoſces regulares ſic feriales Quinqȝ.monos.terni.ſex vnus.et inde quaterni Septē. poſt bini.quini.ſeptem.tria ſeni Dant feriam menſis concurrens et regularis Si plus quā ſeptem reliquum cape.reice ſeptem Sunt in marte noui concurrens et regularis Eſt aſtris clara fulgentibus ara deoꝝ̄. Grata bonis extat gratiſſima cuiqȝ fideli.

In iſta ꝑte actoꝛ determinat de regularibꝫ ferialibꝫ dicēs / ꝙ nos poſſumꝰ ſcire regl̄ares feriales ꝑ iſtos ꝟſus⌊Quinqȝ monos terni⌋ ¶ Pro q̄ noādū eſt ꝙ reglarꝫ ferialis eſt nūerus inuariabilis datus.mēſi ad inueniendū inicialeȝ feriā cuiuſlibet mēſis:q̄ ꝯiūctꝰ cū ꝯcurrēte oñdit in q̄ die q̄libet mēſis incipiat ī q̄libet anno Et nota ꝙ dꝛ reglaris ferialis h̄ eſt dicere reglarꝫ ſolarꝫ ad dr̄am reglaris lunaris.

Item nota ꝙ regulares feriales ita ordinãtur ſeu oriunť
ex diuiſione anni p.12. facta in quãtũ poſſumus ⁊ ſunt in
anno.365.dies cũ.6.horis Ex quorũ diuiſione p.12.rema=
nent.5.qui.5.dies martio attribuuntur.quia primus mẽ
ſis eſt quantũ ad regulares feriales ⁊ concurrentes Et no
ta ꝙ ſi velimus ſcire vel formare regulares feriales alicuꝰ
alterius menſis debemus ſumere dies cum regulari feria
li menſis precedentis ⁊ totum diuidere p.7.⁊ illud quod
remanebit erit pro regulari feriali menſis ſequentis (illo
menſe ſic diuiſo) verbigratia. in martio ſunt.31.dies.⁊.5.
pro regulari. ⁊ ſic ſunt.36.tã pro diebꝰ menſis q̃ꝫ p regula
ri.diuidamus totũ p.7.ex tota ſumma remanebit vnus.
⁊ ſic vnus eſt regularis ferialis.⁊ ſic formes oẽs alios mẽ=
ſes ſicut dictum eſt.Vñ mars hꝫ.5.p regulari feriali Ap=
lis vnũ Maius.3.Junius.6.Julius vnũ Augustus.4.
Septẽber.7.October.2.Nouember.5.Decẽber.7.Ja=
nuarius.3.Februarius.6.⁊ p hos verſus Quincꝫ mo=
nos ¶Deinde ſequitř iſta ps in qua dat fructum ſcilicet.
[Dat feriam menſis] in qua dicit ꝙ debemus addere cõ=
currentes anni cum regularibus ferialibus in illo menſe
de quo querimus ſi volumus ſcire per quã feriam incipia
tur:ita ꝙ numerus vnione concurrentis ⁊ regularis feri
alis factus dant feriam menſis: ita ꝙ ſi ſuperet.7.debe=
mus remouere.7.⁊ reſiduum retinere.⁊ ſi habemus vnũ
de reſiduo per primam feriam incipiet ille menſis.⁊ ſi ha=
bemus duo incipiet per ſecundam ⁊ ſic de aliꝫs in ſuo lo=
co ¶[Sũt in marte noui] In iſta parte dicit actor ꝙ cõ
currentes ⁊ regulares feriales ſemper renouãtur in mar=
tio:⁊ hoc propter memoriam romuli qui primus apud la
tinos compotum ſcripſit ⁊ annum ſuum in martio ince=
pit ſed falſuȝ eſt.quia regulares feriales renouanť in mar
tio.quod patet per diffinitionem/vbi dicitur/ꝙ regl'aris
ferialis eſt numerus variabilis.cum ergo illud quod eſt
variabile renouatur illud videtur inopinabile. ⁊ cum plus

res vel quaſi omnes compotiſte habent contrariuꝫ. quia male ſed a pluribus reprehenditur. ⁊ hoc bene Itē nota ꝙ tu debes renouare lrām dn̄icalē. ⁊ milliarium ⁊ aureū nūerum ⁊ claues terminorum in principio ianuarij: ⁊ ſemper in quolibet anno. verſus. Aureus in iano claues feſtūꝗꝫ nouant Lr̄a mutatur iano ſubeunte manetꝫ Concurrens donec ſit mars. quia tunt renouātur Mars concurrentes renouat. ſeptember epactas Principium mundi renouat g. tertia martꝫ [Eſt aſtris clara] Iſti duo ꝟſus docent inuenire regularē ferialē cuiuſlibet mēſis ſicut iſti duo [Quinꝫ monos terni] ſed iſti duo ſūt faciliores ad ſciendum ꝗ̄ alij duo ſcꝫ [Quinꝫ monos] Et ita nota ꝙ quota eſt prima lr̄a alicuius dictionis iſtoꝝ verſuuꝫ [Eſt aſtris clara] in ordine alphabeti/tot habebit ille menſis pro reglari feriali: ita ꝙ iſta dictio ē. defuit martio: aſtris deſeruit aprili. ⁊ ſic de alijs menſibꝫ ſequentibꝫ per ordinē Unde ſi tu vis ſcire quot habet martius pro regulari feriali: reſpice quota eſt prima lr̄a huius dictionis eſt. que deſeruit martio in ordine alphabeti: ⁊ tot habebis pro reglari feriali in martio. ⁊ quia e. eſt quinta lr̄a in ordine alphabeti ideo habemus. 5. pro regulari feriali in martio. ⁊ ſic faciendum eſt de omnibus alijs dictionibꝫ Ordo eſt Tu [cognoſces] .i. ſcies [ſic] .i. taliter vt ſequit̄ [regulares feriales] .i. illum numeꝝ [quinꝫ monos] ⁊c̄. [Dant feriā] ⁊c̄. [ↄcurrens] ille nūerus [⁊ reglaris ferialis] .i. nūerus regularium ferialiū [dant] .i. oſtendunt [feriam] .i. inicialem feriam cuiuſliber menſis. [ſi] ſint [pluſꝗ̄ ſeptē] [reice] .i. remoue [ſeptem] ⁊ [cape reliquū] .i. illud qđ reſtet [concurrens] .i. numerus concurrentium [⁊ regularis] ferialis [ſunt noui] id eſt renouantur [in marte] id eſt in martio [Eſt aſtris clara] ⁊c̄. de iſtis verſibus cape ꝑmas litteras tantum

Annus ſolaris ex menſibus eſt duo

denis Ia. fe. mar. ap. mai. iu. iul.
aug. ſep. oc. no. december Iuni-
us. aprilis. ſeptember ⁊ ipſe nouem
ber Dāt tringinta dies: reliquis ſu-
peradditur vnus De quorum nūe-
ro februariꝰ excipiatur Nanqꝫ qua
ter ſeptem fertur habere dies Sed
cum biſſextus fuerit ſuperadditur
vnus

¶ In Parte precedenti actor determinauit de concurren
tibꝫ ⁊ regularibꝫ ferialibꝫ valentibꝫ ad cognitionem men-
ſium Hic determinat de menſibꝫ Et diuidit iſta ps in du
as ptes / qm̄ primo determinat de illis que faciunt ad eſſe
menſium oñdendo q̄t dies quilibet mēſis habeat. Scōo
determinat de nominatione illorum menſium Secunda
⌊Ja. fe. mar.⌋ Prima in duas Prio facit qō dictū eſt Se
cundo oñdit quot dies quilibet mēſis habeat Scōa ⌊Ju
nius aprilis⌋ Jn prima pte dicit actor ꝙ annus ſolaris cō
ſtat ex. i2. mēſibꝫ. ¶ Vñ vidēdū eſt q̄d ſit mēſis. Eſt em̄ fe
re duodecima ps anni. Vñ bene dicit fere. qꝛ ſecūdū ꝙ mē
ſis habet. 3o. dies eſt pluſq̄ȝ duodecima ps anni Et dicit
mēſis a menſura. ideo ꝙ annus menſe menſuratur. vel
ſm phiſicos dicitur a menſa. quia ſm illos fercula noſtra
debemus renouare in quolibet menſe. vel dicitur a mene
quod eſt defectus qꝛ in quolibet mēſe luna videt deficere.
Vñ ſciēdū eſt ꝙ romulus pnceps romanoꝝ prio inuenit

menſem.ꝛ in anno decē menſes conſtituit tantum. ꝛ hoc
triplici ratione. Prima ratio eſt quia vidit tantum tem-
pus ſufficere.ad ꝑtum mulieris ꝛ non plus Secunda rō
eſt qꝛ mulieres poſt mortem mariti ſui per tale ſpaciū de-
bent vidue remanere Tertia ratio eſt qꝛ tot digitos ſole-
mus computare in manibꝫ nr̄is. Primū eñ mēſem appel
lauit martiū a patre ſuo marte: vel a marte deo belli. qꝛ in
illo mēſe romani ſolebant ire ad expeditionez armoꝝ cō
tra inimicos ſuos Secundū menſem appellauit aprilem
q̄ſi afrilem a venere matre ſua qꝛ ipſe deſcēdit a venere ex
parte matris. vel dr̄ aprilis q̄ſi apilis. qꝛ in tali menſe ape-
riuntur pori/ꝛ incipiunt herbe creſcere ꝛ virere. Tertiū.
menſem maiū appellauit/a maioribꝫ dictum. qꝛ maior ho
nor maioribus ꝛ ſenioribus adhibebatur in illo menſe
q̄ȝ in alijs menſibꝫ Quartum menſem appellauit iunium
a iunioribus dictū qꝛ in illo mēſe iuniores honorabant̄.
ꝛ eis maior honor adhibebatur q̄ȝ ſenioribus Quintus
vocabatur quintilis a ſuo numero. Sextus ſextilis Se
ptimus ſeptēber/q̄ſi ſeptimus ab ymbre a menſe pluuio
ſo.i.a martio Octauus october Nonus nouember Deci
mus december Sed poſtea romani volentes adulari im-
peratori ſuo/qui vocabatur iulius ceſar/menſem predi-
ctum qui vocabatur quintilis/iulium appellauerunt. q̄a
natus fuit in illo menſe Poſtea romani adulantes augu
ſto imꝑatori ſuo/mēſem predictū ſextilē/auguſtū appella
uerūt Et hec eſt cauſa/qꝛ auguſtus autumnū ꝛ eliopiū in
illo menſe deuicit Deinde numa pōpeius qui vidit ꝙ ſol
non poterat facere curſum per.10.menſes: imo oportebat
habere .12.ſuꝑaddidit duos menſes. ſcȝ ianuariū ꝛ febru
arium Et dr̄ ianuarius a ianua. quia ſicut per ianuam in
troimus domum/ita per ianuarium intramus annū. vel
dr̄ a iano bicipite. qꝛ queādmodū ipſe ianus hȝ duo capi
ta: ita ianuarius eſt bifrons: qꝛ reſpicit annum preceden-
tem ꝛ annū ſequentē Dicitur eñ februarius a febris/vel

a febrib⁹ purgationibus ꝛ ſacrificijs.qꝛ antiqui faciebant ſacrificia aīaliū in illo menſe ꝓpter aīas āceſſoꝝ ſuoꝝ ſoluendas.vel dꝛ a frigore.qꝛ in illo mēſe oīa ſunt valde frigida. ꝛſic ptꝫ denominatio menſiū Itē querit̄ q̄re non ſunt niſi.12.menſes nec plures nec paucioꝛes Dicendum eſt ꝙ ſunt.12.ſigna in zodiaco per que cognoſcunt̄ mēſes Sol autē moꝛat̄ ꝑ quēlibet mēſem in vno illoꝝ ſignoꝝ: ꝛ qꝛ ſūt .12.ſigna:ideo ſunt tm̄.12.menſes nec plures nec paucioꝛes ¶ Junius apꝛilis In iſta pte oñdit actoꝛ q̄t dies q̄libet menſis habeat dicens.ꝙ iſti quatuoꝛ menſes ſcꝫ Junius.apꝛilis.ſeptember.ꝛ nouember h̄nt.30. dies Alij ꝟo mēſes h̄nt.31.dies.excepto febꝛuario qui non hꝫ niſi .28. dies in anno cōi.ſed in anno biſſextili hꝫ.29.dies. Propt qđ ſciendum eſt ꝙ anno ſolari diuiſo ꝑ.12. ptes equales/ ſunt quinqꝫ dies de reſiduo.quoꝝ pꝛimus attribuitur ianuario. ſecūdus martio.terti⁹ maio.quartus octobꝛi.q̄ntus nouēbꝛi. Poſtea ſucceſſoꝛes iulij videntes illos menſes hebere plures q̄ꝫ menſis a iulio abſtulerunt vnū diem a febꝛuario/ꝛ eidē iulio dederunt.ꝛ ſic iulius hꝫ .31.dies. febꝛuarius ꝟo.29 Deinde ſucceſſoꝛes auguſti vidētes mēſem iulij h̄ntem plures dies q̄ꝫ mēſem ab ipſo denominatū.ſil'r ab ipſo menſe febꝛuarij abſtulerūt vnū diem ꝛ ſuo menſi attribuerūt.ꝛ ſic auguſtus hꝫ.31.dies. febꝛuari⁹ ꝟo .28. Sꝫ in anno biſſextili hꝫ.29.dies qꝛ vna ſibi attribuit̄

¶ Et qꝛ menſis diuidit̄ in ebdomadas/ videamus quid ſit ebdomada. Vñ ebdomada eſt ſpacium. 7.dieꝝ: ꝛ dicitur a latinis ſeptimana. iđ ꝙ hꝫ . 7.tp̄a matutina. A grecis vero dies denominat̄ Et dꝛ ebdomada ab ebdo qđ eſt ſeptem ꝛ domos qđ eſt dies quaſi ꝯtinens ſeptē dies Etiā a iudeis vocatur ſabbatum ꝛ interpꝛetatur requies.ꝛ iđo in toto ſabbato debemus quieſcere a peccato Vñ ſabbatum eſt equiuocum:vt in iſtis ꝟſibus Sabbata ſunt dñi requies:ꝛ vita pennis. Septimana dies ſeptimana feſta dies Item nota ꝙ ſeptimane nō h̄nt denominationē ꝓpt

Ebdomada

eaꝝ m̄ltitudinē ¶Ordo eſt⌊Ann⁹ ſolarꝫ eſt⌋.i.ↄponit⌊ex duodenis m̄ſibꝫ⌋.i.ex.12.m̄ſibꝫ Et poſtea declarat dicēs/ ꝙ illi menſes ſunt⌊Ja⌋.i.ianuarius⌊fe⌋.i. februari⁹ ꝛc. ⌊Juni⁹⌋ille menſis⌊aprilis⌋ille ali⁹⌊ſep tēber ꝛ nouember⌋⌊Dāt⌋.i.habent⌊triginta dies⌋⌊vnus⌋dies⌊ſupadditur reliquis⌋menſibus⌊De numero quoꝝ februarius excipiatur⌋⌊Nā⌋pro qꝛ⌊fertur⌋.i.dicit⌊habere quater ſeptem dies⌋.i.28. dies hoc regulariter loquēdo⌊Sꝫ cum⌋i.qñ⌊biſſextus fuerit⌋.i.cū ann⁹ eſt biſſextilis⌊vn⁹ dies ſupaddit⌋ipſi februario.ꝛ ſic in anno biſſextili februarius habet.29.dies

Sol.ve.mer.luna.ſaturnus.iupiter.ꝛ mars

¶In pte precedenti actoꝛ oñdit quot dies quilibet menſis habeat Modo determinat de denominatione illoꝝ dieꝝ Et diuiditur in duas partes Primo determinat de denominatione dierum prout ſituātur in ſeptimana. Secundo prout ſituantur in kalendario Secūda⌊Sex maius nonas⌋Prima in duas. Primo facit qđ dictum eſt Secūdo determinat de feſtis fixis. que ſituant̄ i illis diebus. Scđa⌊Poſtea de feſtis⌋Pria in duas. Primo fac̄ qđ dictū eſt Scđo ponit q̄ddā incidēs/ determinādo de ſignis que ſituant̄ in kalēdis Scđa⌊Eſt aries taurus⌋ Prima in tres.ſm ꝙ ponit tres denominationes Scđa⌊Tenet ydus quilibet octo⌋Tertia⌊Inde dies⌋Pria in duas. Prio oñdit de kalēdis in gñali Scđo oñdit nūerum kalēdaꝝ cuiuſlibet mēſis/ibi⌊Verſibꝫ his noſcas⌋ Pria in duas. Primo facit qđ dictū eſt. Scđo oñdit vbi kalēde debēt ſituari Scđa⌊Nomē ſortiri⌋In prima pte dicit actoꝛ.ꝙ.7. ſunt planete in celo ſcꝫ ſol. luna. mars. mercurius.iupiter.venus.ſaturnus Et ab iſtis planetis denominant̄.7.dies/qm̄ q̄libet dies denominat̄ a planeta

regnante in principio illius diei Vñ notādū eſt ꝙ a diuer
ſis diuerſa nomina ſortiuntur Phi denominant quemli
bet diē a planeta q̄ dñaꝛ in pⁱa hora illius diei Vñ ab an
tiq̄s reptū eſt ſolē dñari i pⁱa hora diei dñice Dicūt ei phi
ꝙ ſol eſt dignior planeta alijs planetꝭ ⁊ ideo attribuiꝛ dig
niori diei ſcꝫ diei dñice Luna etiā dñaꝛ in pⁱa hora diei
lune Mars in pⁱa hora diei martꝭ Mercurius in prima
hora diei mercurij Jupiter in prima hora diei iouis Ve
nus in pⁱa hora diei veneris Saturnus in pⁱa hora diei
ſabbati Propter qđ notādū eſt ꝙ in die naturali ſunt .24.
hore Silr̄ ſunt .7. planete qui dñantur in iſtis horis/⁊
qñ finiꝛ dies/planeta ſequēs dñatur in prima hora diei ſe
quentis Vñ ſol dñatur in prima hora diei dñice. Venus
in ſecunda. mercurius in tertia. luna in quarta. ſaturnus
in quinta. iupiter in ſexta. mars in ſeptima. ſol in octaua.
venus in nona. ⁊ ſic de alijs. ¶ Silueſter vir religioſus
vocat dies ſeptem ferias. a ferio feris. qđ idem eſt qđ ceſſo
as. quia in qualibet die debemus ceſſare a vicijs/vel a pec
catis Et vocatur dies dominica prima feria. ⁊ dies lune/
feria ſecūda ⁊ ſic de alijs ¶ Et nota ꝙ dies dicitur a dyan
quod eſt clarum/vel a deis Putabant em̄ antiqui plane-
tas ſeptem a quibus denominantur dies eſſe deos/vel dr̄
a dya quod eſt duo. quia dies naturalis habet duos dies
ſcilicet diem naturalem ⁊ diem artificialem. vel habet diē
artificialem ⁊ noctem Jtem nota ꝙ poſſumus ſituare ſep
tem planetas in tribus iuncturis interrioribus pollicis:
⁊ in quattuor interioribus indicis. ita ꝙ ſol ponitur in ſū
mitate pollicis. venus in ſpraradice eiuſdē. mercurius in
radice eiuſdem. luna in radice indicis. ſaturnus in ſupra
radice eiuſdē. iupiter in ſupraradice eiuſdem. ⁊ mars in ſū
mitate eiuſdē Jtē ſi velis ſcire planetā regnātem in pͥnci-
pio illius diei precedentis. debes computare .4. iunctu-
ras/⁊ planeta qui erit in ſequenti iunctura dñabiꝛ in pⁱa
hora diei ſequentis. ⁊ ſic poſſumus habere qualiter q̄libet

planeta regnat in principio cuiuſlibet diei. Itē nota ꝙ ꝗlibet dies habet diuerſas inceptiones. ⁊ a diuerſis diuerſificant. Vñ antiqui incipiunt diē ſuum in mane ſicut greci Et hoc eſt ſatꝫ notū ꝑ hos verſus Mane diē greca gēs incipit aſtra ſequens In medio lucis iudeꝰ veſpere facta Incboat eccleſia medio tempore noctis

Sex maius nonas: october. iulius ⁊ mars Quattuor in reliquis. tenet idus quilibet octo Inde dies reliquos omnes dic eſſe kalendas Nomen ſortiri debent a menſe ſequenti

Verſibus his noſcas menſis cuiuſqꝫ kalendas Tantum. tēdebat. quod. regni. ſumma. regebat Sanctus. rex. talis. ſapiēter. regina. ſub egit.

de nonis

In iſta ꝑte đt actor. ꝙ mayꝰ. iuliꝰ. october. ⁊ martius. hñt ſex nonas Alij ꝟo menſes nō hñt niſi. 4. ⁊ ꝗlibet menſis hñt. 8. ydus. Deinde đt ꝙ oēs alij dies ꝗ nō denominant a nonis neqꝫ ab ydibꝫ denoīant a kalendis Deiñ đt ꝙ kalende debent ſumere nomē ſuū a menſe ſequēti qm̄ kalende ianuarij ſunt in februario Itē nota ꝙ quinta dies mēſis hēt. 4. nonas. ⁊ ſeptima hēt ſex. Et ratio eſt quia kalēde ponuntur in primo die cuiuſlibet menſis ¶ Et dicuntur none ab hoc aduerbio non. quia in talibus diebus

nullũ erat feſtũ vel dicunt none quaſi noue. qꝛ in illis die-
bus noua precepta ⁊ noue inſtructiones dabant populo.
vel dicunt none quaſi nundine. qꝛ in illis dieb9 fiebāt nũ-
dine: iȷ. die menſis bñtis. 6. no ¶ Et in. 13. die menſis vo-
cat ydus Et dr̄ ab edo es. qꝛ in illis dieb9 ſolebāt celebrari
feſta iouis. vl' dr̄ ab yduo as. qd' eſt diuido dis. qꝛ diuidit
menſem quaſi per medium. vel quia tũc diuidebant mer-
catores a nundinis Unde ſi aliquis mercator inueniеba
tur poſt illum diem: ipſe ⁊ res ſue capiebantur ⁊ amittebā
tur Unde nota ꝙ oēs dies exñtes inter nonas ⁊ ydus ab
ydibus denotantur Item nota ꝙ antiquitus ſolebant fi
eri nundine rome in quolibet menſe publice ⁊ ad illas ve
niebant mercatores de locis circũuicinis ⁊ remotis: ⁊ ad
res emendas ⁊ vendendas: ⁊ ad audienda iura a precone
data: ⁊ tunc nuncius ſacerdos aſcendebat in locum altuꝫ
ſeu ſupra pulpitũ ⁊ clamabat kalo kalo quot dies reſtabāt
vſqꝫ ad nundinas. ⁊ tranſitis kalendis iterum aſcēdebat
⁊ clamabat quot nonas menſis haberet quattuor. vl' cla
mabat ſepties ſi menſis ſequens haberet: ſed quot nonas
menſis habebat/tot dies durabant nundine ¶ Unde p̄-
ma dies cuiuſlibet menſis dicta eſt kalēda a kalo quod eſt
voco. ⁊ ſunt kalende in plurali numero. quia pluries cla-
mabat kalo Item nota ꝙ ſacerdos clamabat kalende in
plurali numero. vel in pluribus menſibus magis qꝫ in a
liȷs Et ratio eſt quia hi mēſes plures habebant kl'as qꝫ a
liȷ Et ratio eſt ne latrones haberent certũ tp̄s inſidiandi
mercatorib9 Sil'r clamabat nonas in aliquib9 menſibus
pluries qꝫ in aliȷs. qꝛ antiqui menſes habebāt plures no-
nas qꝫ aliȷ Et ratio eſt quia antiquitus erāt plura iura dā
da in aliquibus menſibus qꝫ in aliȷs. vel dicuntur kalen-
de a kalo quod eſt bonum quia in principio alicuius mē-
ſis aliqui ſolebant ſuis amicꝭ munera dare vel encenia vt
ꝑ totũ mēſem ſibi oē bonũ eueniret. vel dicunt kalēde qꝛſi
colende Item notandum ꝙ illis tribus appellationibus

minoꝛ numerus ſemper pꝛeponitur/ꝛ numerando ſequit̃ minoꝛ numerus Et bene dꝛ quarto nonas in quarta die ante nonas Similiter.16.kl'as.16.die ante kl'as Similiter ſeptimo ydus in ſeptimo die ante ydus.ſed male diceret̃ ſecundo idus/aut ſecundo kal'as vel ſecundo nonas. Secundo kl'as nõ dꝛ hac ratione.qꝛ ſecundus dꝛ de ſeq̃ris.Vñ ſi diceretur ſecũdo kl'as:opoꝛteret illã diem ſequi kl'as qđ falſum eſt:ĩmo pꝛecedit.ideo melius dꝛ pꝛidie kalendas:q̃ ſecundo kalendas ¶ Verſibꝫ his Dicit actoꝛ ꝙ numeꝝ kalendaꝝ poſſumus ſcire in quolibet menſe ꝑ quoſdam verſus/in quibus ſunt.12.dictiones.ita ꝙ pꝛia dictio ſcꝫ ⌊tm̃⌋ ſeruit ianuario.ſecũda ſcꝫ ⌊tendebat⌋ ſeruit febꝛuario.ꝛ ſic de alijs Et de illis dictionibꝫ debemus accipere pꝛimã litterã cuiuſlibet non curando de alijs dictionibꝫ.ꝛ quota erit illa lr̃a in alphabeto/tot kalẽdas hꝫ ille menſis.cui ſeruit illa dictio.ita ꝙ h pꝛo littera computatur.¶ Oꝛdo eſt ⌊maiꝰ⌋ ille menſis ⌊october. iulius. ꝛ mars⌋.i.martius habẽt ſuple ⌊ſex nonas⌋ ⌊Quattuoꝛ⌋ none ſupple ſunt ⌊in reliquis⌋.i.in alijs menſibꝫ.ꝛ ⌊quilibet⌋ menſis ⌊tenet⌋.i.habet ⌊octo ydus⌋ ⌊dic inde⌋ i.de inde ⌊omnes reliquos dies eſſe kalendas⌋ kalende ſupple ⌊debent ſoꝛtiri⌋.i.accipere ſuum ⌊nomen a menſe ſequẽti⌋ Tu ⌊noſcas⌋ i.cognoſcas ⌊kalẽdas cuiuſꝙ⌋ i. cuiuſlibet ⌊menſis⌋ ⌊Verſibus his Tm̃ tendebat⌋ ꝛc. cape pꝛimã lrãm cuiuſlibet iſtaꝝ dictionũ:ꝛ quota erit in oꝛdine alphabeti/tot habebit (mẽſis cui ipa deſuit) kalẽdas

de 12 signis

Eſt aries. tauruꝫ. gemini. cãcer. leo
virgo Libꝛaqꝫ. ſcoꝛpiꝰ. architenẽs
capꝛicoꝛnus. ꝛ vꝛna Qui tenet ꝛ piſces ſita ſunt hoc oꝛdine ſigna Se

per quindenis ponūť ſigna kalēdis

¶In parte pꝛecedenti actoꝛ determinauit de denomina
tione dierum Hic ponit quoddam incidens / determi-
nando de ſignis Et diuiditur iſta ps in duas. Primo de
terminat de ſignis in quibus ſol debet eſſe per menſem.
Secundo docet ſituationē illoꝝ ſignoꝝ Secūda⌊Sē-
per quindenis⌋ In pꝛima parte dicit actoꝛ ꝙ aries.tau-
rus ⁊c. ſunt ſigna quedam in zodiaco. ꝑ que ſol facit cur
ſum ſuū ¶Et dꝛ zodiacus a zoen qd̕ eſt vita quia omnia
que in terris ſunt mediante illo circulo concurrente hn̄t
vitā Et hoc teſtatur ariſtoteles dicēs Quedā ꝑ acceſſum
⁊ receſſum ſolis in circulo obliquo.i.in zodiaco fiunt gn̄a
tiones ⁊ coꝛruptiones in iſtis inferioꝛibꝰ.vel a zoen quod
eſt aīal:nō qꝛ ibi ſint aīalia.ſed qꝛ quodlibet ſignum pꝛop
ter aliquā ꝓꝓꝛietatē reptā in aīali:nōīe illius aīalis nuncu
patur.⁊ ſic ptꝫ q̇d ſit zodiacus ¶Deinde videamus quid
ſit ſignū Signum eſt duedecima ps zodiaci diuiſi.in.12.
ptes Et eſt zodiacus circulus ꝯtinēs.12.ſigna ad moduꝫ
.12.aīalium nominata.nō qꝛ ſint aīalia.ſed qꝛ ſunt ad ſili
tudinē aīaliū nominata (vt dictū eſt) ¶Primū ſignuꝫ eſt
aries. qꝛ ſm ꝙ ecc̄ia credidit/ī eo factus fuit ſol:licet dicāt
arabes ꝙ factꝰ fuit in leone Et dꝛ aries ab ares qd̕ ē virtꝰ.
qꝛ ſicut aries eſt animal virtuoſuꝫ a pte interioꝛi ⁊ ī poſte
rioꝛi parte debilitať /ita ſol exn̄s in illa parte zodiaci que
dicitur aries in poſterioꝛi ſcilicet in hyeme parum habet
virtutis ⁊ caliditatis.in parte autem anterioꝛi ſcꝫ in eſtate
habet magis virtutis ⁊ caliditatis.qꝛ ſol iā aſcendit. Vn̄
non accipitur ps anterioꝛ pꝛo pꝛincipio menſis:ſed poſte
rioꝛ ps.qꝛ ſm aſtrologos ſol intrat per culuꝫ arietis. Vn̄
qn̄ dicitur ſol eſt in ariete illud quod pꝛeteritum eſt de mē
ſe vocatur poſterioꝛ pars.illud autem quod eſt pꝛeſens vł
futuꝝ vocatur anterioꝛ pars. Fabuloſe dicitur aries ab
ariete ſupꝛa qd̕ fuſus fuit etheres tranſierūt mare q̇ aries

poſt fuit ſacrificatus vel deificatus. Allegoꝛice dicit̃ et he
rice illud ſignum aries. qꝛ tũc tēpoꝛis abꝛaham immola-
uit arietem quem inuenit inter vepꝛes cum filium ſuum
vellet ſacrificare ¶ Secundũ ſignũ vocatur taurus. qꝛ ſi
cut taurus eſt foꝛtiſſimũ ꝙ̃ aries: ita ſol exiſtēs in illo mē
ſe vel in illo ſigno eſt foꝛtioꝛ ꝙ̃ in ariete Fabuloſe dꝛ taurꝰ
qꝛ tunc tpis iupiter rapuit europā ſub ſpecie tauri in illo
menſe ad ꝯmemoꝛationem illius pꝛedicte vocat̃ illud ſig
num taurus ¶ Tertiũ vocat̃ gemini. qꝛ tunc geminatur
virtus ſolis. vel dꝛ gemini. qꝛ ſol moꝛatur plus in illo ſig-
no ꝑ duos dies ꝙ̃ in aliȷ̃s ſignis Allegoꝛice dꝛ ꝙ ĩ illo ſig
no facte fuerunt gemine ꝑſone ſcʒ adā ⁊ eua Fabuloſe dꝛ
caſtoꝛ ⁊ pollex deificati fuerunt in illo menſe ⁊ illud ſignũ
attribuit̃ maio ¶ Quartũ ſignũ vocat̃ cancer. ⁊ attribuit̃
iunio. qꝛ ſicut cancer eſt animal retrogradũ/ita ſol in illo
menſe vel in illo ſigno incipit retrogradi de ſupioꝛi emiſꝑ
io ad inferius Allegoꝛice dꝛ qꝛ tũc iacob fuit cancroſus ¶
Quintũ ſignuʒ vocatur leo. quia ſicut leo eſt animal expu
gnabile: ita ſol in illo menſe eſt foꝛtioꝛ ⁊ calidioꝛ moꝛe ſoli
to. ⁊ tunc non licet alicui minui ſanguinem: nec debemus
vti epulis pinguibꝫ. qꝛ tunc ſunt dies caniculares Allego
rice dꝛ ad memoꝛiā reſurrectionis xp̃i. qꝛ xp̃s reſurrexit ſi
cut leo. nō t̃n in illo menſe Vñ deus fuit homo in naſcen
do. ⁊ quia beatus matheus locutus fuit de deo ꝙ̃tum ad
humanitatē. ideo depingitur vt homo Fuit em̄ vitulus
moꝛiendo Et qꝛ btũs lucas locutus fuit de deo tāꝙ̃ ad eiꝰ
paſſionē. ideo depingit̃ vt vitulus Sil̃r fuit leo in reſur-
gendo Et qꝛ beatus marcus locutus fuit de deo tanꝙ̃ de
eius reſ̃rectiōe depingit̃ vt leo Sil̃r fuit auis in aſcēden
do. ⁊ qꝛ btũs iohannes locutus fuit de deo tanꝙ̃ ad eius
aſcēſionem: ide depingit̃ vt auis. vñ verſus Virgo iohes
auis: vitulus lucas: leo marcus. Eſt hō matheꝰ: quattuoꝛ
iſta deus. Eſt homo naſcendo xp̃s: vitulus moꝛiendo.
Eſt leo ſurgendo auis alis ſumma petēdo. ¶ Sextum

vocatut virgo.⁊ attribuit̃ auguſto.qꝛ ſicut virgo eſt ſteri- Virgo
lis ⁊ non fructificat q̃tū ad ꝑlē ita in illo menſe oīa q̄ ſūt ī
terra ſolis caloꝛe deſiccant̃ ⁊ nihil in terra creſcit.ſꝫ decre-
ſcit ⁊ maturat̃. Fabuloſe dꝛ ꝙ hermonie quedā virgo dei
ficata fuit in illo menſe ¶ Septimū ſignū vocat̃ libꝛa.⁊ at libra
tribuit̃ ſeptēbꝛi. qꝛ in illo menſe ſol libꝛādo dies ⁊ noctes
pꝛepōderat Allegoꝛice dꝛ ꝙ in illo menſe iudas pꝛepōde-
rat denarios ex quoꝝ libꝛatione tradidit xp̄m ¶ Octauū Scorpius
ſignū vocat̃ ſcoꝛpio.⁊ attribuitur octobꝛi.qꝛ ſicut ſcoꝛpio
eſt aīal blādiens lingua ⁊ pungēs cauda.ita ſol in illo mē
ſe vngit in pꝛincipio:vt puta in mane.⁊ pūgit in fine.vt ſe
ro Allegoꝛice dꝛ.qꝛ tunc miſſi fuerūt ſcoꝛpiones in egiptū
ad ꝯuertendū pharaonē ad populū ſuū ¶ Nonū ſignū vo Sagittarius
cat̃ ſagitari⁹ ſeu architenēs.⁊ attribuit̃ nouēbꝛi.qꝛ in illo
mēſe cadūt grandines ⁊ pluuie que vident̃ res humanas
ſagitare Allegoꝛice dꝛ ꝙ in illo menſe abꝛahā habuit vi-
ctoꝛiam a philiſtinis cū ſagittis ¶ Decimū ſignū vocatur Capricornus
capꝛicoꝛnus:⁊ attribuit̃ decēbꝛi qꝛ ſicut capꝛa erigit ſe in
aſcendendo ⁊ paſcendo.ita ſol erigit ſe ad ſupioꝛa.i.ad no
ſtrū emiſpiū Allegoꝛice dꝛ ꝙ in illo menſe eſau amiſit bn̄
dictionē patris ſui pꝛopter venationē capꝛaꝝ ¶ Undeci- vrna
mū ſignū vocat̃ vrna/ſiue aquarius.⁊ attribuit̃ ianuario
qꝛ tunc tp̄s eſt pluuioſum Allegoꝛice dꝛ.qꝛ tūc xp̄s bapti
ſatus fuit ¶ Duodecimum ſignū vacatur piſces.⁊ attri- pisces
buit̃ febꝛuario.quia tunc piſces ſequuntur aquā Allego
rice dꝛ.qꝛ ionas ille ꝓpheta in illo menſe fuit in ventre ce-
te ⁊ balene per tres dies ꝯtinuos Et nota ꝙ ſigna incipi-
unt in martio.⁊ ratio eſt.qꝛ ſicut ſcripſit ſancta eccleſia ſol
fuit factus in martio Deinde nota ꝙ ſi velis ſignoꝝ com
plexiones ſcire tu debes accipere iſta.4.vocabula ſcilicet
ignis.aer.aqua.terra. ⁊ debes ea ſituare ſupra ſummita-
tes.4.digitoꝛum.ita ꝙ ignis ſit in ſummitate indicis.ter
ra in ſummitate medij ⁊ ſic de alijs Et quācūqꝫ pꝛopꝛieta
tem quodlibet elementum habet illam habet ſignum ſup̄

ſe cadens. verbigratia Ignis eſt calidus ⁊ ſiccus ſic aries
eſt ⁊ alia ſigna ſupra iſtā dictionē ignis cadentia ſicut leo
⁊ ſagitari⁹. Sil'r terra eſt ſicca ⁊ frigida ſic ſunt ſigna ſup
ſe cadentia: vt taurus/virgo/capricornus Aer eſt humi-
dus ⁊ calidus ſic ſunt ſigna ſupra ſe cadentia: vt cancer/
ſcorpius/piſces Itē nota ꝙ qōlibet ſignū tenet vnā ptē
hominis vt pꝫ ꝑ hos verſus Summa tenet veruex/bos
collū fronſqꝫ Cancer habet pectus: leo cor. virgo coccina
Anchas libra tenet: dracho terrā: geminiqꝫ ſagitta Tibia
dat caper: pes piſces: vrna capillos Itē nota ꝙ ſignū di-
uidit̄ in tres partes (vtputa) in caput ventrem. ⁊ caudam.
ita ꝙ caput ꝯtinet. 16. gradus. ⁊ quelibet ps ſil'r. vn̄ ſequi
tur ꝙ qn̄ ſol eſt in capite maiorē virtutem hꝫ ꝙ̄ in ventre.
⁊ ſic de alijs Itē nota ꝙ ſex ſignis ꝯputatis ꝑ ordinem ſe
ptimum opponitur primo. ⁊ ſic ſeptimum ſignum ſemper
opponitur primo ſeu alteri ſigno ſeptimo Exemplū ſicut
aries ꝯtrahit librā. ⁊ ſic de alijs ¶ ⌊Semper quindenis⌋
Hic docꝫ actor ſituationē illoꝝ ſignoꝝ. dicēs ꝙ iſta ſigna
ſemper ſituantur in quindenis kalendis cuiuſlibet mēſis
Vn̄ aries ponitur in quindenis kalendis menſis aprilis
que ꝯtinent̄ in martio. videlicet. 14. die martij a fine. ⁊ at-
tribuitur eidē martio. ⁊ ſic de alijs. ponendo ſemper vnū
ſignum ſupra quēlibet menſem. ¶ Item nota ꝙ duo ſunt
ſolſticia ſcꝫ hiemale ⁊ eſtiuale. hiemale eſt in capricorno.
Eſtiuale vero in cancro. ¶ Sil'r ſunt duo equinoctia ſcꝫ
vernale ⁊ autumnale Vernale eſt in ariete. ⁊ autumnale ē
in libra ſcꝫ in ſeptēbri. ⁊ ſic de alijs ¶ Ordo eſt ⌊aries eſt⌋
ſignū ⌊taurus eſt⌋ ſignū ⁊c. ⌊ſigna ponuntur⌋ i. ſituātur
⌊ſemper/in quindenis kalendis⌋

De feſtis fixis

Poſtea de feſtis fixis fit regula ta-
lis A. b. c. ſunt extra. g ſupra. d. e.

f. manet infra Radices dāt d. e me-
die. ſed et f. tibi terne Menſis cu-
iuſqꝫ ceptū verſus dabit iſte A.dā.
de.ge.bat.er.go.ci.fos.a.dri.fos.
Pro ſolo menſe deſeruit ſillaba
queqꝫ Juncturis iſtum ſic debes po
nere verſuꝫ A.minimus. index dā
de.ge:bat:mediās er Go:ci:ſequēs
fos: a cetera paruus habet

¶Poſtq̄ actoꝛ fecit mentionem de denominatione dieꝝ nō determinat de feſtis fixis vel ſituatis in illis diebus. Et diuiditur in duas partes Primo docet ſituare ſeptem lrās feriales in iuncturis digitoꝛuꝫ Secundo docet per quam quilibet menſis incipit Secunda pars ⌊Menſis cuiuſqꝫ⌋ Item prima pars in duas Primo facit quod dictum eſt Secundo docet feſta fixi cuiuſlibet menſis Secunda ⌊Pro ſolo menſe⌋ Et adbuc prima in duas. Prio facit quod dictū ē Secundo docet ſituare iſtum verſum ⌊A.dam.de⌋ ꝛc. In prima parte dicit actoꝛ ꝙ talis regula fit de feſtis fixis. qm̄ a.b.c. ſunt extra. ita ꝙ a ſituať in ſub ungulis digitoꝝ. b autem in ſecundis ſubungulis. c ponit in groſſis radicibꝰ. ꝛ d pōiť in radicibꝰ interioꝛibꝰ. e in ſup̄radicibꝰ eiuſdē. f in ſecūdis ſupꝛaradicibꝰ. g in ſummitatibus. ꝛ hec ſituatio fit in iuncturis cuiuſlibet digiti ſcꝫ indicis/medꝭ/medici/ꝛ auricularꝫ in manu ſiniſtra. Nota ꝙ differentia eſt inter feſta fixa ꝛ feſta mobilia. qm̄ feſta

fixa ſub eadē lr̄a feriali reponunł in quolibet anno: vt cir-
cuncisio dn̄i ſup̄ a Sed feſta mobilia ſunt illa que in vno
anno ſunt ſub vna lr̄a feriali: ⁊ in alio anno ſub alia: ſicut
penthecoſte ¶ └Menſis cuiuſq3 ceptū┘ In iſta pte docet
actor .p quā feriā q̄libet menſis incipit dicēs q p iſtū ver-
ſum ſcz └A. dā de┘ nos poſſumus cognoſcere lrām inicia
lē cuiuſlibet menſis Sūt em̄ in illo vſu. 12. dictiones/vel
ſillabe. q̄z p pmas nos poſſumꝰ ſcire inceptum cuiuſlibet
menſis Et poſtea dicit q quelibet ſillaba fuit pro ſolo mē
ſe. ⁊ p pmā lrām illius ſillabe babemus lrām inicialē illiꝰ
menſis cui deſeruit illa ſillaba. ita q pma lr̄a ſcz a deſeruit
ianuario. dā deſeruit februario. de martio. ge apli. ⁊ ſic de
alijs p ordinē Ad denotanduz q a. eſt pria lr̄a ianuarij. d
februarij ⁊c. ⁊ ſic bēmus de lr̄is dn̄icalibꝫ. ⁊ babemꝰ ſic p
quā lrām q̄libet mēſis incipiat Deinde docet ſituare oēs
menſes in iuncturis manus ſiniſtre p ſituationē buius
vſus └A dam de┘ dicēs q a. i. ianuarius debet ſituari in
ſubūgl'a minimi digiti ſcz auricularꝫ. dā. i. februarius. de
. i. martius ſituał in radice indicis. ge pro aprili ſituał in
ſummitate indicis. bat maio in ſcd̄a ſubungula eiuſdem
indicis. er pro iunio ponił in ſcd̄a radice medij. go pro iu
lio ponił in ſummitate medij. ci pro auguſto in groſſa ra-
dice eiuſdē medij. fos pro ſeptembri ſituał in ſcd̄a ſup̄ra-
dice medici. a pro octobri ſituał in ſubūgl'a eiuſdē medici
dri pro nouembri ſituał in radice auricl'aris. fos pro decē
bri ſituatur in ſupraradice eiuſdem auricl'arꝫ ¶ Ordo eſt
└talis regula fit┘. i. dał └poſtea┘ que dicta ſunt └de feſtis
fixis └A b/c┘ iſte lr̄e └ſūt┘. i. ſituanł └extra┘ manū └g┘ iſta
lr̄a eſt └ſup̄┘. i. in ſummitatibꝫ que ſunt ſupiores iuncture
└d┘ illa lr̄a └e ⁊ f manent infra┘. i. ſituantur in iuncturis
interioribꝫ manus ¶ Et poſtea ſpecificat magis dicens
└radices┘ ille iuncture └dāt┘. i. bn̄t └d┘ iſtā lrām d/q2 d.
ſituał in radicibꝫ interioribus └⁊ medie┘ iuncture. i. ſupra
radices └dāt e┘. i. e. ſituał in ſupraradicibꝫ └ſed terne┘ iū-

cture.i.ſcḋe ſupꝛaradices dant⌊f⌋qꝛ f/ſituat̃ in ſecũdis ſu
p̃radicibꝰ⌊Iſte ꝟſus dabat⌋.i.demonſtrabit⌊ceptuꝫ⌋.i.
ꝑncipiũ⌊cuiuſcꝫ menſis⌋.i.cuiuſlibet mẽſis Et oñdit q̇s
ſit ille ꝟſus cũ dicit⌊A.dã.de.ge:bet⌋ꝛc.⌊Quecꝫ ſillaba⌋
.i.quelibet ſillaba iſtius verſus⌊deſeruit⌋.i.fuit⌊pꝛo ſo-
lo menſe⌋hoc eſt vna ſillaba nõ deſeruit pluribus mẽſibꝰ
ſed vni tm̃. Deinde oñdit modũ ſituandi ipſũ verſum cũ
dicit Tu⌊debes ponere⌋.i.ſituare⌊ſic⌋.i.taliter vt ſeq̇t
⌊iſtũ verſum⌋A.dã.de.ge.bat⌋ꝛc.in⌊iuncturis⌋manus
ſiniſtre. Et ſic ſituatur qꝛ⌊minimus⌋.i.ille digitus habꝫ
⌊A⌋hoc eſt iſta pꝛima ſillaba a.ſituat̃ i ſubũgula minimi.
⌊index⌋.i.ille digitꝰ hꝫ⌊dã.de.ge.bat⌋ꝛc. hoc eſt iſte oẽs
ſillabe ſituantur in indice:nõ tñ ſup eandẽ iũcturã. qꝛ iſte
due ſillabe⌊dã.de⌋ſituantur in radice indicis. ꝛ⌊ge⌋in
ſummitate eiuſdem. ꝛ⌊bat⌋in groſſa radice ipſius⌊medi
ans⌋.i.medius digitꝰ habet iſtas ſillabas ſcꝫ⌊er.go.ci⌋ꝛ
⌊ſequẽs⌋digitus qui medicus dꝛ habꝫ duas ſillabas ſci
licet⌊fos⌋ꝛ⌊a paruus⌋digitus qui aliomodo dꝛ auri-
cularis⌊habꝫ cetera⌋.i.reſiduũ ſillabaꝝ ipſius verſus ſci
licet⌊dri. fos⌋Et ſituatio huius verſus incipit in mini-
mo digito/ꝛ finitur in illo

**Anni pꝛo feſtis ſuntt verſus bis du
odeni Nam qui vis menſis verſus
binos retinebit Verſus ponatur iũ
cturis quis famulatur Solaqꝫ iun-
cturam depoſcit ſillaba ſolã Demõ
ſtrat feſta ſanctorũ ſillaba pꝛima Fe
ſtũ per pꝛimã dat feſtũ dictio ſignãs**

D

Secunda pars.

Infundas digitis verſus velut or-do requirit

¶ Januarius

Ciſi ge ianus epi ſibi guil dicat hil fe mau mar an

A

Priſca fab ag vincenti paulus iul ka valerus

¶ Februarius

Bri pur plaſus agath febꝛuo ſcolaſtica valent

Dam

Juli coniunge tu petrum math venit inde

¶ Martius

Albi mar offici tho decoꝛatur gregoriano

De

Gertrud abba bene iuncta maria genitrice

¶ Apꝛilis

Ap egyp ambꝛoſij feſtis ouat atqꝫ tiburci

Ge

Et valer ſanctiqꝫ geoꝛ marciqꝫ vitalis

¶ Maius

Philip crux qui floꝛ iohan ac nichola maius dat

Bat

Hoqꝫ dat yuo ſacer ſimul vrbani ger epi pe

¶ Junius

Ni mar iunus habet celebꝛia barnab apoſtol

Er

Cir quoqꝫ gerua leu pauli io et io qꝫ le pe paul

¶ Julius

Le pꝛoce tibi thoma the ſep bene tu ca vedaſti

Go

Arnul mar vic magda chri ia mar trans a mar ab

¶ Augustus

ger

Pe ſte ſteph auguſtus ſix donat,ro lau co tip ypol

Li

Sũptio virginis ⁊ thimo bar ludouic a iohãnis

¶ September

Eg an god tibi dat clod nata maria ma crux franc

Fos

Sep lamberti poſt mathei ſibi ſe dami mich ie

¶ October

Re le franc au da fimar ⁊ dyo qui ꝙ ie calix

A

Octo lu ſa ca mil me ſe ma lupus ⁊ ſimo lu quin

¶ Nouember

Om me mar ⁊ cla leo co mar mart con math le ge.

Dri

Uirginis el ſancte ſe cle ſe ka martius acan

¶ December

Eli dat reli ni fa mari nig genti lucie

Fos

¶ Feſta decẽbris thoꝙ colit nat ſte io pu thome ſil

¶ Hic determinat de ſituatione feſtorum fixorum cuiuſlibet menſis dicens ꝙ ibi ſunt.24.verſus qui deſeruiunt diebus ⁊ feſtis duodecim menſium. ita ꝙ quilibet mẽſis hꝫ duos ꝟſus.⁊ ſic ianuarius hꝫ duos verſus primos ſcꝫ Ciſi ge ianus epy Februarius hꝫ duos ſequẽtes ſcꝫ Bri pur blaſus.⁊ ſic de alijs Et nota ꝙ debemus incipere verſus deſuientes feſtis fixis in eadẽ iũctura in q̃ ſituat̃ principiũ mẽſis cui deſeruiũt illi verſus/attribuendo cuilibet iuncture vnã ſolã ſillabã Poſtea dicit ꝙ feſtũ celebrat̃ ſupra illã feriã ſupra quã cadit prima ſillaba dictionis deſignãtis feſtũ illud Et ſciendũ eſt ꝙ in iſtis verſibꝫ ponunt̃ multe ſillabe que non deſignant aliqua feſta ſed ponunt̃ in ſituatione vt habeatur numerus dieꝝ cuiuſlibet mẽſis quia in duobꝫ verſibꝫ ſemper ponuntur tot ſillabe quot ſunt dies in menſe cui ipſe deſeruiunt

Secũda pars

Sunt alij verſus pro feſtis biſduodeni
Nec tamen hoc vſu reliquos inſcribere vidi
Si mutes vſum/verſus mutare licebit
Nãqꝫ alios alius verſus ſibi poſtulat vſus
Uſu diuerſo variãtur feſta frequenter
Horum ideo propria mutari metra neceſſe eſt

Ignorans numerum qui lune denotat ortum Per denos nonos domini diuiſeris annos Adiũges vnum quicquid ſupereſt notat illum Et ſi nil reſtat decimumnonũ fore conſtat Dant centũ quinqꝫ. duodenos dãt tibi mille Mille quadringenti diuiſi tred.tibi donant Aureus hinc numerus his verſibꝰ eſt manifeſtus Ternus.vndi.nod octo.ſexd.quinqꝫ.tred.ambo.decẽ doc.Septẽ.quin.quartus.duc:io" tha:noueꝫ:deps:vi:quat Auri per primã diſſillaba dictio ſedem Dat: ſignatqꝫ locum per reliquam vacuũ

In digitis quinqȝ numerus ſitua/bitur iſte Hos ita ponamus iunctu/ris poſtea verſus Ter minimi bina:/nus terna dat. vn tibi ſuma Din ti/bi dat quinta: nod ſexta: dat oc qȝ ſu/prema To dat pol media: ſexd ra/pol: quin dabit in ra. Sic totum cō/ple: medium. medicum. ſuperadde./Ra minimi finit verſus que quat re/tinebit

¶In parte precedenti actor determinauit de parte prin/cipali ſui libri. nunc determinat de ſecunda ſcilicet; de ciclo lunari Et diuiditur in duas partes In prima docet inue/nire in quoto anno cicli lunaris nos ſumus in quolibet anno. determinãdo de numero aureo In ſecunda docet valorem illius numeri aurei Secunda [Juncturis pri/mam.] ¶Item prima in duas Primo facit quod dictum eſt Secundo ponit quendam verſum propter illos qui ne/ſciunt algoriſmum Secunda [Dant centum] Item pri/ma in duas Primo ipſe docet inuenire annum lunarem Secundo determinat de numero aureo Secunda [Au/reus hinc numerus] Et illa pars in tres partes diuidit. Primo docet inuenire aureum numerū, Secundo docet ſituare illum in iuncturis digitorū. Secunda [In digitis quinqꝫ] Tertia [Taliter impones] ¶In prima parte

dicit actor ꝙ ſi ignoramus in quoto anno cicli ſolaris ſu-
mus nos debemus addere vnū cū annis ab incarnatiōe
dñi. ⁊ diuidere totā ſummā ꝑ nouēdecim inq̄ntū poſſum⁹
⁊ illud qđ nobis remanebit ex tali diuiſione erit pro anno
lunari illius anni de q̄ q̄rimus. ⁊ ſi nil nobis reſtat ex tali
diuiſione nos ſum⁹ in 19. āno. exēgr̄a. in āno milleſimo.
cccc.lxxx. addita vnitate cū illis ānis ⁊ tota ſumma diuiſa
ꝑ.19. remanebūt.13. ⁊ ſic luna ꝑ totū annū erit pr̄ia ſup̄.13.
Sil'r ſi tu queras ſup̄ quē nūeꝝ erit pr̄ia infra cētū ānos.
diuide illos centū ānos ꝑ.19. ⁊ adde vnū nūero precedēti
in quo tu es. ⁊ tu inuenies ꝙ ſup̄ illū nūeꝝ luna prima vi-
detur infra centū annos ſiue in centeſimo āno poſt iſtum
annū in q̄ tu es Itē nota ꝙ tu debes renouare miliariū.
hoc eſt ānos ab incarnatione dñi in pr̄ia die ianuarij/tā
pro luna q̄ȝ ſole. ita ꝙ tu debes aureū nūeꝝ/ ⁊ ānos ab in-
carnatione dñi cū lr̄a dñicali ibi renouare. alias nō habe-
res intentū in ꝓpoſito: q̄ȝuis nō renoues ānos ab incarna-
tione dñi donec a paſcha ¶ Dāt centū q̄nqȝ Hic dr̄ actor
ꝙ de centū diuiſis ꝑ.19. remanēt quinqȝ. ex mille.20. vt pȝ
cuilibet ꝯſideranti ¶ Aureus hic nūerus Om̄ hic fit mē-
ſio de numero aureo ſiue de ciclo lunari. Nunc videmus
quid ſit luna ¶ Luna eſt celi purpura. ſolis emula. maleſi-
cij reuelatrix: nautaꝝ ſolamen: roris larga: preſagiū tem-
peſtatis Et dr̄ luna quaſi luce nitens aliena Vñ luna eſt
de ſe corpus obſcuꝝ vel tenebroſum. totū eñ ſplendorem
ſuum recipit a ſole ¶ Aureus hinc numerus Hic docet
de aureo numero dicens ꝙ ille numerus ſituatur ſicut ſe-
quitur. videlicet ꝙ ternus primo ponitur. deinde. xi. dein-
de.16. ⁊ ſic de alijs ¶ Notandum eſt ꝙ iſte nūerus dicit᷑ au-
reus duplici de cauſa. Primo quia ſicut aurum eſt precio-
ſiſſimum metallum inter omnia metalla. ita iſte numerus
eſt precioſiſſimus inter ceteros numeros ad etatem lune
inueniendā in quolibet menſe Secundo ꝓpter reuerenti-
am iulij ceſaris qui eum inuenit Unde propter ſui valorē

ſcribebať litteris aureis in kalendario retro litteras feria
les. Jtez nota ꝙ renouatur in ianuario ⁊ incipit a terna-
rio nūero Sed poteſt queri quare non īcipit ab vnitate
ſicut a ternario nūero Reſpondendum eſt qꝛ ibi nō bene
poneretur alter numerus ꝗꝫ ternarius. quia ſi ibi ponereť
vnitas ſequeretur ꝙ luna primareť in primo anno cicli ſo
laris ſupra primam diē ianuarij. quod falſum eſt Sed qū
ſumus in tertio anno cicli nouenalis: tunc primatur in ꝓ
ma die ianuarij. ⁊ renouatur in decembri Jtem pro inuen
tione cicli decem nouenalis nota ꝙ iulius ceſar cogitauit
⁊ ꝯſiderauit vbi inuenit primā lunā in quolibet mēſe ⁊ ibi
ſignauit binarium iu quolibet menſe: ⁊ in tertio anno ter-
narium. ⁊ ſic deinceps vſqꝫ ad. 19. Sed in viceſimo anno
reperit lunam primam vt in primo ſupra vnitatem. ⁊ idō
iſte numerus non tranſit. 19 Dicitur autem iſte numerus
cicli [lunaris ꝯtinens ſpacium. 19. annoꝝ in ſe reuertentiū
Et dicitur ciclus quaſi circulus. qꝛ in ſe reuertitur vt cir-
culus Jtē nota ꝙ vnus formať ab alio per additionez de
octo. ⁊ ſi ſuperet nouem: remoueamus nouem. ⁊ retinea-
mus reſiduum. verbigratia. ſi vis ſcire quotus numerus
ſequitur ternariuz. adde octo/ ⁊ erunt vndecim. ⁊ ſic dein
ceps ¶ Ordo eſt. Tu [ignorās] id eſt neſciēs [numeꝝ/
qui] numerus [denotat] id eſt manifeſtat [ortum] id eſt
principium ſiue primationem [lune] [diuiſerꝫ] id eſt di-
uidas [annos dn̄i] .i. annos ab incarnatione dn̄i [p de-
nos nonos] .i. p. 19. tu inqꝫ [adiungēs] .i. addēs [vnū]
annū [quicquid ſupereſt] id eſt remanet [notat illu: [or
tum lune [⁊ ſi nil reſtat] id eſt maneat tali nūero [cōſtat]
id eſt manifeſtū eſt [decimumnonum] annū cicli lunaris
ſupple [fore] id eſt eſſe Et poſtea ponit documentū dicēs
[Mille quadringenti diuiſi donant tibi tred] .i. ſi mille ⁊
quatuor centū diuidanť: ex tali diuiſione remanent trede
cim. quadringenti eñ a quattuor ⁊ centum componitur
et mutatur c. in g. quia deberemus dicere quadrincenti

⁊dicimus quadringenti⌊Centum⌋diuiſi⌊dant quinqꝫ⌋
.i. cētum diuiſis per nouēdecim remanēt quinqꝫ⁊⌊mille
dāt duodenos⌋.i.duodecim Poſtea determinat de aureo
numero dicēs⌊Numerus aureus eſt manifeſtus hinc⌋
id eſt deinde⌊his verſibus⌋id eſt per hos verſus⌊Ter-
nꝰ⌋id eſt tria⌊vndin⌋id eſt vndecim⌊nod⌋id eſt nouem
decim⌊ſexd⌋id eſt ſedecim⌊q̄nqꝫ/tred⌋.i.tredecim⌊am-
bo⌋id eſt duo⌊decem doc⌋id eſt decemocto⌊ſeptem.q̄n⌋
id eſt quindecim⌊quar: q̄ttuoꝛ. tus:locus vacuus⌊duc⌋
id eſt duodecim⌊iotha⌋vnum⌊nouem/deps⌋decemſep
tem⌊vi⌋id eſt ſex⌊quat⌋id eſt quattuoꝛdecim Et ſequit̄
⌊dictio diſſillaba⌋id eſt habens duas ſillabas⌊dat⌋.i.ſi
gnificat⌊ſedem⌋id eſt locum⌊auri⌋id eſt numeri aurei
quia pꝛima dictio ſemper ſignificat numerū.vt in iſta di-
ctione/ternus pꝛima ſillaba ſcꝫ ter ſ̄cat numerum ternari
um.⁊ ſecunda/ſcꝫ nus.ſ̄cat locum vacuum.⁊ ſic de aliis.
⁊ ideo dicit poſtea.talis dictio diſillaba⌊ſignat⌋id eſt ſi
gnificat⌊locum vacuuꝫ⌋id eſt ſedem carentem numero.
⌊per reliquam⌋ſillabam id eſt per ſecundā.quia inter tria
⁊ vndecim eſt locus vacuus.qui locus ſignificatur ꝑ hāc
ſillabam nus. ¶Conſequenter docet actoꝛ ſituare hunc
numerum dicens⌊iſte numerus⌋aureus⌊ſituabitur in
quinqꝫ digitis⌋ſcilicet pollice.indice.medio.⁊c. Deinde
docet modum dicens. nos⌊ponamus⌋id eſt ſituemus
in⌊iuncturis⌋manus ſiniſtre⌊hos verſus⌋ſcilicet⌊ter
nus vndin/⁊ ſeptem quin quartus⌋ita taliter vt ſequitur
Et modus ille ſituandi eſt talis.quia⌊bina⌋iūctura ſup
ple⌊minimi⌋id eſt illius digiti⌊dat⌋id eſt habꝫ⌊ter⌋iſtā
ſillabam ter.per binam utem aiuncturam minimi intelli
gimus ſupꝛaradicem ipſius Eſt ergo ſenſus:bina iunctu
ra minimi.id eſt ſupꝛaradix minimi ⁊c.⁊⌊terna⌋iunctura
id eſt tertia que ſecunda ſupꝛaradix vocatur.habet⌊nus⌋
iſtam ſillabam nus.hoc eſt iſta ſillaba nus ſituatur in ſe-
cunda ſupꝛaradice minimi.⁊⌊ſūma⌋id eſt ſummitas ip-

ſius minimi⌊dat tibi vn⌋hoc eſt vn ſituatur in ſummita
te minimi. ⁊⌊quinta⌋ iunctura minimi⌊dat din⌋ iſtā ſil
labam Quinta autem iunctura eſt ſubungula. ſenſus er
go eſt. ſubūgula minimi⌊dat⌋ id eſt habet⌊din⌋ ⁊⌊ſexta⌋
iunctura id eſt ſecunda ſubungula⌊dat tibi nod⌋ ⁊⌊ſup̄-
ma⌋ id eſt vltīa iunctura minimi: que eſt groſſa radix⌊dat
tibi oc⌋ deinde dicit ꝙ a groſſa radice minimi debem⁹ ꝓ-
cedere ad ſupraradicem pollicis. ⁊ hoc eſt quod dicit⌊me
dia⌋ iunctura id eſt ſupraradix⌊pol⌋ id eſt pollicis⌊dat⌋
tibi⌊to⌋ hoc eſt iſta ſillaba to ſituatur in ſupraradice pol
licis. ⁊⌊ra⌋ id eſt radix⌊pol⌋ id eſt pollicis⌊dat tibi ſexd⌋
hoc eſt iſta ſillaba ſexd ſituatur in radice interiori pollicis
¶ Et deinde dicit ꝙ a radice pollicis debemus procedere
ad radicem indicis. ⁊ hoc eſt⌊ra⌋ id eſt radix⌊in⌋ id eſt
indicis. illius digiti⌊dabit⌋ tibi⌊quin⌋ iſtam ſillabā q̄n
hoc eſt quin ſituatur in radice indicis Deinde ab iſta ra
dice ad ſupraradicem Et a ſupraradice ad ſecundam ſup̄
radicem eiuſdem ⁊ poſt ad ſummitatem. deinde ad ſubun
gulam eius. poſt ad ſecundam ſubungulam. ⁊ ſic de alijs
iuncturis ⁊ digitis ſemper ſic procedendo quouſq̄ venia
mus ad radicem interiorem minimi in qua finiuntur ver
ſus ⁊ hoc eſt. tu⌊comple⌋ id eſt perfice ſituando totum in
dicem id eſt per omnes partes indicis. ſitua. ⁊⌊adde me-
dium⌋ illum digitum. ⁊⌊medicum⌋ illum alium Et hoc
ſic facias quia⌊ra⌋ id eſt radix⌊minimi finit⌋ id eſt perfi
cit⌊verſus⌋ iſtos ternus ⁊c. Et declarat cum dicit⌊que⌋
radix⌊retinebit⌋ id eſt habebit⌊quar⌋ id eſt iſtam ſillabā
que eſt vltima ſillaba iſtorū duorum verſuum⌊Ternus
vndin⌋ ⁊c. Et ſic ſituatio nūeri aurei incipit in ſupraradi-
ce minimi ⁊ finitur in radice eiuſdem

Taliter impones iuncturis poſtea
menſes Bina ia mar. fe ap terna:

mai ſumma: q3 iunius extra ¶Poſt iul aug ſupꝛema:ſep oc ra pol:in no de poſt ra ¶Primaq3 fit luna ſi ſedez ſillaba tangat Que quantum diſtat hec lunē tanta ſit etas

¶Hic docet actoꝛ ſituationem menſium in manu ad inueniendum numerum aureum dicens ꝙ nos debemus ſic ſituare menſes ita ꝙ ianuarius ⁊ martius ſunt in ſup radice auricularis Februarius ⁊ apꝛilis in ſecunda ſupradice eiuſdem Maius in ſummitate eiuſdem Junius ī ſubungula eiuſdem Julius in ſecunda ſubungula eiuſdē Auguſtus in groſſa radice eiuſdem Septēber ⁊ october in radice pollicis Nouember ⁊ december in ſupꝛaradice indicis.⁊ hoc poſſumus habere p hos verſus Janus cuꝫ marte parui digiti capiunt e Februarius apꝛilis capiunt f. poſt maius g. Juni⁹ a retro b. iuli⁹ c. capit auguſt. Hic ſeptember ⁊ october capiunt quoq3 mercu Altum/gſolre ut caput inde nouemq3 december ¶Ordo eſt. tu ⌊impones⌋ id eſt ſituabis ⌊poſtea⌋ que dicta ſunt in ⌊iuncturis⌋ manus ſiniſtre: menſes anni ⌊taliter⌋ vt ſequitur ⌊bina⌋ iunctura minimi id eſt ſupꝛaradix habet ſupple ⌊ia⌋ id eſt ianuariū.⁊ ⌊mar⌋ id ē martiū ⌊terna⌋ iūctura eiuſdē vt ſecunda ſupꝛaradix habet ⌊feb⌋ id eſt febꝛuarium.⁊ ⌊ap⌋ i. apꝛilem.⁊ ⌊ſumma⌋ id eſt ſummitas habet ⌊may⌋ id eſt maium ⌊q3⌋ pꝛo ⁊ ⌊iunius⌋ ille menſis ſituatur ſupple ⌊extra⌋ id eſt in ſubungula minimi ⁊ ⌊iul⌋ id iulius ſituatur ⌊poſt⌋ id eſt in ſecunda ſubungula.⁊ ⌊ſupꝛema⌋ iunctura minimi hab3 ⌊aug⌋ id eſt auguſtū ⁊ ⌊ra⌋ id eſt radix ⌊pol⌋ id eſt pollicis habet ⌊ſep⌋ id eſt ſeptembꝛem.⁊ ⌊oc⌋ id eſt

octobꝛem.ꝛ⌊poſt ra⌋id eſt iunctura poſt radicem⌊in⌋id
eſt indicis extēſis dat⌊no⌋id nouembꝛem ꝛ⌊de⌋id eſt de-
cembꝛez⌊qꝫ⌋pro ꝛ⌊pꝛima luna⌋id eſt pꝛimatio lune⌊ſit⌋
⌊ſi ſillaba tangat ſedem⌋id eſt locum in quo ſituatur nu-
mer⁹ aureus⌊q̄⌋ſillaba⌊q̄tū diſtat tanta etas lune ſit⌋

Juncturis pꝛimam ſi vis inquirere lunam Infūdas digitis verſus ve-lut oꝛdo requirit

In pte pꝛecedēti actoꝛ fec̃ mēſionē de illis q̄ faciūt ad cog-
nitionē pꝛimatiōis lune In iſta pte docet valoꝛē illius Et
diuidit̃ in duas ptes In pꝛima docet inuenire pꝛimā lu-
nam ſiue etatē lune in q̄libet mēſe p verſus feſtis deſuien-
tes Et in ſecunda pte docet actoꝛ idē p epactas ꝛ regula-
res lunares Scða ps⌊Per tres iūcturas⌋Itē illa in du-
as Pꝛio facit qð dictū eſt Scðo rectificat Scða⌊Ma-
ioꝛi nūero⌋Adhuc pꝛia ī duas Pꝛio rectificat Scðo po
nit quādā regl'az ſiue exceptionē Scða⌊Sz faciēda loc̃⌋
In pꝛia pte dr̃ actoꝛ ꝙ ſi nos velimus ſcire pꝛimā lunā in
aliquo mēſe debem⁹ capere v̾ſus deſeruientes feſtis fixis
illius mēſis de quo q̄rimus ꝛ ſituat̃ vbi eſt attributio per
illos v̾ſus videlicet⌊Bina ia mar⌋verbigr̃a.iſti duo ver
ſus⌊Ciſio ianus epy⌋deſeruiunt ianuario/ergo debem⁹
ſituare pꝛimam ſillabā pꝛimi verſus ſupꝛa ſecundam iun
cturam auricularis locando ſemper ſupꝛa quālibet iun-
cturam vnam ſillabam/donec veniam⁹ ad illam iunctu-
ram ſupꝛa quam ponitur aureus numerus illius anni ꝛ
ſupꝛa illam iuncturam eſt pꝛima luna/ꝛ quot ſunt iunctu
re a pꝛincipio illius menſis vſqꝫ ad numerum aureum/
tot erūt dies a pꝛincipio illius menſis vſqꝫ ad pꝛimam lu-
nā.verbigratia.quādo habem⁹.16.pro aureo nūero luna
pꝛimat̃ octauo die ianuarij.ꝛ in tali numeratione debem⁹

computare radicem ⁊ ſupra radicem pollicis ¶Ordo eſt. ⌊ſi vis inquirere⌋ id eſt cognoſcere ⌊iuncturis⌋ id eſt per iuncturas ⌊primam lunam⌋ id eſt primationem lune ⌊infundas⌋ id eſt ſitues ⌊digitis⌋ tuis ⌊verſus⌋ deſeruiētes menſi de quo queris qui enumerati ſunt in illa parte ⌊Ci ſi ge ianus⌋ ⁊c. ⌊velut⌋ pro ſicut ⌊ordo⌋ menſium ⌊requirit⌋ id eſt ſituando in loco in quo dictum eſt menſes ſituari in parte illa ⌊Taliter impones⌋ ⁊c.

Maiori numero debetur tertius or
do Cūqꝫ minor ſequitur maiori con
tinuatur Sed facienda locis inſtā
tia ſit duodenis Menſibus impari
bus ſex ſunt dicit tibi verſus Sic fa
cies ſaltum bla: ſi.nus.ſte.ſranc .qꝫ
re.iunge Eſt ſine din februs.ſine to
pri iulius. augſt October ſine qꝫ.
nec bo december habet Sex alie
reſid ēt in ſex facte prope finem Un
nod din ponet tibi iuliꝰ atqꝫ ſequē
tes Feb tres.ap ſex.in quater.aug
duo.oc tria .de quater

¶ In p̄te precedenti actor determinauit de illis que faciunt ad notitiā primatōis lune Ibi rectificat dictum ſuū ponendo quaſdā reglas. ⁊ exinde ponit exceptiōes dicēs ꝙ ſi maior nūer⁹ ſequat̄ minorē debet poni in tertia linea ſiue iunctura poſt minorē Sed ſi minor. ſequat̄ maiorē ponitur immediate poſt maiorē ſiue in proxima iunctura verbigratia. ternarius nūerus precedit vndecimū. iō vndecimus ponitur in tertia iunctura poſt ternariū ita ꝙ vna linea eſt vacua inter tres ⁊ vndecim. ⁊ ſic de alijs vt pꝫ intuenti Silr poſt nouēdecim ſequit̄ octo. ideo nō eſt locus vacuus imo īmediate ſequit̄ nouēdecim. ⁊ ſic de alijs

¶ Sꝫ facienda locū Hic ponit actor exceptiones . ⁊ primo ponti inſtātias ſiue exceptiones in ſex menſibꝫ p̄ibus Secundo ponit alias ſex factas in ſex vltimis menſibus Scd̄a ps Sex alie reſident Prima in duas Prīo facit qd̄ dictū eſt Secundo docet facere ſaltū Scd̄a Sic facies ſaltū In prima p̄te dicit ꝙ regule ſupradicte non tenēt in duodecim locis Et primo ponit ſex inſtantias ſiue exceptiones in ſex menſibꝫ paribꝫ Sūt aūt pares ſicut ſecūdus. quart⁹. ſextus. octauus. decimus. duodecimus ſcꝫ februarius. aprilis ⁊c. Prīa inſtantia in februario qm̄ poſt vndecim poſitos ſupra ſecundā diē februarij īmediate. ſcꝫ in tertia die ſequit̄ nouēdecim ſupra tertiā diē eiuſdē menſis/ ⁊ deberet poni ſupra quartā Secūda inſtātia eſt in aprili: qm̄ poſt octo poſitos ſupra quintā diem ſequūt̄ ſedecim ſupra ſextam: c̄ꝫuis ſedecim ſit maior numerus q̄ octo. ⁊ deberet poni ſupra ſeptimam Tertia inſtātia eſt in iunio: qm̄ poſt octo poſitos ſupra tertiam diem iunij. immediate ſequuntur ſedecim ſupra quartam. ⁊ deberet poni ſupra quintam Quarta inſtantia eſt in auguſto. quoniam poſt octo poſitos ſupra primaꝫ diem auguſti immediate ſequuntur ſedecim ſupra ſecundam diem. ⁊ deberet poni ſupra tertiam Quinta inſtantia eſt in octobri quoniam poſt quinꝙ poſitos ſupra ſecundam diem octobris:

ſmmediate ſequuntur tredecim ſupra tertiam. ⁊ deberent
poni ſupra quartã Sexta inſtantia eſt in decembri: qm̄ pꝰ
duos poſitos ſupra tertiam diē immediate ſequunt̄ decez
ſupra quartã: ⁊ deberent poni ſupra quintam. Et ſic habe
mus ſex que poſſunt ſciri ꝑ iſtas ſilbas. bla: ſi: ni: ſteph: o:
bar: Jta ꝙ prima exceptio eſt in tertia die februarij: ⁊ intel
ligitur ꝑ primam ſillabã huiꝰ dictionis blaſi Secunda
eſt ſexta die aprilis. ⁊ intelligitur per tertiam ſillabã huiꝰ
dictionis ambroſi Tertia exceptio eſt in quarta die iunij.
⁊ deſignatur per primã ſillabã huius dictiōis iuni. Quar
ta eſt in tertia die auguſti. ⁊ intelligitur per hanc dictio-
nem ſteph Quinta eſt in tertia die octobris. ⁊ intelligi-
tur per ſecundam ſillabam huius dictionis leo. Sexta
exceptio eſt in quarta die decēbris. ⁊ intelligitur ꝑ primaz
ſillabã huius dictionis barba. ⁊ ſic habemus exceptiōes.
Vñ nota ꝙ ſi velimus habere primationē lune in aliquo
menſe pari oportet ꝙ ſillabe predicte trãſferãtur a iunctu-
ris ſuis. ⁊ ſituentur in iuncturis ſequētibꝰ nec debet iun
ctura que dimittitur nūerari cum diebꝰ primationis lune
quia ſi luna ſit prima ſupra ſedecimã: ⁊ queras quot ſunt
dies a principio februarij vſqꝫ ad primã lunaz tu nō dices
7. ſed 6. dimittēdo iuncturã que ſaltat̄ ⁊ debemus facere
ſaltū in iūctura. qꝛ niſi fieret ſequeret̄ ꝙ luna que eſſet triū
dieꝝ eſſet. 4. ſicut ptꝫ. qñ nos habemus ſedecim ꝓ nūero
aureo: tūc vocat̄ ſupradicē pollicꝭ. ⁊ ſic in ſeptia die febru-
arij luna eſſet prima / qđ falſum eſt. imo in ſexta die. Vñ ſi
luna primaret̄ añ iſtas incenſiones nō eſſet curandum de
alijs ſex inſtãtijs in vltimis mēſibꝰ. vtputa in iulio ⁊ ſequē
tibꝰ. qꝛ in fine iſtoꝝ ſꝑ poſt vndecim īmediate ſequunt̄ no
uendecim que deberent poni īmediate ⁊ non dimittitur
iunctura: ſed nos non debemus dicere vndin nod ſed vn
nod / din. qꝛ non eſt curandū qñ luna primat̄ per aliū nūe-
rum q̄ꝫ ꝑ nouēdecim. qꝛ tot accipimus iuncturas dicēdo
vn / nod / din. ſicut dicendo vn / din / nod Sed bene cu-

randum eſt de alijs qñ luna primatur ſupra nouendecim qꝛ tunc luna eſſet prima ſupra vltimã diẽ qḋ falſuꝫ eſt: immo ſupra penultimam qḋ fit qñ dr̄ vn/nod/din. tñ caue in iulio: ⁊ in ſequentibus cũ fueris in decimonono anno cicli lunaris ¶ Ordo eſt ⌊tertius ordo⌋.i. tertius ſitus ⌊debetur⌋.i. attribuit̄ ⌊maiori numero⌋ ⌊Cũqꝫ⌋ pro ⁊ cũ ⌊minor⌋ numerus ⌊ſequit̄ maiori ꝯtinuatur⌋.i. immediate iungitur ⌊maiori⌋ nũero ita ꝙ nihil vacat inter maiorem ⁊ minorem Et poſtmodũ ponit exceptionem dicẽs ⌊Sed inſtãtia⌋.i. exceptio eſt ⌊facienda⌋.i. debet fieri in ⌊duodenis locis⌋.i. in duodecim locis ⌊Sex⌋ inſtantie ⌊ſunt⌋ faciende ⌊menſibus imparibꝫ⌋.i. inequalibꝫ ⌊verſus⌋ ſequens ⌊dicit⌋.i. demonſtrat ⌊tibi⌋ ⌊facies ſic⌋.i. taliter ⌊ſaltũ⌋.i. ſincopã ſuper iſtas ſillabas ⌊bla⌋.i. ſuꝑ tertiã diem februarij qꝛ bla deſeruit tertio diei februarij. vt patet per hos verſus ⌊Bri pur plaſus agat⌋ ⁊ ſic de alijs ſillabis ⌊ſi⌋.i. ſuper ſextã aprilis que denotat̄ per iſtã ſillabã ſi ⌊nus⌋ ſuꝑ quartã iunij. vt patet ꝑ hos ꝟſus ⌊Ai mar iu nus ⌊ſte⌋.i. ſuper ſuꝑ ſecũdam diẽ auguſti. vt ptꝫ per hos verſus ⌊pe ſte⌋ ⌊franc⌋.i. fiat ſaltus ſuꝑ tertiam octobris in qua ſituatur franc. vt ptꝫ per hos. verſus ⌊Re le franc⌋ ⌊re⌋.i. fiat ſaltus ſuper q̄rtã diem decembris ſuꝑ quã ſituatur iſta ſillaba re. vt Ely dat re ly ⁊c̄.

Per tres iũcturas pollex formabit epactas Iuncturis tribus his auri nũeruꝫ ſituabis Deme vnũ: poſt adde nouẽ: poſt vnde viginti Et ſi triginta ſuperant: triginta moueto

Secũda pars

¶ In ꝑte precedenti actor determinauit de inuentiõe prime lune ꝑ ꝟſus deſeruiẽtes feſtis fixis Hic docet etatẽ lune ꝑ epactas ⁊ ꝑ regulares lunares in principio cuiuſlibȝ menſis Et diuiditur in duas ꝑtes Primo docet inuenire etatẽ lune ꝑ epactas ⁊ regulares lunares Secũdo determinat de amboliſmalibus. Secũda ⌊ Amboliſmales annos ⌋ Prima in duas Primo determinat de epactis ⁊ regularibꝫ lunaribꝫ Secũdo docet valorẽ eaꝝ Scđa ⌊ Etatem lune ⌋ Prima in duas Prio facit qđ dictũ eſt ſcʒ prio docet epactas. ſcđo docet regulares lunares Scđa ⌊ Mẽſis lunares ¶ In prima parte dicit actor ꝙ nos poſſumꝰ formare epactas per tres iuncturas pollicis videamꝰ igiť quid ſit epacta.

Epacta ¶ Epacta eſt numerus variabilis datus anno ad inueniendum etatez lune in principio cuiuſlibet menſis: triginta non excedẽs proueniens ex ſupabundãtia anni ſolaris ſup annũ lunarem Et dr̄ ab epi qđ eſt ſupra. ⁊ aucta qđ eſt crementũ quaſi ſupaucta. ſʒ. u. remouet cauſa euphonie Pro quo notandum eſt ꝙ annus ſolaris ꝯſtat ex. 12. menſibus. ⁊ eſt maior anno lunari ex vndecim diebꝫ. qđ probatur. qꝛ annus ſolaris conſtat ex duodecim menſibꝫ. quoꝝ ſeptem ſunt. 31. dieꝝ quattuor ex. 30. ⁊ vnꝰ ſcʒ. februarius ex. 28. excepto qñ biſſextus eſt. quia tũc habet. 29. dies Et ſilr̄ in anno lunari ſunt. 12. lunationes quaꝝ ſex ſũt. 30. dieꝝ ⁊ remanebũt ſex dies ex ſex mſibꝫ Itẽ accipiamꝰ. 4. menſes. 30. dieꝝ ⁊. 4. lunationes. 29. ⁊ fiat cõparatio inter eos remanebũt. 4. dies. addanť cũ ſex predictis. erunt decẽ. ⁊ ſic ex decẽ menſibꝫ remanebũt decẽ dies Sed adhuc remanẽt duo menſes ⁊ due lunationes quorum menſiũ vnus eſt. 31. dieꝝ ⁊ alius eſt. 28. ⁊ quelibet lunaꝝ eſt. 29. dieꝝ. fiat igitur ꝯparatio inter menſes ⁊ lunationes. reſtat vnus dies. ponatur cũ decẽ ſupradictis ⁊ erũt vndecim. ⁊ ſic annus ſolaris ſuperat ãnum lunarem vndecim diebꝫ Itẽ nota ꝙ primus annus cicli decẽnouenalis non habet epactas. qꝛ epacta venit ex cremento alicuiꝰ

anni precedentis.ſed nullus fuit annus ante primum an
num.ergo in p̃mo ãno null fuit nec erit epacta. Sed ſci-
endum eſt q ſi epacta ſup̱et.30.nos debemus demere.30.
⁊ reſiduum retinere ꝓ epacta. ꝟbigr̃a.in.22.anno addendo
19.habemus.31.remoueamꝰ.30.remanebit vnũ ꝓ epacta.
Itẽ ſciendũ eſt q vna epacta formatur ab alia ꝑ additio
nẽ de xi.ſi ſup̱et.30.oportet remouere.30 Nota iterũ q nos
poſſumus formare epactas ꝑ tres iuncturas pollicis pro
q̃libet ãno ꝯputando vnũ ãnũ lunarẽ ſcꝫ aureũ nũeꝝ. Pri
mus ponit̃ in ſummitate pollicis. Scd̃s in ſupra radice.
Tertius in radice eiuſdẽ Quartus in ſummitate eiuſdẽ.
⁊ ſic reuoluendo numeꝝ decẽnouenalẽ ꝑ iuncturas polli
cis vſq ad.19. Sꝫ ſi velis ſcire quota ſit epacta alicuius
anni videat̃ ille annus lunaris ⁊ quotus nũerus ꝯputatur
reuoluẽdo.⁊ ſi ille nũerus terminetur ĩ ſummitate pollicis
debemꝰ remouere vnũ:⁊ reſiduũ retinere ꝓ epacta Si vero
terminet̃ in media iũctura:debẽt addere.ix. ſed ſi termine
tur in radice debẽt addere.19.⁊ tot erit epacta illius ãni:⁊
ſi talis nũerꝰ ſup̱et.30.debemus remouere.30.⁊ reſiduum
retinere ꝓ epacta.ꝟbigr̃a: in p̃io ãno cicli decẽnouenalis
habemꝰ vnũ ꝓ nũero aureo ⁊ ſituat̃ ĩ ſũmitate pollicis.deme
ḡ vnũ ⁊ nihil remanebit ⁊ ſic nullã epactã habebimꝰ in p̃i-
mo anno cicli decẽnouenalis In ſcd̃o habemus duo pro
nũero aureo:⁊ ſituantur in ſup̃ radice.adde ḡ.ix.erunt.xi.
epacte ſcd̃i anni lunaris In tertio ãno habemus tres ꝓ
aureo nũero.⁊ ſituant̃ in radice pollicis adde ḡ.19.⁊ erũt
22.pro epacta tertij anni In quarto aũt anno hẽmꝰ.4.ꝓ
nũero aureo ⁊ ſituant̃ in ſummitate pollicis: deme ḡ vnũ
⁊ erũt tria pro epacta q̃rti ãni Ordo eſt ⌊pollex⌋.i.ille di
gitus ⌊formabit epactas⌋.i.nũeꝝ epactaꝝ ⌊ꝑ tres iunctu
ras⌋ ſuas/tu ⌊ſituabis nũeꝝ auri⌋.i.aureũ nũeꝝ ⌊his tri
bus iuncturis⌋.i.ꝑ has iuncturas tres ⌊deme⌋.i.remoue
⌊vnũ/⁊ adde⌋.i.addas ⌊poſt⌋.i.pꝰea ⌊nouẽ⌋ ⁊ hoc ſi cadat
ſup̃ mediã iũcturã pollicis/⁊ adde ⌊poſt viginti vnũ⌋.i.vno

dempto/⁊ ſic ſunt.19.⌊Et ſi⌋ tales numeri⌊ſuperant⌋.i. excedant⌊triginta moueto⌋ id eſt remoueto triginta.

Menſis lunares ſic ſcire potes re-
gulares Quinqʒ ſep.oc dant no.de
ſeptē.ter tria ia mar Ap feb decē ſu
munt.poſt vnū cuilibet adde Eta
tem lune regulares dant et epacte.
Principio menſis.ſed ſi numerus
ſuperabit Horum triginta:triginta
demere cura Oc mai iul vndin mar
nod ma dat monos auguſt

regulares lunares

¶Hic determinat de regularibꝫ lunaribꝫ vñ dicenduʒ eſt quid ſit/regularis lunaris/Regularis lunaris eſt numerus variabilis datus menſi ad inueniendū etateʒ lune in principio mēſis cuius eſt regularis lunarꝫ in quolibet anno Vel ſic. Reglaris lunaris eſt nūerus triginta nō excedens:q̄ iūctus cū epacta manifeſtat etateʒ lune cuiuſlibet menſis anni. Vñ notāduʒ eſt ꝙ ad habēdū originē regularium lunariū diuidēdus eſt ānus ſolaris p.12. q̄ʒtū pōt ⁊ facta tali diuiſione remanēt v.ita ꝙ.v.ſunt pro regulari lunari in primo mēſe ſcʒ in ſeptēbri. q̄ eſt primꝰ mēſis apō egiptiacos.q̄ expti erāt in illa arte. ⁊ annū ſuū inceperunt in ſeptēbri.⁊ illoꝝ auctoritate renouamꝰ reglares lunares ⁊ epactas in ſeptēbri Vñ ordo reglariū lunariū talis eſt/ ꝙ q̄libet mēſis tot regulares lunares q̄t ſunt ab origīe mūdi ⁊ hʒ ſeptēbri ꝑ reglari lunari.nota ꝙ luna dr̄ pria in ter-

tia die. qꝛ legimus in geneſi deū creaſſe duo luminaria/ in
q̄rta feria ſcʒ ſolē ⁊ lunā: ⁊ cū in ſexta formaſſet adā ⁊ eideʒ
formato mōſtraſſet ſolē ⁊ lunā fixos in celo cū haberēt iaʒ
.3. dies tm̄. in tertia igiť die pōt dici pria: qꝛ tūc adaʒ vidit
eā Jtē nota ꝙ ad formationē rl'ariū lunariū debemus ſu-
mere dies menſis precedentis. ⁊ addere cū ſuo regulari lu-
nari. ⁊ ex ſumma remouere tot dies quot lunatio illi⁹ mē
ſis precedentis hʒ. ⁊ illud quod remanebit datur mēſi ſe-
quenti pro regulari lunari. verbigrr̄a. ſeptember habet q̇n
qʒ pro regulari lunari. ⁊ .30. dies: his coniunctis erūt .35.
lunatio vero ſeptembris habet .30. dies. qm̄ lunatio in mē
ſe impari hʒ .30. dies. ⁊ in menſe pari habet .29. remotiſ .30.
remanent quinqʒ. ⁊ ſic datur ſeptembri. ⁊ october habʒ v.
nouember ⁊ december ſepteʒ. ianuarius/ ⁊ martius nouē.
aprilis ⁊ februarius decē. may⁹ 9. iunius 12. iulius .13. au
guſtus .14. ⁊ ſic dictum eſt de regularib⁹ lunaribus Jtem
nota ꝙ ad inueniendum etatem lune in ſeptembri ⁊ octo-
bri/ nouembri/ ⁊ decembri: debemus accipere numerum
epactarum currentem cū numero aureo anni ſequentis. ⁊
ſic nūqʒ deficiemus ¶ [Etatē lune] Hic docet actor valo
rem epactaꝝ ⁊ regulariū lunariū dicēs ꝙ epacte ⁊ regula-
res lunares ſimul iuncte docēt etatē lune in principio cu-
iuſlibet mēſis de q̇ q̄rimus totta erit luna in pria die cu
iuſlibʒ mēſis/ q̄tus fuerit nūerus ex illa additione ꝓueni-
ens. tn̄ ſi ſupēt .30. debemus demere .30. ⁊ reſiduū retinere
Nota ꝙ regl'aris lunariſ Ianuarij fuit eidē mēſi: q̄ʒuis etas
lune incipiat in ſeptēbri Jtē nota ꝙ ſi velimus ſcire vel q̄
rere ſeptēbri ꝓpter etatē lune: nos debem⁹ accipere epactaʒ
numeri aurei qui incipit in anno ſequēti ſcʒ ianuario. q̄ʒ-
uis in ſeptēbri ſit alicuius nūerus aureus Jtē nota ꝙ epa
cta dꝛ fallere in .8. āno cicli decēnouenalis in mayo ⁊ in iu-
lio. xi. autem anno in martio etiam in .19. autem dicti cicli
decemnouenalis in mayo ⁊ auguſto. verbigratia. in octa-
uo anno cicli lunaris habemus xvij. pro epacta: ⁊ ī mayo

ſunt xi. pro regulari lunari addantur ſimul erunt. i8. ⁊ de⸗
beret luna eſſe. 28. dieꝝ in kalẽdis may: ⁊ eſt. 27. ⁊ ſic epa⸗
cte fallunt in. 8. anno cicli decemnouenalis in maio Si⸗
militer iulius eodẽ anno habet. i3. ꝓ regulari lunari/ ⁊. i7
pro epacta addantur ſimul ⁊ ſic erunt. 30. ⁊ ſic luna debe⸗
ret eſſe. 30. dierum in kalendis iulij: ⁊ eſt. 29. Similiter in
vndecimo anno cicli decẽnouenalis. 20. pro epacta/ ⁊ mar
tius habet. 9. pro regulari lunari addãt̃ ſimul erũt. i9. ⁊ ſic
in principio martij luna deberet eſſe. 29. dieꝝ. ⁊ eſt. 28. ſed
in ãno biſſextili eſt. 29. Similiter in principio auguſti in
decimonono anno deberet eſſe ſecunda ⁊ tertia etiã in de
cimonono ãno cicli decẽnouenalis habemꝯ octo pro epa⸗
cta ⁊ maius hꝫ vndecim pro regulari lũari addant̃ ſimul
⁊ ſic erunt. 29. ⁊ ſic deberet eſſe. 29. dierum. ſed non eſt ĩmo
28. ergo in iſtis fallit epacta. In alijs autem per amboliſ⸗
males annos. ⁊ iſtas exceptiones habemus per iſtum ver
ſum ⌊ Oc may iul ⌋ ⁊c̃. qui docet in quo menſe habeat fieri
exceptio ¶ Ordo eſt ⌊ tu potes ſcire ⌋. i. cognoſcere ⌊ ſic ⌋
id eſt taliter vt ſequitur ⌊ regulares lunares ⌋ id eſt nume⸗
rum regularium lunarium ⌊ menſis ⌋ alicuiꝯ: quia ⌊ ꝗnꝗ
dantur ⌋. id attribuuntur ⌊ ſep ⌋ id eſt ſeptembri. ⁊ ⌊ oc ⌋ id
eſt octobri. ⁊ ſeptem ⌋ dantur ⌊ no ⌋ id eſt nouembri. ⁊ ⌊ de ⌋
id eſt decembri. ⁊ ⌊ ter tria ⌋ id eſt nouem dãtur ⌊ ia ⌋. i. ianu
ario. ⁊ ⌊ mar ⌋ id eſt martio ⌊ ap ⌋ id eſt aprilis. ⁊ ⌊ feb ⌋. id ẽ
februarius ⌊ ſumunt ⌋ id eſt habẽt ⌊ decem ⌋ ⁊ ⌊ adde poſt ⌋
modũ ⌊ cuilibet ⌋ menſi ſequenti ⌊ vnũ ⌋ in exceſſu ⌊ regula
res ⌋ lunares ⌊ ⁊ epacte dant ⌋. i. oñdunt ⌊ etatem ⌋ id eſt or
tum ⌊ lune ⌋ ⌊ ſi numerus ⌋ hoꝝ regularium ⌊ ſupabit ⌋. i.
ſupet ⌊ 30. cura ⌋. i. curã habeas ⌊ demere ⌋. i. reõuere ⌊ 30 ⌋
Sed ſuple ille numerus fallit. i. nõ tenet ⌊ oc ⌋. i. octauo an
no cicli lunarꝫ. ⁊ hoc in ⌊ mayo ⌋ ⁊ in vndecio in ⌊ iulio ⁊c̃

**Amboliſmales annos ſic nóſcere de⸗
bes Tertius. ⁊ ſextus. octauꝰ. ⁊ vn**

decimus poſt Ac decimuſquartus.
decaſeptimus ⁊ decanonus Ac ali-
os omnes communes dicere debes
Amboliſma' is lunatio ſemper erit
par Illius eſt menſis cuius lunatio
finit Impare par. impar pare. fit
lunatio menſe

¶ Hic determinat actor de amboliſmalibꝫ dicens ꝙ terti us annus cicli decēnouenalis ſextꝰ/octauus/vndecimꝰ. decimuſqrtus. decimuſeptimus. decimus nonꝰ. ſunt am boliſmales. Uñ dicendũ eſt quid ſit amboliſmus. ⁊ quid ſit ānus amboliſmalis Uñ amboliſmus. i. qḋ crementuꝫ prouenieñs ex cremento anni ſolaris ſup̄ annũ lunarē. ⁊ il- lud viſuꝫ eſt prius/cũ annus ſolaris eſt maior anno luna ri. xi. diebꝫ. q̄ ānus ſolaris hꝫ. 365. dies. cũ 6. horis Et an nus lunaris nō hꝫ niſi. 354. dies. Annus amboliſmalis eſt annus in quo interſeritur lunatio Uñ ſciendum eſt ꝙ ſunt 7. lunationes exũtes in. 19. annis vltra menſes. qua rum quelibet eſt. 30. dierꝫ. Nā ex vndecim primi āni ⁊ ſcd̄i xi. ⁊ xi. fit lunatio amboliſmalis in tertio anno. ⁊ adhuc re manēt tres dies Itē ex xi. quarti anni. xi. v. ⁊. xi. ſexti anni fit vna lunatio amboliſmalis/⁊ attribuitur ſexto anno. ⁊ ſic ſunt tres. de reſiduo cũ tribꝫ predictis Itē ex vndecim ſeptimi anni ⁊ vndecim octaui anni cũ ſex diebꝫ predictis de reſiduo ſimul iunctis: ⁊ erūt. 28. mutuemus duos dies ex anno ſequenti fit lunatio amboliſmalis. 30. dierꝫ que lu natio attribuitur octauo anno cicli decēnouenalis. ex no

no autem anno remanent tm̄.9.dies:duobꝫ diebꝫ mutua
tis preſolutis in anno precedenti. Item a decimo .xi.⁊ ab
vndecimo.xi.⁊ nouē dies qui ſunt de reſiduo ſimul iuncti
fit vna lunatio.30.dieꝝ vno die de reſiduo: ⁊ attribuitur
duodecimo anno Item ex vndecim duodecim anni ⁊ vn
decim tredecim ⁊ vndecim quattuordecim fit vna lunatio
triginta dieꝝ.que atribuitur decimoquarto anno. ⁊ ſic re
ſtant quattuor dies ex quibus quattuor diebꝫ cum.xi.xv.
anni ⁊ vndecim.16.anni ⁊.xi.17.anni.fit vna lunatio que
attribuit̄.17.āno.7.diebꝫ de reſiduo qui ꝯiuncti cum .xi
18.anni.⁊ xi.19.anni ⁊ vno accepto in iulio precedenti faci
unt vnā lunationem amboliſmalem.triginta dieꝝ. que at
tribuit̄ decimonono anno cicli decēnouenalis Itez nota
ꝙ illa dies accepta a iulio vocat̄ ſaltus lune. vnde illa dies
magis accipitur a iulio q̄z ab auguſto.qm̄ luna auguſti eſt
vigintinouem dierum:⁊ non eſſet niſi .28.quod eſſet incō
ueniens ⁊ lunatio iulij cum eſt.30.dierum bene poteſt feri
ꝙ ſit.29.ideo citius ſubſtrahit̄ a iulio q̄z ab auguſto Itez
nota ꝙ amboliſmi inuenti fuerunt quia aſtronomi cōſti
tuerunt curſum lune ⁊ ſolis in concordiam in.19.ānis ſo
laribꝫ ⁊.19.lunaribus.⁊ propter hoc inuenerūt lunatiōes
amboliſmales Ceteri vero anni dicunt̄ cōes. qꝛ cōez etatē
hn̄t cū annis ſolaribꝫ ſicut ſcdū̄s annus ſolaris eſt ex.xij.
mēſibꝫ/ſic lunaris ex.xij.lunationibꝫ Itē nota ꝙ in anno
amboliſmali eſt duplex error. Primus eſt terminalis lu
ne.qꝛ d̄r inferius ꝙ lunatio eſt illius menſis in quo finit̄.
ſed in anno amboliſmali fiunt due lunationes in vno mē
ſe Secūdus error eſt variabilis. qm̄ menſis in numero
pari poſitus habet lunationē imparē Sʒ in nūero īpari
poſit⁹ hʒ lunationē parē Sʒ anno āboliſmali inueniunt̄
due vel tres lunationes immediate pares qꝛ oportet luna
tionē āboliſmalē ſp eſſe parē Itez in anno āboliſmali opʒ
duas lunationes in eodē mēſe fieri Et d̄r in ꝯpoto nulli⁹
eſt menſis determinati Deinde d̄r Lunatio eſt illius men

ſis in q̄ finit̄ Et ratio eſt qꝛ a fine denotat̄ res ⌊Impare⌋ Dicit actoꝛ ꝙ ſi menſis de q̄ querit̄ ſit par/hꝫ lunationeꝫ imparē ꝛ nō dꝛ par vel impar q̄ ad numeꝝ dieꝝ: ſed q̄ ad ſituationē ſuiꝛ ſic impar hꝫ lunationē parē ꝛ ſic intelligitur de alijs niſi fiat exceptio ꝓpter amboliſmū vel biſſextum

Mobilis.ibo.ciphos.ace.liber.habeto.coenos Quali mēſe dieqꝫ quota verſus dabit iſte Prima dabit mēſem: monſtrabit et altera ſedem.

¶ Hic oſtendit actoꝛ in quo mēſe lunatio amboliſmalis ſit interſerenda ꝛ in qua die menſis incipit. ꝛ debuiſſet diuidi circa ꝑtem iſtam amboliſmales Unde ponit quēdaꝫ verſum in quo ſunt ſeptem dictiones ſeptem amboliſmalibus deſeruientes. pꝛima pro pꝛimo ſecunda ſecundo ꝛc. Iteꝫ nota ꝙ quota eſt pꝛima lr̄a pꝛīe ſillabe in alphabeto in toto menſe incipiendo a ianuario eſt interſerēda lunatio amboliſmalis. ꝛ quota fuerit pꝛima lr̄a ſecunde ſillabe eiuſdem dictionis totta die mēſis eſt lunatio amboliſmalis ita ꝙ h. ꝯputat̄ pro lr̄a Uñ pꝛimus annus amboliſmalis incipit in decembꝛi in ſecunda die ꝛ tunc duo que deberent poni poſt tredecim opoꝛtet poni in eadem tabula in illis. iꝫ. Secūdus ānus incipit in ſeptēbꝛi in ſecunda die Tertius in martio in ſexta die· Quartus ānus in ianuario in tertia die Quintus in ſeptēbꝛi in ſcđa die. Sextus in auguſto in ſecūda die Septimus ꝛ vltimus in martio in quinto die ¶ Ordo eſt ⌊mobilis⌋ pꝛo pꝛīo ⌊ibo⌋ ꝑ ſecundo ⌊ciphos⌋ pꝛo tertio ꝛc. ⌊iſte verſus⌋ monſtrabit in ⌊quali menſe⌋ ꝛ in ⌊quota die⌋ illius menſis fiat ān⁹ āboliſmalis ⌊pꝛima lr̄a dabit⌋ .i. ĩdicabit ⌊mēſem⌋ ⌊ꝛ altera monſtrabit ſedē⌋ .i. locum ꝛ ſituationem in tali menſe.

de lunacōe amboliſmali

Tertia pars

PEr clauis nūerum cognoſces
mobile feſtum Noſcere tu cla
ues per metra ſequentia debes Tūc
auri nūerū numerāt ſumme digito-
rū Vicenos quinos: tridecim plus
eſſe tridenos Vndeviginti epta di-
gitis pro clauibus apta ¶Pol preit:
in ſequitur: medius: medicus: mini
mus poſt Si quadraginta ſuperāt
triginta moueto Eſt nūeruꝫ clauis
illud tibi quod remanebit Anno biſ
ſexti ſi ſept vel quadra re quiris Ci-
tra biſſextū tu iungas clauibus vnū
Si cadat in lucē domini ſuppone ſe
quentem Terminꝰ ꝛ feſtuꝫ nunquā
celebrantur eodē Clauis ab vn-
denis ad quadraginta refertur In
cipiūtqꝫ dies claues nūare ſequētes

¶ Superius actoꝛ determinauit de duabꝰ partibꝰ pꝛinci
palibꝰ ſui libꝛi Hic determinat de tertia ſcꝫ de feſtis mobi
libꝰ Et diuiditur in duas·Primo docet inuenire feſta mo
bilia in quolibet anno Secundo ponit quedam notabi-
lia Secunda ⌊Ebdomadas a nat.⌋ ·Prima in duas ·Pri
mo docet inuenire feſta mobilia ꝑ clauis numeꝝ Secun
do ꝑ verſus feſtis fixis deſeruientes Secunda ⌊·Poſtea
mobil'a⌋·Prima in duas·Primo docet inuenire claues cu
iuſlibet anni Secundo docet valoꝛē eaꝝ Scđa ⌊Dat ti
tibi poſt nūeꝝ⌋·Prima in duas·Primo facit quod dictuꝫ
eſt Secundo ponit vnū notabile Secunda ⌊Si trigin-
ta ſupent⌋·Prima in duas ·Primo docet inuenire claues
cuiuſlibet anni. ſcđo docet ſituare ſup̄ reg'las feriales mē-
ſium Secūda pars ⌊·Primula g·ianu⌋ Et illa ps ⌊ſi ſup
ent.30⌋ diuiditur in duas. ita ꝙ ponit duo notabilia Se
cunda ⌊Clauis ab vndenis⌋ In pꝛima pte đt actoꝛ ꝙ fe-
ſta mobilia cognoſcunt̄ ꝑ nūeꝝ clauium. ⁊ qꝛ loquitur de
clauibꝰ ideo videndum eſt quid ſit clauis ¶ Unde clauis
eſt nūerus nō deſcendens .xi. quadraginta nō excedēs/da
tus anno ad inueniēdū quinqꝫ feſta mobilia ſcꝫ ſeptuageſi
mā q̄drageſimā ⁊c̄. qꝛ ſicut ꝑ clauē intramꝰ domū: ita per
talem nūeꝝ clauium cognoſcunt̄ feſta mobilia/ſiue mani
feſtantur. quare igitur feſta mobilia vocamꝰ /Videamꝰ
vnde ſeptuageſima đr ſeptuaginta ānis vel diebꝰ quibus
filij iſrabel in babilone captiui fuerunt ⁊ illos recolit ſan
cta ecc̄ia nr̄a Vn̄ monachi ieiunāt per illđ tempus ⁊ clau
ditur alleluya vſqꝫ ad paſcha. in memoriā illius captiuita
tis Sed poſſet queri quare dicitur ſeptuageſima cum nō
ſint niſi.64.dies Dicitur ꝙ antiquitus erat moris quan
do aliquis erat inter duas decades non a pꝛecedenti: ſed a
ſubſequēti denotabet̄ Vn̄ cū iſte numerus ſit extr̄s inter
ſexaginta ⁊ ſeptuaginta nō denotat̄ a ſexaginta: ſed a ſep-
tuaginta moꝛe antiqꝝ Alij ꝟo dicūt ꝙ illud tēpus a quo
claudit̄ alleluya vſqꝫ illuc. quaſi mō vocat̄ ſeptuageſima: ⁊

de feſtis mobilibus

clauis

ſunt ſeptuaginta dies ſemꝑ ⁊ aliquis vxorari nõ poteſt in
illis diebꝰ qͥbꝰ ſeptuatuageſima hꝫ celebrari Et ſi queraẗ q̄
re ſeptuageſima in ſancta eccĩa celebretur Dicẽdũ eſt ꝙ ad
modũ populi dei in babilone qui propter peccata nr̃a cele
ſtem hieruſalẽ alienamꝰ in die refrectionis debemꝰ reſur
gere a peccatis nr̃is/ſiue a vicijs/vt corpus xp̄i ſumere di
gne valeamus ⁊ a morte ad celeſtẽ patriã reuertamur ⁊ di-
mittamus oĩa peccata nr̃a Et nota ꝙ iſta videlicet Gl'ia
in excelſis Tedeum laudamus Ite miſſa eſt/nõ cantanẗ
in illo tp̄e. qꝛ eſt cantus letitie ⁊ gaudij Tractus vero dꝛ
a trahendo. qꝛ debemus nos trahere a vicijs ⁊ vacationi
bus importunis Et nuptie nõ celebrantur ad deſignan
dũ dolorẽ filiorꝝ iſrael. quadrageſima dꝛ a quadraginta di
ebꝰ. qꝛ ſunt quadraginta dies. ⁊ ꝑ tot dies debemꝰ ieiuna-
re. qꝛ xp̄s/moyſes/⁊ helias/ieiunauerunt Itẽ nota ꝙ 36.
dies cũ dimidio ſunt decima ps anni ⁊ dcimã partẽ nr̃orꝝ
dierum reddere deo debemus ⁊ ita vitam noſtram deci-
mare debemus. Vñ quattuor dies ſuperadduntur ad fa
ciendum numerum quadrageſime. nec ꝯputanẗ dies do
minice pro ieiunio. qꝛ nõ ieiunauẗ Paſca dicitur a phaſe
quod eſt tranſitus. qꝛ iudei exeũtes in egyptuꝫ mare trãſi
erunt ſicco veſtigio illo die in quo egyptij ſubmerſi ſunt
cũ pharaone Sed nulla eſt melior ratio niſi qꝛ xp̄us in il
la die tranſiuit de morte ad vitã Itẽ queritur quare roga-
tiones ſic appellamus. Ratio eſt. qꝛ tunc ſolemus rogare
deũ pro aerꝫ ſerenitate ad anni fertilitatẽ Quinquaginta
dies ſunt a feſto paſce vſqꝫ ad pẽthecoſtẽ. ideo pẽthecoſtes
dꝛ a pẽtha quod eſt qͥnqꝫ/⁊ coſte quod eſt decẽ/quaſi quin
quies decẽ Sed aliquis poſſet querere quare iſta feſta mo
bilia nõ hñt certum locũ in kalẽdario Dicendũ eſt ꝙ iſta
feſta mobilia ſituãtur ſup̄ lr̃as dñicales. ⁊ qꝛ lr̃e dñicales
in quolibet ãno variomõ mutantur. ideo nõ hñt certũ lo-
cũ. Et nota ꝙ in die iouis poſt dñicã rogationũ eſt aſcen-
ſio dñi Itẽ in die dñica poſt penthecoſtẽ eſt feſtũ trinitatꝭ.

⁊ in die iouis ſequēti eſt feſtum eucariſtie Satis ſunt no
ta feſta iſta mobilia ꝑ alia quinqꝫ. ideo de ipſis nō fit men-
ſio. q꞉ ꝑ alia intelliguntur Itē nota ꝙ qnqꝫ feſta mobilia
inueniunť ꝑ claues:⁊ ſic formať pr̄ia clauis ꝑ additionem
r'lariū ferialiū cū.xix.annis cicli decēnouenalis Et pro pri
ma habem⁹.26.⁊ ita ſcd̄a clauis a prima formať ꝑ additio
nē de.19.cū.26.⁊ ſic erunt quadraginta qnqꝫ.remoue.30.⁊
ſic ſcd̄a clauis erit ex qndecim.⁊ ſic facies ex oībꝫ alijs Pri
ma clauis poteſt formari ab vltima (vnitate remota) ꝑpter
ſaltū lune.⁊ durant calues ꝑ.19.annos vltima clauis .28.
additis.19.⁊.13.remotꝫ propter ſaltū lune Pr̄ia clauis erit
28.⁊ quelibet alia ſequens formatur a prima per additio-
nem de.19.⁊ ſi ſuperet.30.remouere debemus.13. ⁊ reſidu
um retinere pro claue Nota iterum ꝙ claues per quinqꝫ
feſta mobilia inuenire poſſum⁹.⁊ poſſumus ſcire per ſum
mitates.v.digitorum Debemus eīn ponere primum an-
num cicli decemnouenalis in ſummitate pollicꝫ.25.cuꝫ au
reo numero currente in anno de quo queris. in ſummita
te indicis.13.in ſummitate medij.31.in ſummitate medici.
19.in ſummitate auricularis.7.⁊ ſi ſuperent quadragin-
ta debemus remanere.30.⁊ ſic remouent.xi.vt patet in an
no decimoquinto cicli nouenalis cum illo aureo numero
adduntur. 7.⁊ ſic ſunt.22.que pro claue habemus in illo
anno.⁊ ſic de alijs Poſtea ſciendum eſt ꝙ tot dies debe-
mus computare a ſedibus clauium quot ſunt claues in il
lo anno:⁊ numero finito debemus accipere dominicam
proxime ſequentem ⁊ in illa dominica celebratur feſtū mo
bile de quo queris Si vero numerus clauium de quo q̄-
ris finitur in die dominica:tu non debes accipere illā diē
dominicam pro feſto mobili.ſed in ſequenti die dn̄ica cele
brabitur feſtū mobile.⁊ in hoc differimus a iudeis. q꞉ ipſi
tenēt ⁊ feſtū mobile celebrāt eodē die Itē ſciendū eſt ꝙ cla
ues nō deſcendit vndecim nec ſupant quadraginta Item
queriť quare primo agit de numero aureo.q̄ȝ de clauibus

cum ita ſit ꝙ claues ſint digniores: qꝛ valent ad cognitio-
nem feſtoꝝ mobiliū Dicendū eſt ꝙ claues per numerum
aureū habent cognoſci. ſed prius eſt ponere illud per qḋ
aliquid cognoſcitur ꝙ̄ illud quod ꝑ illud cognoſcit̃. qua-
re primo agit de numero aureo ꝙ̄ de clauib᷒ Ad idem: om
ne notificans debet precedere notificatū: ſed ſic eſt ꝙ au-
reus nūerus eſt notificans. claues ꝟo notificate. igit̃: ꝛc.
maior eſt vera. minor ptꝫ. qꝛ oportet quod illud qḋ preſup
ponit aliquid ſit prius ꝙ̄ preſuppoſitum ¶ Ordo eſt. Tu
⌊cognoſces feſtum mobile ꝑ nūernm clauis⌋. i. clauium.
ꝛ ⌊tu debes noſcere⌋. i. cognoſcere ⌊claues ꝑ metra⌋. i. per
verſus ⌊ſequentia⌋. i. ſequens. claues ⌊ſumme⌋. i. ſummi
tates ⌊digitoꝝ nūerant tunc numeꝝ auri⌋. i. aureum nūe
rum. ꝛ poſtea dicit tu ⌊apta⌋. i. adde ⌊digitis pro clauib᷒⌋
. i. pro cognitione clauium ⌊vicenos quinos⌋. i. 25. ſi nūe
rus aureus ſituetur in ſummitate pollicis ſupple. ꝛ adde
⌊tridecim⌋ ſi numerus aureus ſituetur in ſummitate in-
dicꝭ. ꝛ adde ⌊tridenos⌋. i. 30. ⌊plus aſſe⌋. i. cū hoc vnū. ꝛ ſic
ſunt. 30. ꝛ vnum. ꝛ hoc ſupple ſi nūerus aureus ſituetur in
ſummitate mediꝗ ꝛ ⌊apta⌋. i. adde ⌊viginti vnde⌋. i. vno dē
pto. ꝛ ſic ſunt nouēdecim. ꝛ hoc ſi numerus aureus ſituet̃
medico. ꝛ adde ⌊epta⌋. i. 7. ſi nūerus aureus ſituet̃ in ſū-
mitate minimi Et hoc docet cū dicit ⌊pol⌋. i. pollex ⌊pit⌋
. i. precedit: ꝛ ⌊in⌋. i. index ⌊ſequit̃. medius ſequit̃. ꝛ medic᷒
ſequit̃. ꝛ minim᷒ ſequit̃ poſt⌋ alios digitos ⌊Si⌋ claues
⌊ſupāt⌋. i. excedūt ⌊quadraginta⌋ ⌊moueto⌋. i. remoueas
⌊triginta⌋ ⌊illnd quod remanebit⌋ ⌊eſt numer᷒ clauis⌋
. i. tot habebis pro numero clauiū q̄t remanebunt ⌊Si re
quiris⌋. i. vis cognoſcere ⌊ſept⌋. i. ſeptuageſimā ⌊vel qua
dra⌋. i. q̄drageſimā i ⌊āno biſſexti⌋. i. biſſextili ⌊tu iūgas⌋
. i. addas ⌊vnū clauib᷒⌋. i. cū nūero clauiū ⌊citra biſſextū⌋
⌊lux dn̄i⌋. i. dies dn̄ic᷒ ⌊poſt nūeꝝ⌋. i. qui ſequit̃ poſt nūe
rum clauiū ⌊dat⌋. i. ſignificat ⌊tibi feſtū mobile⌋ de quo q̄
ris Sed ſi numer᷒ clauiū ⌊cadat⌋. i. terminetur vl̄ ſituat̃

⌊in lucem⌋.i.in diem⌊dñi⌋.i.dñicalē⌊ſuppone⌋.i.cape di
em⌊ſequentē.⁊ ratio eſt qꝛ⌊terminus⌋.i.finis clauiū⌊⁊
feſtum⌋mobile⌊nunqꝫ⌋ pro nō ⁊ vnqꝫ⌊nō celebrantur⌋
id eſt nō fiunt⌊eadē⌋die⌊clauis⌋.i.numerus clauiū in-
cipiens ſuple⌊ab vndenis⌋.i.ab vndecim⌊refertur ad q̄
draginta⌋⌊qꝫ⌋,p ⁊⌊claues īcipiūt nūerare dies ſequētes⌋

**Primula g.ianu.poſt vltima.g.qꝫ
ſecunda Martis.et aprilis g.tertia
g.qꝫ ſuprema Dat tibi poſt numerū
domini lux mobile feſtum**

¶Hic docet actor ſituationē clauium in menſib⁹ dicens
ꝙ ſupra primā g/ianuarij incipiunt nūerari claues ſeptu
ageſime.⁊ in vltima g/ianuarij incipiunt claues quadra-
geſime.⁊ in ſecūda g.martis incipiūt claues paſce.⁊ in ter
tia g.aprilis incipiunt claues rogationum. ⁊ in vltima g.
aprilis incipiunt claues penthecoſtes Et nota ꝙ dies do
minica poſt claues ſitas eſt ſedes feſtoꝝ mobilium. tamē
ſi ille numerus cadat in die dominica nō debent ibi cele-
brari feſta mobilia.ſꝫ in ſequēti dñica:ne videamur iude-
os imitari/qm̄ apud eos terminus ⁊ feſtum eodē die cele
brant ¶Ordo eſt⌊primula g⌋.i.pria g⌊ianu⌋.i.ianuarij
dat⌊cognoſcere⌋ ſeptuageſimā.⁊⌊vltima g⌋ ipſius dat
cognoſcere quadrageſimā.⌊⁊ ſecunda g martis⌋dat cog
noſcere paſcha.⌊⁊ g.tertia aprilis⌋dat cognoſcere rogati-
ones⌊⁊ ſuprema⌋id eſt vltima.g. ipſius aprilis dat cog-
noſcere feſtum penthecoſtes.

**Poſtea mobilia ſi vis cognoſcere
feſta Priſ.bru.ne.ci.col.feſtis iſtis**

dato ſedem Sedez feſtoꝝum radix tenet indicis hoꝝū Aureus hinc numerus iuncturis inueniatur Dat tibi poſt numeruz domini lux mobile feſtum

¶ Hic docet inuenire feſta mobilia breuius ⁊ ꝑfectius ꝑ ꝟſus feſtis fiſtis defuiētes. dicēſꝙ ꝑ iſtas quinqꝫſillabas ſcꝫ [pris. bru. ne ci. col] habemus ſituationē q̄nqꝫ feſtoꝝ mobiliū. ita ꝙ ꝑ iſtā ſillabā pris que ſituatur in verſibꝫ deſeruientibꝫ ianuario ꝑ quā deſignatur decimaſexta dies ianuarij habemus ſtuationē ſeptuageſime. ꝑ bru octauā diem februarij habemus ſituationē quadrageſime. ꝑ ne. id ē ꝑ iſtā ſillabā ne que ſituatur in 22. die martij habemus ſituationē paſche. ꝑ ci. i. ꝑ iſtā ſillabā ci. que ſituatˀ in 26. die aprilis habemus ſituationē rogationū. ⁊ ꝑ iſtā ſillabā col que ſituatur in decima die maij. habemus ſituationē penthecoſtes ¶ [Sedē feſtoꝝ] Poſtea dicit ꝙ nos debemꝰ iſtas q̄nqꝫ ſillabas in radice indicis ponere: ⁊ in illis debemus inuenire aureum numeꝝ. in die dominica ſequēti illum numeꝝ aureꝝ ſituanˀ feſta mobilia de quibus querere volumus: ⁊ ſi ꝟſus mēſis deficiat debemꝰ accipere verſus mēſis ſequentis ꝯputādo donec veniamus ad iūcturā diei dn̄ice ſequētis aureū numeꝝ ⁊ in tali die ſituatˀ feſtū mobile de quo queris. Ꝑ bigr̄a: ſi vis ſcire quot ſunt ſeptimane a natiuitate dn̄i vſqꝫ ad brādones. accipe iſtā ſillabā bru. ⁊ ſitua illā in radice indicis ⁊ ꝯputa donec inuenias aureū nūeꝝ. ⁊ ſi numerus ſit in eadē iunctura ita ꝙ currat q̄nqꝫ pro aureo nūero accipe ibidē ⁊ q̄re diē dn̄icaꝫ poſt aureū nūeꝝ. ⁊ in illa eſt dies q̄drageſime Et poſtea cō

putabis ſeptimanas a natiuitate dñi vſqꝫ ad illã diẽ dñicã ⁊ ſp inuenies feſtũ ⁊ nũqꝫ deficies ſi ita ſit ꝙ pro lrã dñica li habeamus d.⁊ ı6.pro aureo nũero tũc feſta mobilia pro illo anno ſituãtur in redice indicis ¶ Ordo eſt⌊ſi vis cognoſcere⌋.i.ſcire⌊poſtea⌋que dicta ſunt⌊feſta mobilia⌋tu ⌊dato⌋.i.des ⌊ſedẽ iſtis feſtis⌋ ⌊pris⌋pro ſeptuageſima. ⌊bru⌋pro quadrageſima⌊ne⌋pro feſto paſce⌊ci⌋pro feſto rogationũ ⌊col⌋pro feſto penthecoſtes Et poſtmoduꝫ docet ſituationẽ iſtoꝝ feſtoꝝ p iſtas q̃nqꝫ ſillabas dicens ⌊radix⌋.i.illa iuncta ⌊indicis⌋.i.illius digiti ⌊tenet⌋.i.hꝫ ⌊ſedẽ⌋.i.ſituationẽ⌊hoꝝ feſtoꝝ⌋ mobiliũ Et poſt magis ſpecialiť docet cũ dt ⌊nũerꝰ aureꝰ inueniať i iũcturꝫ⌋r⌊lux dñi⌋.i.dies dñicꝰ pꝰ nũeꝝ dat⌋.i.oñdit⌊tibi feſtũ mobile⌋

Ebdomadas a nat pro feſtis indicis

¶ Quatuor.hic ſeptẽ.tredecim.decas octo.vigint /a dat
¶ Unum queqꝫ diem dat littera poſtea tacta
¶ A dabit edomadam tamen indicis a niſi tangam
¶ Citra queqꝫ vocans iunctura diem mouet vnam

Hic actor docet inuenire terminũ a natiuitate dñi vſqꝫ ad feſta mobilia Et diuidiť i tres ptes Prio oñdit ebdõadas a natitate dñi vſqꝫ ad feſta mobilia Scdo a pẽthecoſte vſqꝫ ad feſtũ bti iohis baptiſte Tertio a pẽthecoſte vſqꝫ ad aduentũ dñi Pria in pncipio Scda⌊A pẽte feſtis⌋Tertia ⌊A penthe diſtat⌋Itẽ pria in duas Prio fac·qd dictũ eſt. Scdo ponit qdã notabile Scda⌊A dabit⌋In pria pte dt actor. ꝙ ſi nos velimus ſcire terminũ a natitate dñi vſqꝫ ad feſta mobilia debemꝰ ſituare iſtas ebdomadas in ſubungula indicis:ita ꝙ quattuor ſeruiũt ſeptuageſime. ⁊.7.q̃drageſie. ıꝫ.paſche:⁊.ı8. rogatõibꝫ:⁊ 2o.pẽthecoſte. Poſtea debeꝰ inueĩre dñicã pꝰ pmatationẽ lũe:i q̃ dñica ſituãť feſta mobilia illiꝰ ãni de q̃ querꝫ.⁊ q̃t erũt iuncture ab a.indicis vſqꝫ ad illam diem dominicam in qua ſituãtur feſta mobilia:tot erunt dies cum ebdomadis pdictis.tũ

ſi feſtum mobile eſt retro a. indicis quot iuncture erūt re-
tro tot dies deficiēt ab ebdomadis. ſicut qn̄ habem⁹. 16.
pꝛo aureo numero. ⁊ e. pꝛo lr̄a dn̄icali tunc feſta mobilia ſi
tuantur ſup. e. indicis. ⁊ ideo ab ebdomadis pꝛedictis de
bemus remouere tres dies. ⁊ ſic de alijs Poſtea pōit vnū
notabile dicēs ꝙ quelibet a. dat vnā ebdomadā cum nūe-
rando dies nō debemus ꝯputare a. indicis. quia eſt ebdo
mada ¶ ⌊Circa queqꝫ⌋ Hic dicit actoꝛ ꝙ quelibet iunctu
ra nō tacta retro a. indicis niſi tangamus a. indicꝫ mouet
.i. remouet vnā diē Et nota ꝙ iuncture pollicis nō ꝯputā
tur hic Ordo eſt. iſta lr̄a ⌊a indicis⌋ .i. illius digiti que
ſituat̄ i ſubungula ei⁹ ⌊dat⌋ .i. oſ̄dit ⌊pꝛo feſtis⌋ mobili
bus ⌊ebdomadas⌋ .i. ſeptianas ⌊a nat⌋ .i. a natitate dn̄i.
.i. oſ̄dit nobis diſtātiā a natitate vſqꝫ ad alia feſta mobi-
lia. qꝛ dat ⌊q̄ttuoꝛ⌋ ꝑ ſeptuageſima. ⁊ dat ⌊hic⌋ .i. ide ⌊7⌋
ꝑ q̄dragesima. ⁊ ſic de alijs. vt ptꝫ ſup̄ Et poſt ea dͭ ꝙ tot
dies debem⁹ addere cum pꝛedictis ebdomadis q̄t ſunt iū
cture ab a. indicis vſqꝫ ad dn̄icam ſequentē numeꝝ aureū
⁊ hoc eſt ⌊q̄qꝫ lr̄a⌋ .i. quelibet lr̄a ⌊tacta⌋ ꝑ ſituationē ⌊po-
ſtea⌋ .i. poſt illas ebdomadas ⌊dat⌋ .i. fcat ⌊vnum diem⌋

A penthe feſtis ſic diſtant feſta iohā
nis Indicis ebdomadas g. ſex dat.
et altera tollit Ultra vel citra dic vt
ſupꝛa viceuerſa A penthe diſtat
aduētus et vnde triginta Ebdo dat
indicis a. b tollit quelibet vnā An-
dree feſto vicinioꝛ oꝛdine quouis.

Ad uentuꝫ domini prima colit feria
Si cadat in lucem domini celebra
tur ibidem.

¶ Hic docet inuenire terminuꝫ a pentecoſte vſqꝫ ad feſtũ
beati iohannis baptiſte dicens ꝙ ſi nos velimus ſcire q̃t
ebdomade ſunt a penthecoſte vſqꝫ ad feſtum beati iohan
nis baptiſte: debemus ponere ſex ebdomadas ſupra g. in-
dicis. ⁊ quot erunt iuncture vſqꝫ ad feſtum mobile/tot di
es debemus remouere ab illis ſex ebdomadis. Si vero
feſtum ſit citra g. indicis tot debemus addere dies cum
illis ſex ebdomadis: quot ſunt iuncture citra g. indicis. ⁊
ſic iſta reg'la ꝯtraria eſt regule precedenti ¶ ⌊A penthe di-
ſtat⌋ Hic docet actor inuenire terminum a penthecoſte vſ
qꝫ ad aduentũ dñi Et diuidit in duas. Primo facit qd̓ di
ctũ eſt Secundo oſtendit vbi debemus incipere aduen-
tum Secũda ⌊Andree feſto⌋ Unde nota ꝙ 29. ebdoma
de poſſunt eſſe a pẽthecoſte vſqꝫ ad aduentũ dñi. ⁊ nõ plu-
res/ſed bene pauciores. ⁊ nõ curandum de dieb9. q2 nulli
ſunt dies ĩmo ebdomada ſemꝑ ꝑficit eo ꝙ ãbo feſta ſemꝑ
ſunt in die dñica Uñ ſi penthecoſtes ſit prope feſtum ſan
cti iohannis baptiſte. tunc ſunt pauciores ſeptimane a pẽ
thecoſte vſqꝫ ad aduentũ dñi Uñ ſemꝑ a natiuitate beati
iohannis baptiſte ſunt. 2 o. due ſeptimane cũ q̃nqꝫ dieb9. ⁊
ideo cũ nũerauerís de tp̃e a pẽthecoſte ad natiuitatem be-
ati iohãnis baptiſte leuiter poteris ſcire abdomadas a pẽ
tecoſte ad aduentum domini. Unde viginti nouem ebdo
made volunt poni ſup̃ a. indicis: ſcꝫ q̃libet b. ab illa a vſqꝫ
ad feſtum mobile remouet vnam ſeptimanam non curan
do de diebus vt dictũ eſt ¶ ⌊Andree feſto⌋ Hic docet ac-
tor inuenire diem aduentus domini dicens ꝙ in die do-
minica propinquiori feſto beati andree ſituatur aduent9

domini. ſiue il la dies dominica pꝛecedat ſiue ſequatur. ⁊ ſi in die dñica celebꝛatur feſtū beati andree: in illa die pꝛopꝛia ſituatur aduent⁹ domini ¶ Ordo eſt ⌊feſta⌋ .i. feſtū ſancti ⌊iohānis⌋ ⌊diſtant⌋ .i. diſtat ⌊ſic⌋ vt ſequitur ⌊a⌋ feſto ⌊penthe⌋ id eſt penthecoſtes ⌊g⌋ iſta littera ⌊indicꝫ⌋ id eſt que ſituatur in indice ⌊dat ſex ebdomadas ⌊⁊ altera g. tollit⌋ id eſt remouet Et poſtmodū docet diſtantiam q̃ eſt inter penthecoſten ⁊ aduentū dicens ⌊aduentus⌋ illud tempus ⌊diſtat⌋ id eſt diſtans ⌊triginta⌋ diebꝫ ⌊vnde⌋ .i. vno dempto ⌊a penthe⌋ .i. a feſto penthecoſtes Senſus ergo eſt aduentus domini diſtat vigintinouem diebus a feſto penthecoſtes. qꝛ iſta littera ⌊a. indicis⌋ que in indice ſituatur dat vigintinouem ebdomadas ⌊⁊ quelibet b colit⌋ id eſt remouet ⌊vnā⌋ Et poſt modum docet ſituationem aduētus dicens ⌊pꝛima feria⌋ id eſt pꝛima dominica ⌊viciniorꝛ⌋ id eſt pꝛoximiorꝛ ⌊feſto⌋ ſancti ⌊andree⌋ ⌊q̄uis oꝛdine⌋ id eſt quocūqꝫ oꝛdine ſiue aᵗ parte ante ſiue a parte poſt ⌊colit⌋ id eſt habet ⌊aduentum dñi⌋ Sed ſi feſtum ſancti andree ⌊cadat⌋ id eueniat ⌊in lucem⌋ .i. in diē ⌊dñi⌋ .i. dominicalem. aduentus ⌊celebꝛatur⌋ .i. fit ⌊ibidem⌋ id eſt in illo die nec differt in dñicā ſequētem

De q̄tuor ptib⁹ anni

Ver petro detur: eſtas ex inde
ſequetur Hanc dabit vrban⁹
autumnū ſimphoꝛianus Feſtum clementis hiemis caput eſt oꝛiētis Vadit hiems retro: cathedrato ſimone
petro Dant crux. lucia. cineres.
cariſmata dia Quod fit in angaria

quarta ſequens feria ¶Poſt pen.cru lu.ci.ſcio tempora biſduo dici.

¶In parte precedenti actor determinauit de tribus prin
cipalibus ſui libri Hic determinat de quarta ꝛ vltima Et
diuiditur in duas ¶Primo facit quod dictum eſt Secun-
do determinat de ieiunijs. Secunda ⌊Dant crux lucie⌋
Et quia facit menſionem de tempore videamus quid ſit
tempus. Unde dicit beatus Auguſtinus In tempore ſu
mus ꝛ in tempore loquimur. ꝛ quid ſit tempus ignoram⁹ Tempus quid ſit
Tempus eſt quo mundus incipit ꝛ mundus finit. vel ſic
Tempus eſt pars eternitatis ꝛ cum hoc anni menſium ꝛ
ebdomadarum ve ſpacium diurni circa diminutionem
vel ſic Tempus eſt menſura motus rerum mutabilium
quo mundus incipit ꝛ quo mundus finit Tempus eſt
materia compoti De diuiſione temporis viſum eſt ſupra
Unde antiqui compotiſte annum diuiſerũt in quattuor
partes. ſcilicet in ver. eſtatem autumnum. ꝛ hyemeꝫ Qua
re ſic vocatur. ratio eſt. quia ver dicitur a vireo res. quia
tunc omnia incipiunt virere. Eſtas dicitur ab eſtu quia
calida eſt Autumnus grece dicitur vel interpretatur mor
bidum latine. quia tunc multi morbi aperiuntur vel na-
ſcuntur. Hyems dicitur ab em quod eſt dimidium. quia
vulgus annum diuidit in hyemem ꝛ eſtatem In prima ver
parte dicit actor ꝙ ver incipit in cathedra ſancti petri. ꝛ p-
tenditur vſqꝫ ad ſeſtum ſancti Urbani ¶Eſtas incipit in eſtas
feſto ſancti Urbani. ꝛ protenditur vſqꝫ ad feſtum ſancti
Symphoriani Autumnus incipit in feſto ſancti Sym
phoriani: ꝛ protenditur vſqꝫ ad feſtum ſancti Clementis.
in quo feſto incipit hyems: ꝛ durat vſqꝫ ad feſtum cathe-
dre ſancti Petri. vbi ver incipit ¶⌊Dant crux⌋ Hic de- de ieiunijs
terminat de ieiunijs Et didit in duas Prio determina de

ieiuniis quattuor tempoꝝ Secundo de ieiuniis alioꝝ fe
ſtoꝝ Secūda ⌊Nat dn̄i penthe⌋ In prima parte dt actor
ꝙ poſt feſtum beate lucie virginis in hyeme. ⁊ poſt feſtum
ſancte crucis in ſeptēbri. poſt cineres. ⁊ poſt penthecoſtē.
fiunt ieiunia: ſcꝫ q̄rta ⁊ ſexta feria. ⁊ ſabbato. qꝛ in quolibꝫ
iſtoꝝ tpoꝝ ſemel aſſignāᷣ hec ieiunia Et rō eſt qꝛ queād-
modū in vere oīa vireſcunt in terra: ſic in nobis debēt vi-
rere virtutes Alia ratio eſt / qꝛ ꝑ ieiunium caro nr̄a tempe
raᷣ ⁊ qꝛ in vere abūdat ſanguis: qui ē humor calidus ⁊ hu
midus. ⁊ nō poteſt tēperari niſi ꝑ ieiuniū. ideo ſūt ieiunia
ibidē ꝯſtituta. In eſtate ſunt ieiunia. qꝛ illud tps eſt ferui
dū. ⁊ ita debemus eſſe feruendi in bonis opibꝫ. Alia rō eſt
qꝛ in illo tpe regnat colera. ſcꝫ humor qui eſt calidus ⁊ ſic
cus. ideo in illo tpe ſunt ieiunia vt tēperentur iſti homo-
res: ſcꝫ colere In autūno ſūt / qꝛ illud tps eſt fructuoſum
⁊ ideo in bonis opibꝫ fructificare debemus Alia ratio eſt
qꝛ melancolia regnat tunc: que eſt frigida ⁊ ſicca ⁊ in illo
tpe ſꝑ abundat. ideo ad temperandū illā melācoliā ieiuni
um fit in autūno In hyeme aūt ſunt ieiunia. qꝛ ſicut her-
be ⁊ folia ſunt mortue: ita in nobis vicia nr̄a anihilari de
bent Alia ratio eſt. qꝛ illud tempus eſt aquoſum ⁊ frigidū
⁊ ne in nobis ſuperabundet fleuma. ideo per ieiunium in
illo tpe carnē noſtrā macerare debemus. Sed queriᷣ q̄re
ieiunia celebranᷣ tribꝫ diebꝫ Dicendū ꝙ eſt ꝓpter tria pec-
cata mortalia euitanda: que ſunt principalia. ſcꝫ que fiunt
cogitatione / verbo ⁊ ope Itē nota ꝙ quidā dicūt ꝙ ſi na-
tale dn̄i celebraᷣ in die lune. vigilia debet ieiunari in ebdo
mada precedenti ſcꝫ in ſabbato. ratio eſt. qꝛ vigilia domi-
ni non cadit in ſeptimana illoꝝ quattuor tempoꝝ hyema
lium qꝛ tps quattuor tēpoꝝ hyemaliū eſt ſignū triſticie. vi
gilia aūt ſignū eſt letitie. ⁊ propter hanc repugnantiā ieiu
nia hyemalia ⁊ vigilia natiuitatis dn̄i nō ceciderunt in eo
dē die Sed hoc tpe pn̄ti nō eſt in vſu noſtro. qꝛ qn̄ natiui-
tas dn̄i eſt in die lune. in ſabbato precedenti eſt duplex ie-

iunium ſcȝ quattuoꝛ tempoꝛum/⁊ natalis domini. ⁊ iſta
ieiunia aſſignantur per hunc verſum.⌊Poſt pen.cru⌋⁊c̃.
Et nota ꝙ angaria dicitur ab ango angis/⁊ vigeo viges
Angaria
Feria dicitur a ferio feris.quod eſt ceſſo ceſſas.quia in il-
lis dieb9 nos debem9 ceſſare ab omni peccato ⁊ malo ope.
¶ Ordo eſt⌊ver⌋id eſt illa ꝑs anni⌊dat⌋id eſt attribuat.
⌊petro⌋.i.cathedre ſancti petri.q̃ eſt in februario ⌊eſtas⌋
illa pars anni ⌊ſequetur exinde⌋id eſt deinde ⌊vrban9⌋
id eſt feſtum ſancti vrbani⌊dabit hanc⌋eſtatem. ⁊⌊ſym-
phoꝛianus⌋.i.feſtum ſancti ſymphoꝛiani dabit⌊autum-
num⌋id eſt illā ꝑtē anni.⁊⌊feſtum⌋ſancti⌊clemētis eſt ca
put⌋id eſt pꝛincipium⌊hyemis⌋id eſt illius partis anni
⌊oꝛientis⌋id eſt incipientis.Poſtea oſtēdit quando fini
atur hyems dicēs⌊hyems⌋id eſt illa pars⌊vadit retro⌋
id eſt finit.⁊ hoc dicto⌊petro cathedrato⌋.i. in cathedra
ſancti petri terminatur hyems Poſtea dicit ꝙ ſm̃ iſta q̃t
tuoꝛ tp̃a ſunt quattuoꝛ ieiunia inſtituta. ⁊ hoc eſt⌊crux⌋
id eſt feſtum ſancte crucis.⁊⌊lucia⌋id eſt feſtuȝ ſancte lu-
cie.⁊⌊cineres⌋id eſt feſtū cinerꝫ.⁊⌊cariſmata dia⌋id eſt fe
ſtum penthecoſtes⌊dāt⌋illud⌊quod fit in āgaria⌋id eſt
in afflictione coꝛpoꝛis ſcȝ ieiunium quattuoꝛ tempoꝛum.
Nam angaria .i.ꝙ ꝯpulſio vel iniuſta coactio Unde in
paſſione.⁊ angariauerunt ſimonē quēdam vt tolleret cru
cem iheſu.ſm̃ papiā angaria officina publica dicuntur.
Poſtea dicit ego⌊ſcio biſduo tempoꝛa⌋id eſt quattuoꝛ tē
poꝛa⌊dici⌋id eſt ſituari⌊poſt pen⌋id eſt poſt pēthecoſtē.
⌊poſt cru⌋id poſt feſtum ſancte crucis in ſeptembꝛi⌊poſt
lu⌋id eſt poſt feſtū ſancte lucie.⁊⌊poſt ci⌋.i.poſt diē cinerꝫ

**Nat domini pentheqȝ.iohan.lau
ſumptio ſancta Iſtis vigiliis ieiunes
luceqȝ marci Petrus.⁊ andreas.**

paulus cum ſimone. iudas ⌉Ut ieiu nemus nos admonet atqȝ matheus

Jſta pars diuiditur in quatuoꝛ partes: ſm ꝙ ponit quattuoꝛ notabilia Secūda ⌊Inde dies egros⌋ Tertia ⌊Si ꝑ quindenos⌋ Quarta ⌊Noſcere ſi queris⌋ In pꝛima dt actoꝛ ꝙ nos debemus ieiunare in vigilijs iſtoꝝ feſtoꝝ ſcȝ in vigilia natalis dñi. in vigilia pēthecoſtes. in vigilia beati iohannis baptiſte. beati laurentij. aſſumptionis beate marie. ⁊ ſilr̄ in luce. in die beati marci euangeliſte. in vigilia apoſtoloꝝ petri ⁊ pauli: ⁊ andree. in vigilia apoſtoloꝝ ſimonis ⁊ iude. in vigilia beati mathei apoſtoli ⁊ euangeliſte Sed queritur quare ieiunamus in die ſancti marci/ ⁊ non in vigilia. Ratio eſt. quia in illa die poꝛtātur cruces ⁊ fiunt proceſſiones. ideo ꝓpter eleuationem crucis preualet ieiunare in die marci ꝙ̄ in vigilia. cum cruces poꝛtenť circūcirca eccleſiam Et nota ꝙ beatus mathias non hȝ ieiunium. qꝛ non fuit de numero duodecim apoſtoloꝛum Jacobꝰ maioꝛ infra paſca occiſus fuit ⁊ eius feſtum celebꝛatur octauo kalendas auguſti (propter ecc̄ie dedicationem) etiam in feſto beati bartholomei non ieiunamus. qꝛ fuit excoꝛiatus In vigilia beati thome nō ieiunamus. qꝛ in aduentu dñi. etiā nō eſt ꝯſuetum ieiunare de beato iohāne. qꝛ eſt poſt natiuitatem dñi. igiť ⁊c. ¶ Oꝛdo eſt. tu ⌊ieiunes in iſtis vigilijs⌋ que ſequunť ſcȝ in vigilia ⌊nat⌋ i. natiuitatis ⌊dñi⌋ ⁊ in vigilia penthecoſtes. ⁊ in vigilia ſancti iohānis. ⁊ in vigilia ſancti laurentij. ⁊ in vigilia aſſumptiōis beate marie ⌊ꝙ̄/ pro et ieunes luce⌋ id eſt in die ſancti marci ⌊petrus ⁊ andreas⌋ patet de ſe textus

Inde dies egros per verſus noueris iſtos Augurio: deci es: audito lu

mine clangor L inquit.olens.abies de egris ſiue egypria cis dieb9
colluit.colus.eſcula. galus Omni=
bus in reliquiſ:ſ3 nõ hic h.nũerabis

Hic docet actor inuenire dies egros per duodecim di=
ctiones:quaꝝ prima deſeruit ianuario.ſecũda februario.
⁊ ſic de alijs:ita ꝙ pro ſolo mẽſe debemus capere primas
ſillabas cuiuſlibet dictionis.⁊ ex illis duab9 ſillabis cape
re duas primas litteras.⁊ ſi ſint plures ſillabe ꝙ̃ due:hoc
eſt cauſa metri.nec debes de his curare.qꝛ non ſunt de ꝓ=
poſito Unde dico ꝙ nos debemus capere primã litteraꝫ
cuiuſlibet duaꝝ primarum.⁊ quota eſt prima lr̃a prime ſil
labe in alphabeto /totta eſt dies egyptiaca in illo menſe:
ↄputãdo a capite eiuſdẽ Jtẽ quota eſt pr̃ia lr̃a ſcđe ſillabe
in alphabeto:tota eſt dies egiptiaca in illo menſe compu=
tando retrograde vel retrocedẽdo Et nota ꝙ h.pro lr̃a nõ
eſt ↄputanda Jtẽ nota ꝙ prima lr̃a ꝑme ſillabe computat̃
ad talem notificationem in principio mẽſis.ſed prima lit=
tera ſecunde ſillabe ſeruit eidem menſi ꝙ̃tũ ad finem eius
Si aũt fuerint pl'es ſillbe ꝙ̃ due:nihil faciunt niſi ꝙ̃tũ ad
ꝑfectionẽ verſus Sꝫ videt̃ ꝙ nõ ſint niſi decẽ dies egipti
aci qm̃ iſti diues dicunt̃ a plagis quas in illis dieb9 deus
miſit in egiptum ꝓpter maliciam pharaonis ⁊ gentis ſue
Sed ſolum fuerunt decẽ plage.ḡ ert ſolum decẽ dies egip
tiaci Dicẽduꝫ eſt ꝙ nõ ſunt niſi decem principales. ſed tñ
ſunt duodecim:tã ꝑncipales ꝙ̃ minus ꝑncipales Jtẽ no
ta ꝙ ſm quoſdã iſti dies vocant̃ egri:qꝛ in illis dieb9 ſi ꝗs
incipiet egrotari ſm illos oporteret mori. Tamẽ illud eſt
falſum ⁊ contra fidem catholicam. ſed dicunt̃ egri: quia
in illis diebus miſit deus egritudineꝫ contra egiptiacos
Jtẽ nota ꝙ ĩ illis dieb9 nõ licet alicui minui ſanguinẽ ei9:
ſed hoc nõ eſt ꝓpt̃ hoc.qm̃ in illis dieb9 ſit bonũ fleubotho

miũm:ſed propter ſuſpicionem remouendã.qm̃ aliqui ã-
tiqui faciebant ſe minui ſanguinẽ in illis diebus ad ſacri
ficandũ plutoni.i.deo infernali.ideo prohibitũ fuit ne ali
quis in illis dieb9 ſanguinẽ ſuũ faceret minui.ne plutoni
videret̃ ſacrificari ⁊ hoc prohibet/qui dicit kal'as menſiũ
nec dies egiptiacos obſeruare debetis Et nota ꝙ antiqui
dicunt horas eſſe in illis dieb9 in quib9 horis ſi aliq̇s mi-
nueret ſanguinem ſuũ/cito caderet morte.ſed hoc eſt falſũ
¶Ordo eſt tu [noueris].i.noſcas [inde].i.deinde [di-
es egros].i.in quib9 punitio immiſſa ẽ ſup egiptios his
verſib9 augurio ⁊c̃.tu [numerabis h] [in omnibus aliis
locis/ſed non numerabis hic].i.in iſto nũero diez

**Menfalus illud habet armatus fi-
lia fidus Minus agit ſedet elizos
zephirus aufert**

In iſtis duobus verſibus ſunt duodecim dictiones mẽ-
ſib9 deſuiẽtes.pr̄ia pr̄io.ſc̄da ſc̄do.vñ ꝑ primã litteram p̄-
me ſillabe cuiuſlibet dictionis habemus in qua hora de9
miſit plagã ſuper egiptiacos a capite menſis.verbigratia
menfalus eſt pr̄ia dictio que deſeruit ianuario/accipiam9
m.q̃ ↄputãdo eſt duodecĩa lr̄a in alphabeto.ḡ ĩ duodecĩa
hora miſit de9 plagã ſup egip.ĩ pr̄ia die egiptiaco ianuarij
Sil'r ĩ pr̄ia lr̄a ſc̄de ſillbe eiuſdẽ dictõis q̃ eſt f.⁊ eſt ſexta in
alphabeto.ḡ in ſexta miſit deus plagã ſup egip.ĩ ſeptĩa die
ianuarij ĩ fine ↄputãdo retrogḡde ita ꝙ h.pro lr̄a ↄputat̃.⁊
ſic de alijs.ꝙ aũt ſint decẽ plage ṗncipales pꝫ ꝑ hos ꝟſus
Prima rubens vnda:ranarum plaga ſecunda
Inde culex triſtis:puniſca notantur in iſtis
Quinta pecus ſternit:ſed viſcera ſexta crepauit
Inde ſubit grando:poſt brucus dente nefando
Nona tetigit ſolam prauam tegit vltima prolem

Si per quindenoſ domini diuiſeris annos His tres adiungens: inditio ſit tibi pꝛeſens Dant centū gentos: tibi mille decē quoq3 reddunt Dū redit october inditio fit noua ſem-per Quattuoꝛ at q3 tribus ipſi pꝛela ta diebus

Hic determinat actoꝛ de inditione Et diuiditur in duas Primo docet inuenire inditionē Secūdo docet eius re-nouationē Scđa [Dū ridet october] Sed qꝛ facit men ſionem de inditione videamꝰ ꝗd ſit inditio ¶ Dū inditio eſt ſpaciū. 15. ānoꝝ ad hn̄dū ꝯſuetudinē rōanoꝝ tpis Inditio cepit initiū a rōanis. qꝛ cū ipſis totū mūdū ſubiugarēt edictū fecerūt ꝙ oēs hōies de quacūq3 prouincia in. 15 annis tria ꝑſoluerent tributa ſub tali ꝯditione ꝙ in fine pꝛimi luſtri perſoluerent es ad arma fabꝛicāda In fine ſecundi auꝝ ad ponendū in cōi vel in gazophilatio Et dicitur gazophilatiū a gaza e. ⁊ philax qđ eſt ſeruare. qꝛ ibi ponunť ⁊ ſeruāť gaze ꝯgregate. aut pōt inditio nominari totus nūerus. 15. annoꝝ ⁊ reuertiť in. 15. anno ad pꝛimum ⁊ erat tāte meōꝛie apud romanos ꝙ nullū pactu3 nullūq3 finem eſſe pꝛiuilegiū vel ſtabile niſi attribueretur ānus inditionalis. ⁊ fecerunt vt facta inditione in meōꝛiā haberetur eoꝝ. Et dꝛ inditio ab indico cas. ⁊ poniť in ſero paſcali. ⁊ ſic viſum eſt quid ſit inditio Unde nota ꝙ ānus dn̄i diuiſus ꝑ. 15. tribꝫ additis qui iam tranſierant qn̄ natiuitas manifeſta fuit in hoc ſeculo poſſumꝰ habere inditio-

de indicione

nem cuiuſlibet anni ex reſiduo talis diuiſionis: ꝛ nihil re
ſtat ex tali diuiſione tunc ſumus in qundecimo āno indi
tōis Poſtea dicit ꝙ in octobri ſp̄ renouaꝛ inditio in octa-
ua kalenda octobris que ſituaꝛ in ſeptēbri in ſeptima die
ante ſeptembrem ꝛ ita ꝯſueuerunt romani Poſtea dicit ꝙ
de mille diuiſis p.15. remanent decē. ꝛ ex centum decē Itē
nota ꝙ ꝓpter iuuenes indicio ſp̄ habeꝛ in ptiendo annos
dñi p.15. ꝛ illud qđ nequit partiri p.15. trib; annis additis
erit indicio quia ſp̄ cum hoc qđ remanet debemus addere
tres annos vel aliter non haberemus compotum ¶ Or
do eſt ⌊ſi diuiſeris annos⌋ ab incarnatione ⌊dñi p quin-
denos⌋ .i. p.15. tu duo ⌊adiungēs⌋ id eſt addens cuꝫ ⌊bis
tres⌋ annos ⌊inditio⌋ illud ſpacium ⌊ſit pn̄ſens⌋ centum
diuiſi p.15. ⌊dant gētos⌋ .i. decē ⌊quoqꝫ⌋ pro ꝛ ⌊mille red
dunt⌋ id eſt dant ⌊tibi decem⌋ ⌊inditio fit ſemper noua⌋
id eſt renouatur ⌊dum⌋ pro qñ ⌊october redit/ipſi in quā
⌊prelata quattuor ꝛ trib;⌋ id eſt ſeptem dieb; illi octobri. i.
inditio renouaꝛ ſingulis annis. 7. dieb; ante octobrem

Noſcere ſi queris que littera ſit ta-
bularis Alphabeta duo debes cog
noſcere primo B poſt punct. primū
ſed a. pre punct. eſto ſecundū Uel
prime nigre fiant: rubeeqꝫ ſecunde
Primū finit in v. reliquū ſe termi-
nat in q Indicis incipiat ra primū.
ſexta ſecundū Incipiet medici. poſt
Que dñi poterit/hec lr̄a ſit tabularis aur̄ tāgere lucē

littera tabularis

¶ Nunc ſequitur vltimum capitulum iſtius libri in quo
actor docet inuenire lr̄am tabularē cuiuſlibet anni. ⁊ q̄a
regl'e ſunt tradicte ⁊ ꝯfuſe in ꝯpoto ad inueniendum feſta
mobilia ad noticiā tp̄is. ideo ſubiungit actor de tabulis.
Prīo dās regulā gn̄alē ad oēs terminos in quibꝫ ꝑ vnā
ſolā lr̄am feſta mobilia ⁊ multa alia poſſum⁹ ſcire vel inue
nire Nota ꝙ eadē materia ꝯpoti p̄cedens ⁊ eadē intentio
eſt hic. ſed melior eſt vtilitas huius notabilis. q2 ſub bre-
uitate multa hic ponuntur illa ꝙ complexione ponuntur
Et poteſt diuidi in duas Primo docet inuenire duo al-
phabeta Secūdo docet illoꝝ valorē Secūda ⌞B ſex eb-
domadas⌟ In duas Primo docet alphabeta Scđo do-
cet ſituare illa in ſiniſtra manu Scđa ⌞Indicis incipiet⌟
Itē in duas Prīo facit qđ dictum eſt Scđo ponit drām
inter illa duo alphabeta: ſiue inter lr̄as illoꝝ Scđa ⌞Pri
mum finit Et illa diuidit in duas ſm ꝙ ponit duas drās
Scđa ⌞Vel prime nigre⌟ In prīa pte dicit actor ꝙ ſi tu
velis ſcire q̄ lr̄a ſit tabularis debes cognoſcere duo alpha-
beta Deinde dt ꝙ lr̄e primi debēt habere vnum punctum
poſt ſe. ſed lr̄e ſecundi alphabeti debēt habere ante ſe. ⁊ h̄
mō drn̄t iſta duo alphabeta Deinde pōit aliā drām dicēs
ꝙ lr̄e p̄mi debēt eſſe nigre. ⁊ lr̄e ſecūdi debēt eē rubee Poſt
ea dt ꝙ primū incipitur per b. ⁊ finitur in v. ⁊ ſecundū in-
cipit ꝑ a. ⁊ finit in q. ita ꝙ b. pro lr̄a ꝯputat ¶ Indicis in
cipiet⌟ Hic docet actor ſituationē illoꝝ alphabetoꝝ dicēs
ꝙ primū incipit in radice indicis. ⁊ ibi b. ponitur pro pri
ma lr̄a primi alphabeti. ⁊ ſituātur lr̄e ſequentes in iunctu
ris indicis/medij/medici/vſqꝫ ad ſextā iuncturā eiuſdem
medici: in qua ſituatur prīa lr̄a ſecundi alphabeti ſcꝫ a/⁊
ſituant iſta duo alphabeta in iuncturis interioribus ⁊ ex-
terioribꝰ quattuor digitoꝝ ꝯputando prīo iuncturas inte
riores indicis: ⁊ poſtea exteriores. ⁊ ſilr in alijs digitis ita
ꝙ ſecundum alphabetum finitur in groſſa radice indicis
⌞Poſt auꝝ⌟ Dicit actor ꝙ lr̄a tabularis ſiue ſit primi

Quarta pars

alphabeti ſiue ſecundi cadens ſupra litteram dñicalẽ poſt
aurꝫ id eſt poſt iuncturam in qua ſituatur nũerus aureus
eſt lr̃a tabularis anni in quo ſumus ¶ Ordo eſt ⌊ſi q̃ris⌋
id eſt ſiuis ⌊noſcere⌋.i.cognoſcere⌊que lr̃a ſit tabularis⌋
⌊debes cognoſcere⌋.i.ſcire⌊primo⌋.i.in p̃mis duo alpha
beta⌋eſſe.qꝛ primum alphabetũ ⌊eſto⌋.i.ſit ⌊poſt punctũ
b⌋ ⁊ ſecundũ⌋ ſit ⌊pre⌋.i.ante⌊punctũ a⌋ ⌊vel prime⌋lr̃e
tabulares ⌊fiãt nigre⌋⌊qꝛ⌋pro ⁊ ⌊ſecunde⌋ fiãt ⌊rubee⌋
ibi oñdit vbi qȯlibet alphabetum finitur dicens ⌊p̃muꝫ⌋
alphabetũ ⌊finit⌋.i.terminatꝛ⌊in v⌋ ⁊ ⌊reliquũ⌋.i.ſecun-
dum alphabetũ ⌊terminat⌋.i.finit ⌊ſe in q⌋ Cõſequenter
hic docet ſituare iſta duo alphabeta dicens ⌊ra⌋.i. radix.
⌊indicis⌋.i.illius digiti ⌊incipiat primum⌋alphabetum
⌊ſexta⌋iũctura.i.ſecũda ſubũgula⌊medici⌋.i.illius digiti
⌊incipiet ſecundũ⌋ alphabetũ .i.p̃mũ ſituatꝛ in radice in-
dicis.⁊ ſecundũ in ſecũda ſubungl'a medici.hic oñdit que
lr̃a eſt tabularis dicẽs⌊hec lr̃a⌋.i. illa lr̃a ⌊ſit tabularis⌋
⌊que poterit tangere lucem dñi⌋id eſt diem dñicam⌊poſt
aurum⌋id eſt poſt aureum numerum

B ſex ebdomadas.f.ſeptenas.dat
n.octo Uqꝫ nouem.g ſecunda de-
cem:quibus o dabit vnam Addidit
ebdomadis.b. dies tres iniciales.
Litera queqꝫ ſequens premiſſis ad
didit vnam Anno biſſexti vult vna
dies ſuperaddi

¶ Hic docet actor valorem alphabetorum dicens ꝙ quã
do b.primi alphabeti eſt litera tabularis habemus in illo

anno ſex ebdomadas ⁊ tres dies inter natiuitatem domi- ni ⁊ brandones.quando f.ſeptem.quando n.octo.quãdo v.nouem.⁊ iſte littere ſunt primi alphabeti.quando g. ſe- cundi alpha beti eſt littera tabularis habemus decem.qñ o.vndecim.⁊ ſic habemus litteras principales tabulares quarum quattuor ſunt primi alphabeti ſcilicet.b.f.a. ⁊ v. ⁊ due ſecundi ſcilicet g.⁊ o. Alie autē littere ſequētes iſtas litteras principales addūt tot dies quot ſunt littere poſt litteram principalem.quando aliqua littera non principa lis eſt tabularis tunc ſunt tot ſeptimane a natiuitate do- mini vſqꝫ ad quadrageſimam quot erunt ſi littera princi- palis precedens illam verſus principalem,eſſet tabularis tot diebus quot ſunt littere ab illa littera principali prece dente vſqꝫ ad litteram tabularem tamen in anno biſſextili debet ſemper addi vna dies propter biſſextuꝫ ¶Ordo eſt iſta lr̃a ⌊b⌋ primi alphabeti⌊dat ſex ebdomadas⌋ ⌊f dat ſeptem⌋ ⁊ ⌊n. dat octo⌋ebdomadas. ⁊ ⌊v⌋que littera eſt finis primi alphabeti dat⌊nouē⌋ ⌊qꝫ⌋pro ⁊⌊g. ſecūda⌋ id eſt que eſt in ſecundo alphabeto dat⌊decem⌋⌊quibus o.dabit⌋id eſt addet ⌊vnaꝫ⌋ebdomadā. ⁊⌊b addidit tres dies iniciales⌋cū⌊ebdomadis⌋⁊ queqꝫ littera ſequēs ad didit vnam⌋ebdomadam cum predictis ⌊vna dies vult ſuperaddi⌋id eſt addi⌊anno biſſexti⌋.i.in āno biſſextli.

¶Finit Compotus feliciter

Que vix antiqui potuerunt ſcribere libris
Decurrendo polum cōſtanti mente rotundum
Aeriaſqꝫ domos tentando ⁊ ſidera cuncta
Queqꝫ fluunt ex his:⁊ quomodo ſol moueatur
Intus habes collecta breui compendio ⁊ arte

¶Diuiſio libri

Quattuor in libro partes non te latet eſſe
Quarum prima notat quis ſolis circulus extat

Diſſinitiones.

Altera demonſtrat quo ciclo luna mouetur
Tertia feſta docet/que continuo variantur
Quartaqꝫ tempoꝛibus partitur quattuoꝛ annum

¶ Diſſinitio cicli ſolaris

Eſt ſpacium ciclus ſolaris quo peragrando
Ciclum ſigniferum complet ſeptem quater annos
Sol.⁊ ad idem punctum rurſum petit vnde receſſit
Hos annos domini clare tibi littera monſtrat
Quosin iuncturis debes numerare ſiniſtre

¶ Diſſinitio cicli lunaris

Ciclus lunaris denos nonos habet annos
Eſt ſic/eſt ſpacium annoꝛum quo luna mouendo
Denos ⁊ nonos redeundo perficit annos
Orbis lunaris minoꝛ eſt ꝙ ſolis:⁊ ex hoc
Tempoꝛe:tranſit curſum ſibi luna minoꝛi

¶ Diſſinitio feſti mobilis ⁊ feſti fixi

Quod certum nec habet nec habere locum valet.illud
Abſqꝫaliquo dubio tu feſtum mobile dicas
Queqꝫ locum retinent certum ſibi fixa vocabis
Inter mobilia dicas ſemper foꝛe quinqꝫ
Fixa ſed in numero non ſunt facili ad numerandum

¶ De q̄ttuoꝛ tēpoꝛibꝰ anni:⁊ pꝛīo de vere

Verqꝫ nounm ſtabit cinctum floꝛente coꝛona
Pinguens purpureo venantia pꝛata coloꝛe
Ver placidum vario nectit de floꝛe coꝛonas
Vere nouo letis decoꝛantur floꝛibus arua
Veris honos tepidum floꝛet.vere omnia rident

¶ De eſtate

Stabit nuda eſtas:⁊ ſpicea ſerta gerebat
Hoꝛrida ⁊ ethiopis ſignis imitata figuram
Scindit agros eſtas: phebeis ignibus ardens
Frigeferas aruis fert eſtas toꝛrida meſſes
Flamma ceres eſtatis habet ſua tempoꝛe regna

¶ De autumno

Stabat ⁊ autumnus calcatis ſordidus vuis
Labra per autumnum muſto ſpumantia feruent
Pomifer autumnus: tenero dat palmite fructum
Uite coronatas autumnus degrauat vlmos
Fecundos autumne lacus de vitibus imples

¶ De hyeme

Stabat hyems glacie canos hirſuta capillos
Cuius nix humeros circundat. flumina montem
Precipitant ſemperqꝫ riget glacie horrida barba
Albentes hec durat aquas / ⁊ flumina nectit
Triſtis hyems niueo montes velamine veſtit

¶ De duodecim ſignis

Signorum princeps aries: ⁊ taurus: ⁊ vna
Tindaride iuuenes. ⁊ feruida branchia cancri
Herculeuſqꝫ leo nemee pauor: almaqꝫ virgo
Libra iugo equali pendens. ⁊ ſcorpius acer
Centhauruſqꝫ ſenex chiron: ⁊ cornua capri
Dilectuſqꝫ ioui puer: ⁊ duo ſidera piſces

¶ De eiſdem ſignis

Corniger in primis aries. ⁊ corniger alter
Thaurus. item gemini. ſequitur quos cancer aduſtus
Terribiliſqꝫ fere ſpecies. ⁊ iuſta puella
Libra ſimul. nigrumqꝫ ferens. in acumine verus
Centauruſqꝫ biformis adeſt. pelagiqꝫ puella
Et qui portat aquã puer vrniger: ⁊ duo piſces

¶ Impreſſum Argñ. per Johãmem pryß,
Anno domini. 1488. 18. kall. decembris.

Incipit textus algoriſmi.

OMnia que a primeua rerum origine proceſſerunt ratione numerorum ſunt ad-inuenta. ⁊ quēadmodum res ſunt ſic habent cognoſci. Unde in vniuerſa rerum cognitione ars numerādi eſt cooperatiua. Hanc igitur numerandi ſcientiam cōpendioſam quidam phūs edidit nomine Algus Unde ⁊ Algoriſmus nuncupatur: vel ars numerādi: vel ars introductoria in numerum. Cum igitur hec ſcientia de qua ad preſens intendimus circa numerum exiſtat. Primo vidēdum eſt quid ſit eius proprium nomen. ⁊ vnde dicatur. Deinde quid ſit numerus. ⁊ quot ſint ſpecies nūeri. Eſt em̄ nomen ipſius Algoriſmus. Et dicitur ab algos. i. ars. ⁊ riſmus qd̄ eſt numerus/quaſi ars numerandi. Numerus quidem dupliciter notificatur. ſcilicet materialiter ⁊ formaliter. Materialiter em̄ eſt numerus vnitates collecte. Formaliter em̄ numerus eſt multitudo ex vnitatibꝫ profuſa. Unitas vero eſt ſcd̄m quam omnis res vna dicitur. Numerorum autem alius digitus/alius articulus/alius numerus compoſitus. Digitus quidem eſt omnis numerus minor denario. Articulus eſt omnis numerus diuiſibilis in decem partes equales. ita q̄ nihil ſit reſiduū nec diminutum. Compoſitus numerus ſiue mixtus eſt qui cōſtat ex digito ⁊ articulo. Et ſciendum q̄ omnis numerus inter duos articlos proximos eſt compoſitus numerus. Huius autem artis nouem ſunt ſpecies. ſcꝫ numeratio. additio. ſubtractio. mediatio. duplatio. multiplicatio. diuiſio. progreſſio. radicum extractio. Et hoc adhuc dupliciter. videlicet in numeris cubitis ⁊ quadratis. inter quas primo de numeratione eſt pertractandū deinde de alijs cōſequenter pertractemus.

De numeratione

Eſt autem numeratio cuiuſlibet numeri per figu-
ras cōpetentes artificialis computatio. Et ſcien-
dum ꝙ figura. locus. dr̃a. limes. idem ſupponunt.
ſed a diuerſis rōnibꝫ imponunť / figura eñ dr̄ q̃ntū ad li-
nee ꝓtractionē Dr̃a ṽo q̃tū ꝑ illā oñdiť q̃liť figura ſeq̄nēs
differt a precedēte Locꝰ vero dr̄ rōne ſpacij in quo ſcribiť.
Limes vero dr̄ q̄ eſt via ordinata ad cuiuſlibet numeri re
preſentationē Sciendū igiť ꝙ iuxta nouē limites nouem
inueniūť figure ſ̄catiue nouē digitos repreſentantes que
ſunt 9. 8. 7. 6. 5. 4. 3. 2. 1. Decima vero dicitur theca vl' cir
culus vel cifra vel figura nihili / quia ꝑſe nihil ſig̃t. quam-
uis ip̃a nihil ſ̄cat tñ ip̃a locū tenēs dat alijs ſ̄care. Nā ſi-
ne cifra vel cifris purꝰ articulus ſcribi nō pōt. Cū igiť per
has nouē figuras ſ̄catiuas q̄ñqꝫ adiūctas cifre vel cifris
ꝯtingat quēlibet nūeꝝ rep̄ñtari / iō ñ fuit nc̄c̄e pl'es figuras
ſ̄catiuas inuenire. Quilibet igiť nūerus digiꝰ figura vna
ſola ſibi appropriata hꝫ ſcribi. vt 1. 2. 3. 4. Oīs vero artic'ls
ꝑ cifrā ⁊ digitū a quo denoīatur ille articulus hꝫ rep̄ñtari
vt 10. 20. 30. Qm̄ q̄libet articulꝰ ab aliquo denoīať digito
vt denariꝰ ab vnitate. vigētenariꝰ a binario. ⁊ ſic de alijs.
Oīs q̄dē digitꝰ hꝫ poni in p̄ma dr̃a. Oīs vero articulꝰ in
ſc̄da. Oīs q̄dē nūerus a decē vſqꝫ ad centū. vt cētenariꝰ ex-
cludať hꝫ ſcribi duabꝫ figuris. vt 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. ⁊c.
Si ſit articulus ꝑ cifrā p̄mo loco poſitā. ⁊ figurā ſcp̄tam
verſus ſiniſtrā que ſ̄cat digitū a q̄ denoīať artic'ls Si ſit
nūerus ꝯpoſitus ſcribať digitꝰ q̄ eſt ꝑs illius ꝯpoſiti ⁊ ſi-
niſtreť artic'ls vt prius. Oīs nūerus q̄ eſt a cētum vſqꝫ ad
mille. vt millenarius excludať ꝑ tres figuras hꝫ ſcribi vt
100. 200. 300. 400. 500. 600. 700. 800. 900. Oīs nūerꝰ a
mille vſqꝫ ad decēmilia ꝑ quatuor figuras hꝫ ſcribi. 1000.
2000. 3000. 4000. 5000. 6000. 7000. 8000. ⁊ ſic de alijs.
Nota etiam ꝙ quelibet figura p̄mo loco poſita ſ̄cat ſuum
digitū. ſed in ſc̄do decies ſuū digitū. i tertio cencies ſuū di
gitū. in q̃rto mileſies ſuū digitū. in q̄nto decies milleſies.
in ſexto cēcies milleſies. in ſeptimo milleſies mille. ⁊ ſic in
infinitū multiplicando. ꝑ hec tria. 10. 100. 1000. Que tñ in

hac oēs ꝯprehendunꝛ maxīa Et ſciendū ꝙ quelibet figu-
ra in ſequēti loco poīta decies tm̄ ꝑcat q̄ntū in precedenti.
Et ſciendū eſt ꝙ ſupra quālibet figurā millenarij poītam
ꝯpetenter pōt poni pūctus quidā ad denotādū q̄t tot mil
lenarios dꝫ vltima figura repn̄tare q̄t fuerint pūcta ꝑtran
ſita Siniſtrorſum aūt ſcribimꝰ in hac arte more arabum
huius ſcientie inuētoꝝ vel hac ratione qm̄ vt in legēdo cō
ſuetum ordinē ſeruātes maiorē nūeꝝ preponamꝰ minori.

De additione.

Additio ē nūri l' nūeroꝝ ad vnū aggregatō. vt videaꝛ
ſūma excreſcēs In additiōe duo ordines figuraꝝ
ſunt neccij ſcꝫ nūerꝰ cui dꝫ fieri additio/⁊ nūerus
addendus. Nūerus ꝓo cui debet fieri additio dꝫ ſup̄ ſcri
bi. ⁊ eſt nūerꝰ q̄ recipit additionē alteriꝰ. Nūerꝰ addēdus ē
iſte q̄ dꝫ addi. ⁊ dꝫ ſubſcribi. ⁊ ꝯpetētiꝰ eſt ꝙ minor addaꝛ
maiori. ⁊ ſubſcribeꝛ ꝙ̄ ecōuerſo. Sꝫ ſiue fiat ſic vl' non ſꝑ
idē euenit Si velis igiꝛ nūero nūeꝝ addere. ſcribe nūeꝝ
cui dꝫ fieri additio in ſupiori ordīe ꝑ ſuas dr̄as Ita ꝙ pria
inferiorꝫ ordinis ſit ſub pria ſupioris ordīs Ex tali igiꝛ
additione excreſcit digitus/aut articl's aut nūerꝰ ꝯpoitꝰ
Si digitꝰ loco ſupiorꝫ delete ſcribaꝛ digitꝰ excreſcēs. Si
articulꝰ loco ſupioris delete ſcribaꝛ cifra/⁊ trāſferaꝛ digi-
tus a q̄ denoīaꝛ iſte articl's verſus ſiniſtrā ꝑtē/⁊ addatur
ꝓxīe figure ſeqn̄ti ſi ſit figura ſequēs Si aūt nō ſit figura
ſequēs ponaꝛ ad locū vacuū Si aūt ꝯtingat ꝙ figura ſe-
quēs cui dꝫ fieri additio articl'i ſit cifra. ea deleta loco eius
ſcribaꝛ digitꝰ articuli Sit ſit figura nouenarij ⁊ ei debeat
addi vnitas loco illiꝰ nouenarij ſcribaꝛ cifra ⁊ ſiniſtreꝛ ar
ticulus vt prius. Si excreſcit nūerus ꝯpoſitus loco ſupi
orꝫ delete ſcribaꝛ digitus q̄ eſt ꝑs illius ꝯpoſiti/⁊ ſiniſtreꝛ
articl's vt ꝓus Quo facto addaꝛ ſcd̄a figura ſcd̄e ſibi ſup̄
poſite. ⁊ negociādū eſt vt priꝰ. Notādū etiā ꝙ in additiōe
⁊ in oībꝫ ſpēbꝫ ſequētibꝫ qn̄ vna alij directe ſuppōiꝛ/vtēdū
ē q̄libꝫ figura ac ſi ꝑſe poneret Si vis ꝓbare ꝙ bn̄ feceris
ſbtrahe. ⁊ r̄dibūt eedē figure/qꝛ ſbtractō ē additōis ꝓbatō

De ſubtractione

Subtractio eſt propoſitis duobꝫ numeris maiorꝭ
ad minorē exceſſus inuētio Vl' ſubtractio eſt nūe
ri a nūero ablatio vt videat᷑ ſūma relicta. Minor
aūt de maiori vl' par de pari ſubtrahi pōt/maior ṽo de mi
nori neq̄quā: Ille q̄dē nūerus eſt maior q̄ hꝫ pl'es figuras
dūmō vltīa fuerit ſ̄catiua Si aūt tot ſunt in vno q̄t in re
liquo iudicandū eſt ꝑ vltīas ſiue penultīas. ⁊ ſic deinceps
In ſubtractione duo nūeri ſunt neceſſarij. ſcꝫ nūerus a q̄
debet fieri ſubtractio/⁊ nūerus ſubtrahēdus. Nūerꝰ ſub
trahēdꝰ ſcribēdꝰ ē ī inferiori ordīe ꝑ ſuas drās Nūerꝰ ṽo a
q̄ dꝫ fieri ſubtractio eſt ſcribēdus in ſupiori ordīe ꝑ ſuas
drās/ita q̄ prima ſit ſub ꝓma. ſecunda ſub ſcōa ⁊ ſic dein⸗
ceps. q̄ facto Subtrahe igit᷑ ꝓmā inferiorꝭ ordīs a figura
ſibi ſupraposita. ⁊ illa aut erit par/aut maior/aut minor.
Si par ea deleta loco eius ſcribat᷑ cifra propter figuras
ſequētes ne minus ſignificent Si maior deleantur ab ea
tot vnitates q̄t ꝯtinet inferior figura. ⁊ reſiduum loco eiꝰ
ponatur. Si minor q̄ꝫ maior de minori ſubtrahi nō pōt
mutuet᷑ vnitas a figura proxima ſequēte que valet. 10. reſ⸗
pectu figure precedentis. ab illo igit᷑ denario ⁊ a figura a
qua debuit fieri ſubtractio ſimul iunctis ſubtrahat᷑ figu⸗
ra inferior ⁊ reſiduū eius ponat᷑ loco figure delete. Si ṽo
figura a qua debuit mutuari vnitas ſit vnitas/ea deleta
loco eius ſcribatur cifra ne figure ſequentes minus ſ̄cent
⁊ opare vt prius. Si autē figura a qua mutuanda eſt vni
tas ſit cifra. procedat᷑ vlteriꝰ ad figurā ſ̄catiuā. ⁊ ibi mu
tuetur vnitas/⁊ in redeundo loco cuiuſlibet cifre pertrā⸗
ſite ponatur figura nouenarij. Cū igit᷑ ꝑuentū fuerit ad il
lam figurā de qua intenditur remaneat tm̄ denarius. ab
illo igit᷑ denario deleantur tot vnitates q̄t cōtinet inferior
figura. ⁊ reſiduū loco eius ponatur. Ratio aūt quare loco
cuiuſlibet cifre pertranſite relinquenda eſt figura nouena
rij. eſt hec Si a tertio loco mutuaret᷑ illa reſpectu figure a
qua debuit fieri ſubtractio valuit centū/ſed loco cifre per⸗

ꝑ tranſite relinq̈tur figura nouenarij que valet nonagin-
ta/vbi remanet tm̄ denarius/⁊ eadē erit ratio ſi a quarto
vel a quinto loco mutuaret̄ vnitas. ⁊ ſic de alijs Hoc autē
facto ſubtrahe ſcđam minoꝝ ſiue inferioris a ſcđa ſuperi
oris ordinis/⁊ negociandum eſt vt prius. Sciendū etiā
ꝙ tā in additione poſſumus bene a ſiniſtra incipere rede
undo verſus dexterā/ſed vt docebat̄ fiat comodoſius Si
aūt probare velis vtrū benefeceris an nō. figuras quas ꝑ
us ſubtraxiſti adde/⁊ occurrent tibi eedē figure quas pri-
us habuiſti ſi recte feceris. Silr̄ in additiōe oēs figuras
quas prius habuiſti ſiue addidiſti ſubtrahe. ⁊ redibūt ee-
dem figure ſi bene feceris Eſt em̄ ſubtractio additionis
probatio. ⁊ econuerſo

De mediatione.

MEdiatio eſt numeri ꝓpoſiti medietatis inuētio vt
videat̄ que ⁊ quanta ſit illa medietas In mediatio
ne tm̄ vnus ordo figuraꝝ eſt nccius. ⁊ vnꝰ nūerus
ſcȝ numerus mediandus Si igitur aliquē nūeꝝ mediare
velis. ſcribatur ille nūerus per ſuas drās. ⁊ incipe a dex-
tris. ſcȝ in prima figura verſus ſiniſtrā ſi illa fuerit ſ̄catiua
aut ergo repreſentabit vnitatem aut aliū digitmu Si vni
tatem. loco eius delete ſcribatur cifra ꝓpter figuras ſequē-
tes ne minus ſ̄cent/⁊ ſcribat̄ illa vnitas extra in tabula. ⁊
reſoluat̄ in 60. minuta ⁊ medietas illoꝝ 60. minutoꝝ abij
ciatur. reliqua ꝟo medietas reſeruet̄ exteriꝰ in tabula ſcȝ 30
vel ſcribat̄ exteriꝰ figura dimidij dꝫ cū ſuo tytello ſic ſ. dꝫ.
de qua nullū locū ordinis ſcȝ proprietatē vnitatꝭ obtinet
aliquid tn̄ ſ̄cat/qꝛ medietas duplicata in ſuū locū recipiet̄
in duplacōe Si aūt ꝑma figura ſ̄cat aliū digitū ab vnita
te ille erit par. aut impar Si par loco eius ſcribat̄ medie-
tas illius paris digiti Si impar ſumme proximū numeꝝ
parē ſub illo ↄtentū ⁊ medietatē pone loco illis imparꝭ/de
vnitate aūt que remanet medianda fac vt prius. hoc q̈dcȝ

facto medianda eſt ſcđa/ſi ſit cifra ꝑtermittaꝛ intacta Si
ſit ſ̃catia Aut erit par aut impar/ſi par loco illiꝰ delete ſcri
baꝛ eiꝰ medietas Si impar ſumme primũ nũeꝝ parẽ ſub
illo ꝯtentũ loco imparꝫ delete ſcribaꝛ illius medietas. vni
tas aũt q̄ remanet mediãda reſpectu ꝓcedentis valet decẽ
diuidaꝛ ergo ille denarius in duos q̇narios/⁊ vnꝰ eoꝝ ab
ĳciaꝛ reliquus ꝓ̄o addaꝛ figure ꝓcedenti Si aũt cifra fue
rit cui dꝫ addi ille quinarius ipſa deleta ſcribaꝛ quinariꝰ/
⁊ ſic operandum eſt donec totaliter medietur

De duplatione.

Duplatio eſt numer ꝓpoſiti ad ſeipm̄ aggregatio
vt videaꝛ ſũma excreſcens Jn duplatione igiꝛ tm̄
vnꝰ ordo figuraꝝ eſt nccĩꝰ/⁊ inchoãdus a ſiniſtra
ſiue figura maiori ⁊ hoc ſ̃m figurã maiorẽ nũeꝝ repñtãtẽ
Jn tribꝫ aũt ſpẽbꝫ precedẽtibꝫ inchoamus a dextra ⁊ mio
ri Jn hac igiꝛ ſpẽ ⁊ in oĩbꝫ ſeqñtibꝫ ĩchoamꝰ a ſiniſtra ver
ſus dextrã ꝓ̄. Subtrahis aut addis a dextris vł mediab̄.
Alleua dupla diuide multiplica. Extrahe radicẽ geminaꝝ
ſub ꝑte ſiniſtra. Qm̄ ſi in ꝑ̇ma incipias duplare qñqꝫ ꝯtin
gat ſemel. qñqꝫ bis idẽ duplare Et licet aliq̄ mõ poſſemꝰ oꝑ
ari incipiẽdo a dextris tñ difficilioꝛ doctrina ⁊ oꝑatio Si
vis igiꝛ aliquẽ nũeꝝ duplare ſcribe ꝑ̇mo illũ ꝑ ſuas drãs.
⁊ dupleꝛ vltia ex nũerꝫ Ex illa igiꝛ duplatiõe aut excreſcit
articł's aut digitus/aut nũerꝰ ꝯpoſitꝰ Si digitus loco ſu
ꝑioris delete ſcribaꝛ digitus excreſcens Si articł's loco
prioris delete ſcribaꝛ cifra ⁊ ſiniſtreꝛ articulus . Si nũerꝰ
ꝯpoſitus loco prioris delete ſcribaꝛ digitus q̇ eſt ꝑs illiꝰ
nũeri ꝯpoſiti ⁊ ſiniſtreꝛ articł's Hoc facto duplenda eſt pe
nultima. ⁊ quicq̇d excreuerit negociandũ eſt vt prius Si
vero occurreret cifra relinquenda eſt intacta . ſed ſi aliq̇s
nũerus dꝫ addi loco illiꝰ delete ſcribaꝛ nũerꝰ addẽdus/eo
dem etiam modo oꝑandum eſt de oĩbꝫ alijs Probatio ta
lis eſt ſi recte feceris duplaueris media. ⁊ ſi recte mediaue

ris dupla/⁊ occurrent eedē figure q̄s prius hūiſti Eſt em̄
duplatio mediationis probatio. ⁊ econuerſo

¶ De multiplicatione.

Multiplicatio eſt nūeri propoſiti ꝑ ſe vel ꝑ aliū pro
poſitis duobꝫ nūeris tertij inuentio q̄ ꝯtinet toci
ens alterū q̄t ſunt vnitates in reliq̄ In ml'tiplicati
one igit̄ duo nūeri ſunt necc̄ij ꝑncipaliter. ſcꝫ nūerus mlti
plicās ⁊ nūerus mūtiplicandus Nūerus mltiplicandus
noīalē recipit appellationē Nūer⁹ ꝓo mltiplicās aduerbi
alē. Pōt em̄ terci⁹ nūerus aſſignari q̄ ꝓduct⁹ dr̄. ꝓueniēs
ex ductiōe vni⁹ in alterū Notandū etiā ꝙ de mltiplicāte pōt
fieri mltiplicandus ⁊ ecōuerſo manēte ſꝑ eadē ſumma nūe
ri Et hoc eſt ꝙ cōiter dr̄ ꝙ oīs nūerus in ſe ꝯuertit̄ multi
plicādo. Sunt aūt mltiplicatōis ſex ſpēs. i. regule Pria
regula qn̄ digitus mltiplicat digitū ſubtrahendus eſt mi
nor digitus ab articl'o ſue denoīatōis q̄ articl's eſt infra cē
tū ꝑ drām ſeu diſtātiā maioris digiti ⁊ denarij denario
ſimul ꝯputato. Exēplū gr̄a ſi velis ſcire q̄t ſint q̄ter octo/vide
q̄t ſint vnitates inter octo ⁊ decē denario ſimul ꝯputato.
⁊ patet ꝙ ſint due vnitates Subtrahat̄ ergo bis q̄ternari
us ab articl'o ſue denoīatōis a q̄draginta remanebunt tri
gintaduo in ſumma tocius mltiplicacōis Scd̄a regl'a eſt
qn̄ digit⁹ multiplicat articulū ducēdus eſt ille digit⁹ mul-
plicās in digitū a q̄ denoīat̄ iſte articulus ⁊ quelibet vni-
tas valet decem Et q̄libet articulus ſeu denarius valet cē
tum Tertia regula eſt qn̄ digitus multiplicat nūerū ꝯpoſi
tū ducendus eſt ille digit⁹ in vtrāqꝫ ꝑtē nūeri ꝯpoſiti. Jta
ꝙ digitus ducat̄ in digitū ꝑ primā regulā ⁊ digitus duca
tur in articulū ꝑ ſcd̄am regulā. poſtea producta ꝯiungan
tur ſimul ⁊ erit ſumma totius multiplicationis Quarta
regl'a eſt qn̄ articl's multiplicat articulū. ducēdus ē digit⁹
a quo denōiatur vnus illorum articulorum in digitum
a quo denominat̄ alter iſtorū/quelibet vnitas valet cen-
tum. ⁊ quilibet articulus mille Quinta regula eſt quādo

articl'ꝰ multiplicat numeꝝ ꝯpoſitū ducendus eſt digitus
articl'i in vtrāqꝫ ptē nūeri ꝯpoſiti. ꝛ totali nūero cifra ꝑpo
nat̄/ ꝛ poſtea ꝯiugāt̄ producta ꝛ patebit ſumma Sexta re
gula ē qn̄ nūerus ꝯpōitus ml'tiplicat nūeꝝ ꝯpoſitū ducen
da eſt vtraqꝫ ps nūeri ml'tiplicātis in vtrāqꝫ ptē ml'tiplicā
di/ ꝛ ſic ducet̄ digitus bis/ qꝛ ſemel in digitū ꝛ ſemel in arti
culū. hic tn̄ articulus nō extendat̄ niſi vel ſolūmō ad ꝑnci
pales articl'os Si velis igit̄ aliquē nūeꝝ ꝑ ſe vel ꝑ alium
ml'tiplicare/ ſcribe nūeꝝ ml'tiplicādū in ſuꝑiori ordine per
ſuas drās Ita tn̄ ꝙ ꝑma inferiorꝫ ſit ſub vltīa ſuꝑiorꝫ or-
dinis. Quo facto ducēda eſt vltima ml'tiplicantis in vlti-
mā ml'tiplicādi. Ex illo igit̄ ductu/ aut excreſcit digitus
aut articl'ꝰ aut nūerus ꝯpōitus. Si digitus ex directo vl'
ꝑciſe ſuꝑ caput figure ml'tiplicātꝫ nūri ſcribat̄ digitus ex
creſcens. Si articl'ꝰ ex directo ſuꝑ caput figure ml'tiplicā
tis ſcribat̄ cifra. ꝛ trāſferat̄ articl'ꝰ ꝟſus ſiniſtrā Si nūerꝰ
ꝯpōitꝰ ex dirc̄o figure ml'tiplicātꝫ ſcribat̄ digitꝰ q̇ eſt ps il
lius nūeri ꝯpōiti. ꝛ ſiniſtret̄ articl'ꝰ vt prius Hoc facto du
cenda eſt penultīa ml'tiplicātis in vltimā multiplicandi/ ꝛ
q̇cq̇d excreuerit negociandū eſt vt prius Et ſic fiat de oīb
alijs nūeris multiplicātꝫ donec ꝑueniat̄ ad primā. que du
cenda eſt in vltimā ml'tiplicādi/ ex illo igit̄ ductu aut excre
ſcit digitus. aut articl'ꝰ. aut ꝯpōitus Si digitus loco ſu-
ꝑiorꝫ delete ſcribat̄ digitus excreſcēs Si articl'ꝰ loco ſuꝑ
iorꝫ delete ſcribat̄ cifra ꝛ ſiniſtret̄ articl'ꝰ Si nūerus ꝯpōi
tus loco ſuꝑiorꝫ delete ſcribat̄ digitus illius nūeri ꝯpōiti
ꝛ ſiniſtret̄ articl'ꝰ vt prius Hoc aūt fcō āīriorādē ſunt fi-
gure ml'tiplicātꝫ ꝑ vnicā drām/ ita ꝙ primā ml'tiplicātꝫ ſit
ſub penultima ml'tiplicādi Reliq̄s ſil'r ꝑ vnū locū āīriora
tis Hoc fcō ducēda eſt figura vltīa ml'tiplicātis in penulti
mā mntiplicādi ſub qua eſt figura prima mnltiplicantis
Et ex illo ductu aut excreſcit digitꝰ aut articl'ꝰ aut nūrꝰ cō
poſitꝰ Si digitꝰ ex dirc̄o figure ſibi ſuꝑ pōite addat̄ digi
tus excreſcēs Si articl'ꝰ ex dirc̄o ſuꝑ caput figure nūeri
ml'tiplicātꝫ ſcribat̄ cifra/ et trāſferat̄ articl'ꝰ ꝟſus ſiniſtraꝫ

Si numerus compoſitus addatur figure ſuprapoſite di
gitus/ et ſiniſtretur articulus vt prius Sil'r quelibet figu
ra ml'tiplicantis ducenda eſt in penultimā multiplicandi
donec veniatur ad primā multiplicantis. Ubi operandum
eſt queādmodū docebatur de prima/ deinde vt prius ante
riorande ſunt figure nūeri multiplicantis per vnicā drām
nec ceſſandum eſt de tali anterioratione nec ductu quouſqꝫ
quelibet figura nūeri multiplicantis. ducatur in quamlibet figu
rā numeri multiplicandi. Si autē contingat quod prima figu
ra numeri multiplicantis ſit cifra/ et ei ſupraponatur figu
ra ſignificatiua loco illius ſuperioris delete ſcribatur cifra Si ſo
occurrit cifra in inferiori ordine inter primā et vltimā figu
rā ex directo ſibi ſupponitur figura ſignificatiua illa relinquēda eſt
intacta Si vero ſpacium ſuppoſitum ſit vacuū in eodē
ponatur cifra. Si contingat quod cifra ſit inter primā figuram et
vltimā nūeri multiplicandi/ anteriorandus eſt ordo figu
rarum per duas drās quoniam ex ductione alicuius figure in cifram
nihil reſultat. Et ex dictis patet quod ſi prima figura nūri ml'
tiplicādi ſit cifra ſub ea nō debet fieri anterioratio. Sciē
dū eſt etiā quod in ml'tiplicatiōe diuiſione/ et radicū extractio
ne competenter pōt relinqui ſpacium vel vacuū inter duos or
dines figurarum/ vt ibi ſcribatur illud quod prouenit addendum
vel ſubtrahendum. ne aliud memorie intercidat

¶ De diuiſione.

Diuiſio eſt numeri per nūerum propoſitis duobus nūeris
maioris in tot partes diſtributio quot ſunt vnitates
in reliquo Notandū eſt etiam quod in diuiſione tres
numeri ſunt neceſſarij. ſcilicet nūerus diuidendus et diuidēs
ſiue diuiſor/ et numerus denotās quotiens ſiue numerus
exiens. Numerus autē diuidendus ſemper debet eſſe maior: vel ſal
tē par nūero diuiſori ſi debeat fieri diuiſio per integra et pa
rē Si velis diuidere aliquē nūerum per ſe vel per alium/ ſcri
be nūerum diuidendum in ſuperiori ordine per ſuas drās diui

ſoꝛē vero ꝑ ſuas drās in inferioꝛi oꝛdīe Ita ꝙ vltīa figu-
ra diuiſoꝛꝫ ſit ſub vltima diuidēdi. penultīa ſub penultīa ⁊
ſic de alijs. ſi ꝯpetēter fieri poſſit. Sunt aūt due cauſe q̄re
aliq̄n vltima diuiſoꝛis locari nō pōt ſub vltīa diuidendi/
qꝛ vltīa inferioꝛꝫ ſubtrahi ñ pōt ab vltīa ſuꝑioꝛꝫ eo ꝙ ſuꝑ
ioꝛ ē minoꝛ inferioꝛi Aut qꝛ licet vltīa inferioꝛꝫ poſſit ſub
trahi aliq̄ciēs a ſuo ſuꝑioꝛi/relique tñ ſubtrahi nō pñt to
tiens a ſuis ſuꝑioꝛibꝰ. Ut ſi vltima inferioꝛis oꝛdinis ſit
par figure ſibi ſuꝑpoſite/penultīa vero ſiue āṗenultīa ſit
maioꝛ His itaqꝫ oꝛdinatꝫ incipiēdūꝫ eſt oꝑari ab vltīa fi
gura nūeri diuiſoꝛꝫ. ⁊ videndū eſt quociēs illa vltīa diuiſo
ris poſſit ſubtrahi ab vltīa figura ſibi ſuꝑpōita/ita ꝙ to-
tiēs penultīa ⁊ āṗenultīa/⁊ ita alij pñt ſubtrahi a ſuis ſu
ꝑioꝛibꝰ ⁊ ſupꝛapoſitis ⁊ a reſiduo ſi aliq̄d fuerit reſiduū Et
notandū ꝙ nō ꝯtingit pluries ſubtrahere q̄ꝫ nonies nec
minus q̄ꝫ ſemel. Uiſo ergo quotiēs figure inferioꝛꝫ oꝛdīs
pñt ſubtrahi a ſuis ſuꝑioꝛibꝰ/ſcribēdꝰ eſt nūerꝰ denotās
quociēs ex directo ſupꝛa caput illius ſuꝑpōite figure ſub
qua eſt pꝛīa figura diuiſoꝛis/⁊ ꝑ iſtā foꝛmā ſiue figuraꝫ de
notātē quociēs ſubtrahende ſunt oēs figure inferioꝛis oꝛ
dinis a ſuis ſupꝛapoſitis Hoc facto anterioꝛāde ſūt figu
re nūeri diuiſoꝛis ſub nūero diuidendo ꝑ vnicā drām ver
ſus dextrā ⁊ negociandū eſt vt pꝛius Si aūt ꝯtingat pꝰ
anterioꝛationē ꝙ vltīa figura nūeri diuiſoꝛꝫ nō poſſit ali-
quociēs ſubtrahi ab vltima diuiſoꝛꝫ a figura ſibi ſuꝑpoſi
ta ſupꝛa figurā ſub qua eſt pꝛima diuiſoꝛis directe ſcribē-
da eſt cifra in oꝛdine nūeri denotātis quociens/⁊ anterio
rande ſunt figure ſicut pꝛius Notādum ꝙ dupliciter hoc
ꝯtingit/aut qꝛ ſuꝑ vltimā nō eſt figura/aut aliq̄/vł ſi eſt
ſibi nō poſſit aliq̄n ſubtrahi nūeri diuiſoꝛis Siłr facien
dum eſt vbicūqꝫ ꝯtingat in nūero diuidēdo ꝙ diuiſoꝛ nō
pōt ſubtrahi ponenda eſt cifra/⁊ anterioꝛāde ſunt figure
nec ceſſandum eſt a tali anterioꝛatione/nec nūero denotā
te quociens poſitione: ⁊ a ductu numeri quociens in diui

ſorem nec a diuiſoris ſubtractione donec pria figura nūe
ri diuiſoris ſit ſubtracta a prima figura diuidēdi Quo fa
cto aut aliq̄d erit reſiduū aut nihil Si aliq̄d reſeruet̄ exte
rius in tabula. ⁊ erit minus diuiſore ſi recta fieret opatio
Si ergo ſcire velis quot vnitates euen iāt de nūero diui-
dēdo cuiuſlibet vnitatꝫ nūeri diuiſoris nūerus denotans
quociens illud oīt Cum igit̄ facta fuerit talis diuiſio/⁊ ꝓ
bare velis vtrum benefeceris an non / multiplica nūe-
rum denotantē quociens ꝑ diuiſorem Et redibunt eedeꝫ
figure quas prius hūiſti ſi nihil fuerit reſiduū/ſi aliq̄d fu-
erit tūc cum additione ⁊ alius reſidui redibūt eedē figure
⁊ ita multiplicatio ꝓbat diuiſionē ⁊ econuerſo/vt ſi facta
multiplicatione diuidat̄ ꝓductum ꝑ multiplicantem ⁊ ex
ibūt in nūero denotāte quociēs figure nūeri ml'tiplicādi

De progreſſione

PRogreſſio eſt nūeroꝝ ſcd̄m eq̄les exceſſus ab vni
tate vel binario ſumptorū aggregatio vt vniuer
ſorū ɔpendioſe ſumma habeatur. Progreſſionū
autem alia eſt naturalis ſiue ɔtinua/alia interciſa ſiue di-
ſcontinua. Naturalis eſt qn̄ incipitur ab vnitate ⁊ nō ob-
mittitur aliq̄s nūerus. vt 1.2.3.4.5.6. ⁊ ſic deinceps Ita ꝙ
ſꝑ nūerus ſequens ſupat precedentē vnitate tm̄ Interci-
ſa eſt qn̄ vniformiter obmittit̄ aliq̄s nūerus. vt 1.3.5.7.
Similiter a binario ꝑoteſt incipi vt 2.4.6 Ut ſic ſemꝑ
numerus ſequens ſuperet numerum precedentem in dua
bus vnitatibꝫ Notandum igitur ꝙ de progreſſione natu
rali due dantur regule Prima eſt quando progreſſio na-
turalis terminatur in numerum parem per medietatem
illius paris multiplica proximum numeꝝ ſuperiorem to-
talis ſūme/⁊ rñdit tibi illaꝫ ſummā. Exēplū gra 1.2.3 4.5.6.7.
8.9.10. ml'tiplica q̄nq3 per vndecim ſic q̄nq̄es. 11. ſumma

totius progreſſionis. 55 Secunda regula eſt talis quādo progreſſio naturalis terminatur in numeꝝ imparē per maiorem portionē ipſius imparis ml'tiplicata nūeꝝ totalem ꝟbigrā.1.2.3.4.5.ml'tiplicet' nūerꝰ ꝗnarius ꝑ trinariū/ſic ter quinqꝫ/ꝛ reſultabit quindenarius. ſumma totius progreſſionis. De progreſſione aūt interciſa ſil'r due dant' regule. Prima eſt illa qñ progreſſio interciſa terminatur in nūeꝝ parē per medietatē illius multiplicata numeꝝ proximum medietati ſupiorē/vt 2.4.6. multiplicetur quaternarius per trinarium ſic ter ꝗtuor ꝛ reſultat duodenarius ſumma totius progreſſionis ꝟ. Si par per mediū ſibi ml'tiplicando ſequētē Secūda talis eſt qñ progreſſio interciſa terminat' in nūeꝝ imparē ml'tiplicata maiorē porcionē per ſeipſam/verbigrā 1.3.5. multiplicet' trinarius per ſeipſum/ſic ter tria ꝛ erit nouenarius ꝛ eſt ſumma totius progreſſionis. ꝟ. Imparibꝫ media ꝑs maior ml'tiplicat ſe.

De radicum extractione.

SEquit' de radicū extractione Et pmo in numeris ꝗdratis Secundo in nūeris cubitis. Vñ videndum eſt quid ſit numerus quadratus/ꝛ que ſit radix numeri quadrati. ꝛ quid ſit radicē numeri quadrati extrahere. Prenotanda tñ eſt hec diuiſio/numeroꝝ alius linearis/alius ſupficialis/alius ꝗdratus/alius ſolidus ſiue cubitus. Numerus linearis eſt qui tm̄ ꝯſiderat' penes proceſſum vel ꝓgreſſum nō hñs reſpectum ad ductionem numeri in numeꝝ/ſicut linea habet tm̄ dimenſionem vnā ſcꝫ longitudinē. Numerus ſuperficialis eſt qui prouenit ex ductu numeri in numeꝝ/inde dr̄ ſuperficialis qꝛ hꝫ duos numeros denotantes vel menſurantes ipſum/ſicut ſuperficies hꝫ duas dimenſiones ſcꝫ longitudinem ꝛ latitudinem. Sed qꝛ numerus pōt dupliciter duci in numeꝝ/ qꝛ aut ſemel aut bis. ſi ſemel ducatur in numeꝝ/qꝛ aut in ſe/aut in aliū. Sciēdū qꝛ ſi ducatur in ſeipſum fit nūerus

q̄dratus/qꝛ diuiſim ſcriptus per vnitates habebit q̄tuoꝛ
latera equalia ad modum quadranguli Si numerus du
catur in alium fit numerus ſupficialis ⁊ non q̄dratus vt
binarius ductus in ternarium ꝯſtituit ſenariū ſcꝫ primuꝫ
numerꝫ ſupficialē Unde patet ꝙ omnis numerus q̄drat⁹
eſt ſupficialis ⁊ nō econuerſo. Radix numeri quadrati eſt
ille numerus qui ita ducit̄ in ſe ſemel /vt bis duo/ſunt q̄-
tuoꝛ/quaternarius eſt pꝛimus numerus quadratus. ⁊ bi
narius eſt eius radix. Nūerus ſolidus ſiue cubicus eſt
q̄ ꝓuenit ex ductu vni⁹ nūeri in nūerꝫ/⁊ dꝛ ſolidus qꝛ ſicut
coꝛpus hꝫ tres dimēſiones. ſcꝫ longitudinē. latitudinem
⁊ ſpiſſitudinem/ita nūerus ille habet tres dimenſiones ſi
ue nūeros producentes Sed numerus pōt dupl'r duci in
numerꝫ/qꝛ aut in ſe ipm aut in aliū Si numerus bis du-
catur in ſe ipm vel ſemel in ſuum q̄dratum. ꝙ idē valet fit
nūerus cubicus Et dꝛ cubicus ab hoc nōie cub⁹ qđ idem
eſt ꝙ coꝛpus ſolidum Si vero aliquis nūerus bis ducat̄
in alium fit nūerus ſolidus ⁊ non cubicus/vt bis tria bis
ꝯſtituunt 12. Unde patet ꝙ oīs numerus cubicus eſt ſoli
dus/⁊ non econuerſo Ex predictis etiam patet ꝙ idē nūe
rus eſt radix quadrati ⁊ cubici. ſed non omnis quadratus
eſt cubicus Patet etiā ꝙ oīs nūerus pōt eſſe radix nūeri
quadrati ⁊ cubici Sed nō omnis numerus eſt quadrat⁹
⁊ cubicus Cū igit̄ ex ductu vnitatis in ſe ſemel vel bis ni-
hil pꝛouenit niſi vnitas Dicit em̄ Boetius in ariſmetrica
ſua/ꝙ vnitas potentionaliter eſt oīs nūerus/null⁹ tamē
actu Notandum etiaꝫ ꝙ inter duos quoſlibet quadratos
pꝛoximos eſt vnum mediū pꝛopoꝛcionale quod pꝛouenit
ex ductione radicis vnius quadrati in radicem alterius
⁊ inter duos cubicos pꝛoximos eſt repire mediū duplex.
ſcꝫ maius medium. ⁊ minus mediū Minus mediuꝫ pꝛo
uenit ex ductu radicis maioris cubici in quadratū mino
rem Maius medium ſi ducatur radix minoꝛis cubici in
quadratum maioꝛis. Cum igitur ſumma ſolidoꝝ in arte

preſenti non fiat proceſſus tm̄.9. proprie nūerorum limi tes diſtinguntur Eſt em̄ limes nūeroꝝ eiuſdeʒ nature in extremis contentoꝝ terminis continua ordinatio/vnde primus limes eſt.9.digitorum continua progreſſio Se⸗cundus limes eſt.9.articulorum principalium Tertius centenariorum Quartus millenarioꝝ.Tres etiam reſul tant in compoſitis per digitorum compoſitionem ſupra quencunq; articulorum trium predictoꝝ.vt ſi alter alteri preponatur per finalis terminationis rationem ex mille⸗narij receptione ſupra ſe quocūq; alio numero precedente ſemel per modum quadratorum aut bis per modum ſoli⸗dorum reſultet penultimus limes ⁊ limes vltimus

RAdicem numeri quadrati extrahere eſt prepoſito aliquo numero radicem eius numeri quadrati in uenire Si numerus q̄dratus ſit propoſitus Si vero non ſit quadratus radicem maximi quadratum ſub numero propoſito inuenire Si velis igitur radicem ali⸗cuius numeri quadrati extrahere ſcribe numeꝝ illum per ſuas drās/⁊ computa numeꝝ figurarum/vtrū ſit par vel impar Si par incipiendū eſt operari ſub penultima Si impar ab vltima/⁊ vt breuiter dicatur ſemper incipiendū eſt ab vltima imparis Sub vltima igitur figura impari loco poſita inueniendus eſt quidam digitus qui ductus in ſe deleat totum ſuprapoſitum reſpectu ſui vel inq̄tum vicinius poteſt Tali autem digito inuento ⁊ ſupiori ſub tracto duplandus eſt ille digitus/⁊ duplatum ponen⸗dum eſt ſub proxima figura anteriori verſus dexteram ⁊ eius ſubduplatum ſub eo. Quo facto inueniendus eſt quidam digitus ſub proxima figura ante duplatum.qui duct⁹ in duplatū deleat totū ſup̄pōitū reſpectu duplati vel inquātū vicinius poteſt Deinde ductus in ſe deleat totū ſuprapoſitum reſpectu ſui vel inq̄tū vicinius poteſt Vel poteſt ita ſubtrahi digitus inuentus vt ducat̄ in duplatū

vel duplata poſtea in ſe. Deinde illa duo producta ſimul
iungantur Ita ꝙ prima figura vltimi producti addatur:
vel ponatur ante primam primi producti/ſecunda primi/
ꝛ ita deinceps Et ſimul ſubtrahatur a totali numero reſpe
ctu digiti inuenti Si autem ꝯtingat ꝙ non poſſit aliq̄s
digitus inueniri/ponenda eſt cifra ſub cifra ſub tertia fi/
gura/ꝛ anteriorandum eſt primum duplatum cuꝫ ſubdu/
plo Nec ceſſandum eſt a talis digiti inuentione/nec a di/
giti inuenti duplatione.nec a duplatoris anterioratione/
nec a ſubdupli ſub duplo poſitione Donec ſub prima fi/
gura inuentus fuerit quidaꝫ digitus. qui ductus in oēs
duplatos deleat totum ſuprapoſitum reſpectu duplatoꝝ
Deinde ductus in ſe deleat totum reſpectu ſui vel inq̄tuꝫ
vicinius poteſt Quo facto aut erit aliquid reſiduum aut
nihil Si nihil conſtat ꝙ numerus propoſitus fuit qua/
dratus.ꝛ eius radix eſt digitus vltimo inuentus/cuꝫ ſub
duplo vel ſubduplis ita ꝙ preponatur Si vero fuerit ali
quid reſiduum conſtat ꝙ numerus propoſitus nō fuit q̄
dratus.ſed digitus vltimo inuentus propoſitus ſub du/
plo vel ſub duplis eſt radix maximi quadrati ſub numero
propoſito contenti Si igitur velis probare vtrum bene/
feceris an non.multiplica digitum vltimo inuentum cuꝫ
ſubduplo vel ſubduplis in ſe. ꝛ redibunt eedem figure
quas prius habuiſti ſi nihil fuerit reſiduum Si aliquid
fuerit reſiduum cum additione illius reſidui redibunt ee
dem figure que prius fuerunt

SEquitur de radicum extractione in numeris
cubicis . Unde videndum eſt quid ſit nume/
rus cubicus.ꝛ que ſit eius radix/ꝛ quid ſit cu/
bicam radicem extrahere Eſt igitur numerus cubicus

De radicum extractione.

ſicut patet ex predictis qui ꝓuenit ex ductu numeri bis in ſe vel ſemel in ſuum quadratum Radix numeri cubici eſt numerus qui ita bis ducitur in ſe vel ſemel ꝛc. Unde patet ꝙ numerus cubicus ꝛ quadratus eandē hn̄t radicē ſicut dictum eſt ſuperius Radicem aut cubicam extrahe⸗re eſt numeri propoſiti radicem inuenire Si numerus ꝓ⸗poſitus ſit cubicus Si vero non ſit cubicus tunc radicē cubici extrahere eſt maximi cubici ſub numero propoſito contenti radicē inuenire Propoſito igitur aliquo nume⸗ro cuius radicem cubicā velis extrahere Primo ꝯputan⸗de ſunt figure ꝑ quartas ſiue ꝑ loca millenarioꝝ/ꝛ ſub lo co vltimi millenarij inueniendus eſt quidam digitus qui ductus in ſe cubice deleat totū ſuprapoſitum reſpectu ſui vel in q̄tū vicinius pōt Quo facto triplandus eſt ille digi tus ꝛ triplatum ponendum eſt ſub proxima figura tertia verſus dexteram/ꝛ ſubtriplum ſub triplo Deinde inueni endus eſt quidam digitus ſub proxima figura ante tripla tum qui cum ſub triplo ductus in triplatā poſtea ſine ſub triplo ductus in productum deleat totum ſup̄poſitum re ſpectu triplati Deinde ductus in ſe cubice deleat totū ſup̄ poſitum reſpectu ſui vel in q̄tum vicinius poteſt Hoc fa cto triplandus eſt ille digitus iterum/ꝛ triplatum ponen⸗dum eſt ſub proxima figura tertia vt prius ꝛ eius ſubtri⸗plum ſub eo Poſtea anteriorandum eſt primum triplatū cum ſuo ſubtriplo per duas drās Deinde inueniēdus eſt quidam digitus ſub proxima figura ante triplatū qui cū ſuis ſubtriplis ductus in triplata Nec ceſſandū eſt a ta lis digiti inuentione/nec a digiti inuenti triplacione/nec a triplati anterioratiōe per duas drās/nec a ſubtripli ſub triplo poſitione/nec a tali anterioratione/nec a mltiplica tione/nec a tali ſubtractione/donec ꝑuētum ſit ad primā figuram. Sub qua inueniendus eſt quidam digitus qui cū ſubtriplis ductꝰ ī triplicata Poſtea ſine ſubtriplis du⸗ctus improducēs deleat totū ſup̄poſitū reſpectu triplatoꝝ

Deinde ductus in ſe cubice deleat totũ ſuppoſitum̃ reſpe‑ctu ſui Notandũ etiam ꝙ productũ proueniens ex ductu digiti inuẽti cũ ſub triplo vel ſub triplis triplicať ⁊ poſtea ſiue ſub triplo vľ ſub triplis ĩ ꝑductũ. ⁊ iteꝝ ꝑductũ ꝑue‑niẽs ex ductu digiti inuenti in ſe cubice pñt addi vľ ſimul ſubtrahi a totali nũero ſupraposito reſpectu digiti inuen‑ti/⁊ idẽ eſt ac ſi fiat diuiſim Hoc aũt facto aut aliquid erit reſiduum aut nihil. Si nihil ꝯſtat ꝙ numerus propoſi‑tus fuit cubitus. Et radix eſt digitus vltimo inuentus ꝑ‑poſitus ſub triplo. que radix ſi ducatur in ſe ⁊ poſtea in productum erunt eedem figure que prius Si autem ali‑quid fuerit reſiduum ſeruatur exterius ⁊ conſtat ꝙ ille nu‑merus non fuit cubitus/ſed digitus vltimo inuentus cũ ſub triplo erit radix maximi cubiti ſub numero propoſi‑to contenti que radix ſi ducatur in ſe ⁊ poſtea in productũ emerget ille cubitus maximus ſub illo numero propoſito ꝯtentus/⁊ ſi illi cubito addatur reſiduũ ſeruatũ in tabula erunt eedem figure que prius Si autem aliquis digitus poſt anteriorationẽ inueniri non poſſit ponenda eſt cifra ſub cifra ſub quarta figura verſus dexteram. ⁊ anterioran de ſunt figure vt prius Notandum etiam ꝙ ſi in numero propoſito non ſit aliquis locus millenariĳ. incipiendum eſt operari ſub prima figura In hac autem radice extra‑henda ſolent quidam diſtinguere numerum propoſitum per trinarios/⁊ ſemper incipere operari ſub prima figura vltimi ternariĳ. ſiue cõpleti ſiue incõpleti qui modus opã‑di idem eſt cum predicto Et hec de radicum extractione dicta ſufficiãt tã in numeris quadratis ꝗ̃ in numeris cu‑bitis.

Et ſic eſt finis

Perutilis ac ſubtilis algoriſmi practica

¶ Pro expeditionne regularū algoriſmi excogitatus eſt quidam modus facilis et leuis per denarios proiectiles/ Et requiruntur tria/ Primo ꝙ volēs numerare oportet ꝙ habeat certas lineas i.2/3/4/vel q̄nqꝫ ꝯm exigentiam Secundo noſcat ꝙ quilibet denarius poſitus in prima linea repreſentat vnitatem rei numerande/ In ſecūda decem In tercia centum In quarta mille In quinta decem milia In ſexta centum milia In ſeptima millemilia In octaua decemmillemilia In nona cētū millemilia In decima mileſies millemilia Tertio noſcat ꝙ quilibet denarius poſitus in ſpacio repreſentat dimidietatem ſuperioris linee. vt ſi denarius ꝓiectilis ponit̄ ſub prima linea tunc talis denarius ſic poſitus repreſentat dimidietatem numerandam Si vero ſub linea repreſentante decem tūc talis denarius ſic poſitus repreſentat dimidium decem. Et ſunt 5. Si autem talis denarius ponitur ſub linea repreſentante centum tunc talis denarius repreſentat dimidium centū/ et ſunt 50. Si autēꝫ ponit̄ ſub linea rep̄ñtante mille/ tunc talis denarius repreſentat dimidium mille et ſunt quingenta Si autem ponitur ſub linea repreſentante decem millia tunc talis denarius repreſentat dimidium decemmilia / et ſunt quinqꝫ milia Si vero ſub linea rep̄ñtāte centūmilia tūc talis denarius rep̄ñtat dimidium centummilia/ et ſunt quingentamilia Et per has lineas trahitur linea perpendicularis per quam partes diuiduntur abinuicem Et iſte ꝑtes ſic tunc diuiſe dicunt̄ bācū vel cambi vt in figaura

1000			.	Quarta mille
		500	..	
100	.		.	Tertia centum
	..	50		
10	. .			Secunda decies
	..	5	5	
1	.		.	Prima per ſe

ꝯ

De multiplicatione

¶ Sequitur de multiplicatione Cum ergo aliquem nūe
rum multiplicare volueris tūc pone ipſum numerum mł
tiplicandū ad lineā ſm ſuā ſcationē ſiniſtri bācij Et ꝯſide
ra tunc numerum multiplicantem quot vnitates vis ha=
bere pro vno integro et tunc leua ſemper vnum/ et pone
tot vnitates ad lineas dexteri bancij/et hoc fac tā diu do
nec nullus denarius de nmuero młtiplicādo inueniť ſeu
habetur Sequitur regula Nota quocienſcunqꝫ poſſis
leuare qͣ̄nqꝫ denarios proiectiles in aliq̄ linea tunc leua/et
pone vnum ſuper aliam lineam ad ſpacium immediate ſe
quens Si autem ex aliquo ſpacio poteris leuare.2.dena=
rios proiectiles/tunc leua et pone vnum ſupra ad lineam
immediate ſequentem /et hoc eſt ꝟum in aſcendēdo Sꝫ
in deſcendendo autem quocienſcunqꝫ poteris leuare vnuꝫ
tunc leua/et pone vnum infra ad ſpacium et 5.ad lineam
infra immediate ſequentē tunc reſolutorie tātum poſuiſti
quantum reſoluiſti Ex ſpacio autem quocienſcunqꝫ po
teris leuare vnum tunc leua vnum et pone quinqꝫ ad li=
neam immediate ſequentem/tunc iterum tm̄ poſuiſti

¶ Sequitur regula diuiſionis Si vis diuidere aliqueꝫ
numerum tunc pone ipſuꝫ numerum diuidentem in line
as ſm ſuam ſcationem dextri bancij et tunc cōſidera par=
tes q̄s vis habere pro vna integra parte tūc tot vnitates
leua ſemper et pone vnā ad partem ſiniſtrā ad lineam re=
ſpectu cuius leuaſti tot vnitates/videlicet ad digitū et ħ
fac tam diu donec nō potes habere numerum diuidentē
totum nec dimidium

Sequiť regula progreſſionū Et prīa eſt talis Si vis ſci
re ſummam progeſſionis alicuius vt iſtius 1.2.3.4.5.6.
7.8.9.10. Vel iſtius 1.3.5.7.9.11.13.15. Vel iſtius 2.4.
6.8.10.12.14.16. Vel iſtius 1.4.7.10.13.16.19. Si ħ vis
ſcire tunc ad primum numeꝝ adde vltimum et productū

multiplica per medietatem locorum ⁊ habetur ſumma to
tius
¶Sequitur de duplatione ¶Si vis duplare aliquem
numerum tunc pone tot denarios proiectiles ad aliquam li
neam ⁊ ad quodlibet ſpaciuꝫ quot ibi inuenies Modus
autem ſubtrahēdi mediandi addendi faciliter cognoſcit
ex cognitione linearum

Sequitur tabula.

Contentū in prima parte

Scientia quid ſit ij
Tempus quid ſit eodē
Compotus diffinitur iiij
Nomina digitorum eod̄
Nomina iuncturaꝝ eod̄
De diuiſione libri eod̄
Ciclus ſolaris q̇d ſit v
Radices digitorum quo modo debent poni vi
Sol diffinitur eodē
De littera dominicali anno biſextili. eodē
Annus diuerſa habet p̄ncipia eod̄
Ciclus ſolaris eſt vij
Differentia eſt inter ciclū ſolarē ⁊ annū ſolarē viij
Annus eſt duplex eodē
Solſticiū eſt duplex eod̄
Equinoctiū eſt duplex eod̄
Annus incipitur eod̄
Dies biſextilis quare attribuatur februario ix
Qua die feſtum mathie celebratur. eod̄
Littera dn̄icalis cuiuſlibet anni. x
Concurrens quid ſit xi
Regulares feriales xij
Menſis quid ſit Et de nominatione menſiū xiij
Item quot dies quilibet menſis habeat eodē
Ebdomada quid ſit xv
Dies dicitur. xvi
De planetis eodē
De nonis eodē
De idibus xvij
De kalendis eod̄
Signum quid ſit Et ꝯſequēter de duodecim ſignis xviij. ⁊ xix
De feſtis fixis xx
De littera iniciali cuiuſlibꝫ menſis eod̄
Ciſio ianus metricus xxij

Contentum in ſecunda parte.

De ciclo lunari xxiij
Luna quid ſit eod̄
Aureus numerus dicitur ⁊ ſituatur eod̄
De ſituatione mēſium in manu. xxv
Itē exceptiōes q̄ſ̄dā xxvij
Epacta eſt xxviij
Regulares lunares quid ſint xxix
Amboliſmus q̇d ſit. xxxi
De lunatione amboliſmali xxxiij

Tabula

Contentuz in tertia parte

De feſtis mobilibus xxxiij
Clauis quid ſit Et conſequenter de clauibꝰ eod̄
Septuageſima eſt eod̄
De ſeptuageſime clauibus xxxv
De lunatione feſtorum mobilium codē
De termino a natiuitate domini vſqꝫ ad feſta mobilia codē
De termino a penthecoſte vſqꝫ ad natiuitatem iohānis baptiſte xxxvij
De inuentione aduētus domini eodem

Contētū in quarta parte

De quatuor partibus anni xxxviij
Tempus quid eſt codē
De ieiunijs codē
De diebus egris ſiue egipciacis xl
De inditione. xl
De littera tabulari cuiuſlibet anni xlij
Itē ānexi ſūt aliq̄ ꝟſus q̄bꝰ pl'a ad ꝯpotū nccāria cognoſcūtur. in fine

Regiſtrum algoriſſmi

De numeratione. xlv
De additione xlvi
De ſubtractione eodē
De mediatione. xlvij
De duplatione eodcꝫ
De multiplicatione xlviij
De diuiſione xlix
De progreſſione
De radicū extractione. eod̄
Perutilis ac ſubtilis algoriſmi practica liij

¶ Et ſic eſt finis

H. 1109 = GK. 1951

bula
Regiſtrum al-
gorismi

De numeratione.
De additione
De ſubtractione
De mediatione.
De duplatione
De multiplicatione
De diuiſione
De progreſſione
De radicū extractione
Perutilis ac ſubtilis algo-
riſmi practica

Et ſic eſt finis

…c. 1951